

Uvodnik

Msgr. Franc Vončina

Vstali Kristus, naše upanje

Pred kratkim sem poslušal predavanji, ki sta ju podala nadškof Fisichella in znanstvenik Zichichi v stolnici svetega Justa v sklopu pobude Katedra sv. Justa. Res zanimivo je bilo slišati, kako stvarstvo ni delo slučaja, ker bi isti slučaj to, kar je ustvaril, tudi slučajno podrl. V stvarstvu veljajo stroge zakonitosti, in to ne samo na naši zemlji, ampak v ogromnem vesolju. Bolj ko človek prodira v vesolje, bolj se znajde pred Razumom, ki je vse to uredil. Podobno, ko človek prodira v zakonitosti življenja na naši zemlji, kar obstane ob ugotovitvah, ki si jih znanstveniki pred nekaj desetletji niso niti od daleč predstavljali. V stvarstvu pa tudi opazimo določeno smotrnost, h kateri teži vse to, kar biva in živi.

Mislím, da je prav znanost tista, ki nam pomaga, da vedno bolj občudujemo Njega, ki je početak vsega, kar biva in živi. Še z večjim zanosom kot nekoč, lahko danes prepevamo osmi psalm: "Gospod, naš Gospod, kako čudovito je tvoje ime po vsej zemlji... ko gledam nebo, delo tvojih prstov... kaj je človek, da se ga spominjaš... dal si mu oblast nad deli svojih rok, vse si položil pred njegove noge".

Ko občudujemo, kaj vse je človek do danes naredil, spoznamo, da je prejel izredne sposobnosti, ki si jih ni mogel sam dati, ampak je človek predmet posebne Božje ljubezni.

Veliki teden, v katerem smo, pa nas hoče še posebej spomniti na Božjo ljubezen, ki se je izvršila na poseben način v Kristusu, kateri je za nas umrl in vstal. Bog je človeka ne samo ustvaril, ampak mu hoče obenem tudi podariti svojo večnostno dimenzijo. Veliki pok je bil na začetku materije, velik preskok je pojav življenja na zemlji in Jezusovo vstajenje nas hoče pripraviti na novo nebo in novo zemljo, o kateri piše apostol Pavel v svojih pismih krščanskim skupnostim. Stvarstvo ima svoj smisel, svoj cilj, h kateremu je usmerjeno. Ni stvar kaosa in nesmisla. Vstajenje in večno življenje sta in morata biti nekaj konkretnega, nekaj resničnega in nikakor ne le nekaj simbolnega. Mora biti krona vsega, kar se dogaja. Prav v to realnost kristjan veruje in to realnost tudi pričakuje. To so verovali apostoli, to so verovali mučenci, to verujemo mi danes in to je naše upanje, ki nam daje moč v težkih trenutkih in nas obenem usmerja proti tistemu konkretnemu bivanju, ki se s smrtjo ne konča.

Naš pogovor

Spomini stoletne
aleksandrinke
Matilde Vidmar
na otroštvo
na Gradišču ter
mlada leta
v Kairu in Parizu

3

Obvestilo

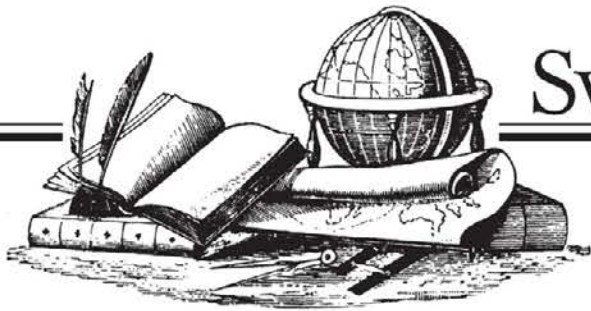
Zaradi velikonočnih praznikov
bo naše uredništvo zaprto
do 6. aprila 2010. Uprava
v Gorici bo zaprta
samo v petek, 2. aprila.

*Cenjenim bralkam in bralcem ter zvestim
sodelavcem voščimo veselo in doživeto Veliko noč!
Naj nam Vstali Kristus vsem pomaga, da bomo
tudi v prihodnje skušali pričevati veselo novico!*

Poslikava v cerkvi v Štivanu, Avgust Černigoj (foto IG)

Pravica do rabe slovenščine

Tržaška pokrajina je sprejela nov statut

“Slovenska skupnost izraža veliko zadovoljstvo, ker je tržaški pokrajinski svet v četrtek, 25. marca, dokončno odobril nov statut Pokrajine, ki vsebuje tudi pravico do rabe slovenskega jezika na sejah sveta in v odnosih do pokrajinske uprave. Gre za pravico, ki jo predvidevata bodisi okvirni zakon za manjšine številka 482 iz leta 1999 kot tudi zakon številka 38 iz leta 2001, podrobneje pa to urejajo tudi izvršilne norme prvega od omenjenih zakonov”, je dejal pokrajinski tajnik SSK Pe-

ter Močnik.

Pravica do uporabe slovenskega jezika v odnosih z oblastmi je bila že predvidena v mednarodnih pogodbah, ki jih je Italija sklenila, toda za posege izvoljenih v nekaterih krajevnih upravah, kot je Pokrajina, sta bila potrebna poseben zakon in sklep. Isto se je že zgodilo na Deželi v prejšnjem mandatu. Za konkretno izvajanje priznane pravice je sedaj potrebna še odobritev pravilnika, ki pa mora biti odobren v točno določenem roku. “Če smo optimisti, bi torej lahko pričakovali, da bo pok-

rajinska uprava že do poletnega premora omogočila rabo materinega jezika slovenskim svetnikom. Teh pa ni malo zaradi volilnih pravil, ki jih je SSK izbrala preko Ustavnega sodišča, saj so Slovencem

celih štirideset let krtili pravico do izvolitve pravičnega števila predstavnikov”. SSK se zahvaljuje politični večini in upravi Pokrajine, saj je vsem jasno, da v različnem političnem okolju podoben statut ne bi prodril. Posebna zahvala pa gre svetniku SSK Zoranu Sosiču, ki je dosledno vztrajal pri jasnih stališčih stranke glede te problematike in je pridobil večinski glas za popravek, ki ga je predložil zato, da bi odpravili sleherni pomislek glede izvajanja jezikovnih pravic slovenske manjšine.

Zadovoljstvo je izrazil tudi pokrajinski predsednik SSO Igor Švab:

“Izražam zadovoljstvo, da je tržaška pokrajina odobrila novi statut. Ob tako pomembnem upravnem aktu gre zahvala upravi, še posebno pa svetnikom slovenske narodnosti, ki so si z veliko vztrajnostjo prizadevali, da je prišlo, kljub ostri obstrukciji desnice, do dokončne odobritve. To pa je tudi trenutek priznanja in uveljavljanja pravic slovenske narodne skupnosti v tržaški pokrajini”.

Prejeli smo

Sožitje v slovenski manjšini in njen napredek: predlog

Kot sem v pismu, objavljenem v tem tedniku 25. 3. 2010 najavil, bom tu poudaril predlog, v kateri smeri iskati temelje sožitja v manjšini in njenega napredka. Iz tega, kar beremo v raznih pismih bralcev, odprtih tribunah, tiskovnih poročilih itd., ugotavljamo, da pojmi kot “sožitje”, “razvoj manjšine”, “ohranitev identitete” ipd. niso nekaj objektivnega, ampak so subjektivni: vsak posameznik, glede na vrednote, v katerih se prepoznavna, na lestvico teh, na izkušnje, ki jih ima, itd., drugače pojmuje razvoj naše zamejske narodne skupnosti in bistvo njene identitete (poglejmo le različne poglede na poslanstvo in nadaljnji razvoj našega šolstva). V glavnem ugotavljamo dve izhodišči: eno zastopa SSO s svojimi članicami (podobno razmišljajo tudi v stranki Slovenske skupnosti), drugo pa SKGZ s svojimi (podobno razmišljajo tudi razni slovenski predstavniki leveice). Bi imelo smisel poveriti nekemu nalogo, da ugotovi, katero stališče je pravilno? Ne! Bi imelo smisel, da bi vsi skupaj sedli za mizo in rekli “sedaj pa prediskutirajmo, kdo ima prav”? Ne! In še: lahko trdimo, da je razvoj in napredek nekega naroda močno oviran, ko je ta prisiljen v enoumje raznih fašizmov, komunizmov, stalinizmov itd.? Lahko trdimo, da narod najbolje razvija svoje intelektualne, moralne, duševne in druge sposobnosti, ko je pretok idej prost in je dana možnost, da različni pogledi pripeljejo tudi do različnih rešitev ter ni vsiljena samo ena? Kdor pritrdilno odgovori, se bo, po vsej verjetnosti, strinjal še z naslednjim: naj bo našim ljudem dovoljeno, da se prosto razvijajo v tistem sklopu vrednot, ki jim je najbližji! Tega bi pri sestavljanju predlogov, ki zadevajo obstoj in razvoj slovenske manjšine, ne smeli pozabiti!

Albert Devetak

Srečanje na Brdu, nuklearka Krško - NLB v Trstu Slovenija v ospredju prihodnosti

V zadnjih tednih je bila Slovenija v ospredju pozornosti tako na mednarodni ravni kot na ravni odnosov z Italijo oz. Furlanijo Julijsko krajino. Minulega 20. marca je bilo na Brdu pri Kranju srečanje voditeljev držav Zahodnega Balkana, to se pravi držav naslednje nekdanje Jugoslavije (razen Srbije, ki je udeležbo odpovedala zaradi prisotnosti neodvisnega Kosova) in Albanije, ki se potegujejo za pridružitve oz. vstop v Evropsko unijo. Ta načelno podpira razširitev na območje Zahodnega Balkana, vendar določa tudi pogoje za pristop novih članic. Načrtovana širitev zanima številne evropske države, med temi še zlasti Avstrijo in Italijo, ki sta zainteresirani predvsem za nove možnosti na področju gospodarskih poslov. Pobudo za omenjeno konferenco na Brdu sta dali Slovenija in Hrvaška, da bi se začelo ustvarjati ugodno ozračje za vključitev še drugih nekdanjih republik Zvezne Jugoslavije v evropske povezave. Tudi sama Evropska unija pripravlja podobno srečanje v Sarajevu. Glavna ovira za polno udeležbo povabljenih držav je Srbija, ki ne priznava samostojnosti Kosova. Zato se, kot rečeno, srbski predsednik Boris Tadić ni udeležil srečanja na Brdu v Sloveniji. Udeležil pa se ga je (čeprav le za kratek čas) evropski komisar za širitev Štefan Füle, ni pa prišel novi predsednik evropskega sveta Van Rumsay.

Ne glede na omenjene odsotnosti pa je treba pobudo Slovenije in Hrvaške za srečanje pozitivno oceniti, ker je imelo namen zbliziti vodstva nekdanjih federalnih držav Jugoslavije in vzpostaviti nove temelje za sožitje in za njihovo vključitev v evropsko povezo. Po drugi strani sama EU nima še enotnega stališča do Kosova, saj ga nekatere njene članice še niso priznale. Udeleženci srečanja na Brdu so v zaključni izjavi potrdili odločnost, da se bodo podobna srečanja nadaljevala, da se bodo medsebojno podpirali in si izmenjavali izkušnje. Poudarili so tudi zavzetost spodbujanja dobro-

in interese slovenske manjšine v Italiji, pri drugih vprašanjih pa se obnaša neevropsko. Očital ji je tudi, da se vmešava v vprašanje gradnje plinskega terminala v Tržaškem zalivu in da ne stori ničesar, da bi odpravi meje dejansko sledilo čvrsto so-

delovanje na tem območju. Menimo, da našim bralcem in drugim osveščenim zamejskim Slovencem ni potrebno pojasnjevati, kdo ovira in kdo želi pospeševati sodelovanje ob “bivši” meji. Značilen je v tem pogledu odnos tržaških pa tudi drugih krogov do vprašanja sodelovanja s koprskim pristaniščem.

Želja po čim večji odprtosti in sodelovanju zlasti na gospodarskem področju je značilno prišla do iz-

cije noče deliti z nikomer in hoče jedrsko centralo obdržati zase, ker svojo energijo prodaja Italiji po visokih cenah. Politiki pri nas so to Contijevu izjavo razumeli kot dokončno odklonilno stališče Slovenije do možnega sodelovanja Italije pri širitvi krške nuklearke. V zadregu so te trditve spravile zlasti deželnega predsednika Tonda, ki se ogreva za sodelovanje Italije pri širitvi omenjene nuklearke, ker bi s tem odvrnil možnost gradnje jedrske centrale v Trziču, ki je nihče ne mara, in hkrati ubranil svojo privrženost politiki vlade in gradnjo električnih central v državi. Izognil se je komentiranju Contijevu izjavi, zelo grobo pa se je do Slovenije izrazil deželni koordinator stranke Ljudstva svobode Isidoro Gottardo (politično izhaja iz vrst nekdanje Krščanske demokracije), ki ji očita nacionalistično politiko, v okviru katere skrbi le za svoje interese

raza na nedavnem uradnem odprtju novega sedeža Nove ljubljanske banke na Opčinah. Deželni predsednik Tondo je to priložnost spretno izkoristil, da se je s slovenskim premierjem Borutom Pahorjem domenil za dvostransko srečanje za razčiščenje vseh nesporazumov v zvezi z odnosi med obema državama ter Slovenijo in Furlanijo Julijsko krajino. Le nekaj dni zatem je pomembnem predstavniku slovenskega ministristva za energijo Franc Kopač v nekem časnikarskem intervjuju zanikal, da bi Slovenija nasprotovala sodelovanju sosednjih držav, med njimi Italije, pri prihodnji razširitvi krške nuklearke in s tem ovrgel vsa nasprotna podtikanja z italijanskimi strani. Tudi ni znano, da bi med Slovenijo in Italijo potekala kaka uradna pogajanja v zvezi s krško nuklearko.

Alojz Tul

Povejmo na glas

Izvir življenja sredi tesnob sveta

Kot so v pradavnih časih praznovali pomladno vstajenje narave, tako v Veliki noči praznujemo vstajenje človeka in oboje je v svoji pojavnosti veličastno. Veličastno je že vstajenje narave, ko se v spomladanskem času po zimski smrti vse prične prebujati in kipeti z neustavljivo močjo in lepoto. Res veličastna je tovrstna ponovna obuditev, ko zazeleni na milijone travnikov in dreves, ko zacveti na milijone cvetic in se sonce razlije na polja z vso svojo toplino. Toliko veličastnejša je Velika noč s ponovno obuditvijo človeka, kjer pa gre za enkratno duhovno neminljivost, ki je ohranja in nikoli ne umre zaradi tistega, kar je ali je bilo v nas dobro. Vstajenje človeka ni zgolj telesno, torej naravno, vstajenje človeka je vstajenje dobrega v človeku, tistega največ, kar lahko ustvari človek. In to vstajenje je osupljivo, je po svoji resnici in po svojem namenu nepopisno čudovito in v tej čudovitosti že čudežno. To vstajenje zagotavlja, da bo vedno izviralo in nikoli minilo, to vstajenje zagotavlja, da bo vsakršno storjeno dobro ostalo živo na zemlji, ker ga bodo nebesa nenehno hranila s svojim življenjem, ki brez konca obstaja. In ta izvir življenja, ki nikdar ne mine in oživlja človeka v tistem - kot rečeno -, v čemer je človek najbolj človek, namreč v dobrem, ta izvir življenja dandanes še kako potrebujemo. Še kako potrebujemo v časih, ki postajajo trdi in bodo nemara še trši, v časih, v katerih se dogajajo stvari, ki dajejo vse več hrane tesnoba in sti-

skam in te tesnobe in stiske zasedajo v nas vse več prostora. Še kako potrebujemo izvir življenja Velike noči v časih, ko se dobro nekako odmika od nas, da ga vse težje dosežemo, in so zato vse šibkeje vrednote, ki so drugo ime za dobro in so tisto, od česar živi naša duša in živi človek v skupnosti. Vse šibkeje so vrednote, namesto njih se vse bolj bohotijo besede, ki jih oponašajo, zgolj besede zato, ker se vrednote votlijo in praznijo. Bohotijo se prazne besede, ker pač vedo, da brez vrednot ni mogoče in zato o njih na dolgo in široko govorijo, ker se to spodobi in ne, ker bi vrednote ljubile iz srca. Zato potrebujemo izvir življenja Velike noči, ki proslavlja človeka in njegovo dobro in ga odtrguje izničenju smrti. Zato, ker z obolelimi vrednotami ni mogoče srečno živeti in se nas vse bolj polašča negotovost in se ne čutimo varne in se nam zdi, da na nas z vseh strani prežijo nevarnosti. In bati se nam je te negotovosti in občutka nevarnosti, zakaj v marsikom, tudi v velikih množicah, ta negotovost lahko postane neznosna in kadar postane neznosna, kaj hitro vodi v nasilnost do drugega, v izbruhe sovraštva, v dejanja zla, kar se je v preteklosti že tolikokrat zgodilo in se utegne zgoditi tudi v sedanosti. Zato tako zelo potrebujemo neusahljivi izvir življenja Velike noči, da bo svetloba vsega dobrega, kar ustvarja in bo še ustvaril človek, močnejša od teme in močnejša od zla in bo nekega dne dokončno povsem in povsod prevladala.

Janez Povše

Na dnu...

OPROSTITO, KJE LAHKO DOBIM SPOVEDNICO ZA VELIKONOČNO ČIŠČENJE?

GRUDINA

POGOVOR Matilda Vidmar

Stoletna nekdanja aleksandrinka, vnukinja, hči in sestra aleksandrink

“Moji prvi spomini segajo v čas, ko sem bila stara osem let”, je začela pripovedovati gospa Matilda Vidmar, rojena 26. februarja 1910 na Gradišču nad Prvačino, najstarejša izmed okrog 20 še živčih aleksandrink, sama tudi hči in vnukinja aleksandrink, šesta izmed osmih otrok, od katerih je kar sedem zaradi revščine in lakote zapustilo svoj dom in šlo v Egipt. Danes živi v stanovanjski hiši v četrti sv. Ana v Gorici. Bistrega duha in vedrega, odprtega značaja, še vedno ohranja veliko spominov na prehojeno pot, na katero gleda z zadovoljstvom in hvaležnostjo. Rada se smeje, rada ima ljudi; ti ji namreč veliko vračajo, ker so od nje veliko prejeli.

Obiskala sva jo v četrtek, 25. marca, na dan, ko so predstavniki Republike Slovenije in Mestne občine Nova Gorica na latinskem pokopališču v Kairu, kjer je tudi sama živela, odkrili spominsko obeležje z napisom v slovenskem, angleškem in arabskem jeziku, ki opozarja na vse primorske dojljke, varuške, kuharice, sobarice, guvernante in šivilje, ki veljajo za prve slovenske svetovljanke in so s svojim delom v Egiptu ohranjale naše domove. Gospe Matildi ob stotem rojstnem dnevu so se pred dobrim mesecem poklonili Društvo za ohranjanje kulturne dediščine aleksandrink, goriška in novogoriška občinska uprava, jubilej pa je praznovala v krogu nečakov in drugih svojcev, ki jo redno obiskujejo in z gledno skrbijo zanjo. Ob obisku je bila prejšnji teden pri njej nečakinja Suzana Černe, ki je teta za rojstni dan poklonila tudi pesem. Obema se zahvaljujeva za topel sprejem in prijeten pogovor, gospe Matildi pa še posebej želiva v imenu našega uredništva in vseh bralcev še veliko zdravja in dobre volje.

Kakšne spomine imate na otroštvo?

Rodila sem se pod Avstrijo. Ko sem bila stara približno osem let, se spominjam, da so prišli vojaki; za novo leto so naredili božično drevesce. Prišli so s konji, otroci smo se jih bali, zato smo se skrili pod stopnice. Ko se je začela vojna, smo morali v begunstvo na Štajersko. Šli smo v prazno župnišče; tata, ki je bil pri vojakih, je prišel tja na dopust. Mama me je dela spati na oddeje, strah me je bilo, da kar nisem mogla zaspati. Tam je bil sneg, sankali smo se s stoli, saj nismo imeli sank. Ko smo se vrnili na Gradišče, je bilo tam vse porušeno. Italijani so nam dali dobre barake, lesene; v njih so bile sobe in kuhinja, stranišče ne. Na Gradišču nismo imeli vode; spominjam se, da smo imeli studenec, voda je tekla po kapljicah, kot šnops, ki se kuha; cela vrsta vrčev je bila pri njem, ljudje so čakali vodo ponoči. Rabili smo jo za kuhanje in pitje, prali smo v vodi iz Vipave. Tisti studenec je še vedno tam, tista voda je čista.

Ste se v Vipavi tudi kopali?

Ko smo bili majhni, nas niso pustili. Ko smo se vrnili iz begunstva, je tata raje videl, da smo kaj delali okrog trta. Ko smo bili starejši, smo šli služiti in delati.

Koliko otrok je bilo v družini?

Bilo nas je osem. V Egipt je prva šla starejša sestra, za njo brata in še druge sestre. Počas smo se znašli tam vsi razen ene sestre, ki je ostala doma s starši. Pošiljala smo domov denar, ker je tu bila revščina, velika revščina. Največje uboštvo je bilo v letih 1933 in 1934. Vsi so bežali v Ameriko, Egipt in Milan. Na Gradišču in v Prvačini je imela

skoraj vsaka hiša vsaj eno aleksandrinko.

Še večja “mižerija” je bila v mestu kot na deželi. Na vasi si vedno kaj našel, vsaj malo “skržžo-be” (regrata; op. p.), v mestih ni bilo nič. Tako smo šli v Egipt v sedmih, eden za drugim, jaz leta 1933. Starejša sestra je šla prva in pošiljala domov denar, da smo lahko drugi vzeli parnik v Trstu. Moj tata je vedno pravil, da bi rad imel polje. Prvi denar sem mu iz Egipta poslala, da si je kupil njivo. Bil je vesel. Naš tata je bil iz Rihemberka, Branika; ko je bil Simon Gregorčič v Rihemberku, ga je pesnik hodil obiskovat na dom. Poročil ga je in mu tudi krstil mojo starejšo sestro.

Kako ste se znašli v Egiptu?

Šolske sestre so uredile papirje in našle službo. Tam sem ostala samo dvanajst let. Ko je prišel na vlado Naser, me je družina, pri kateri sem živela kot varuška, vzela s sabo v Francijo.

Je ostal kdo od vaših v Egiptu?

Tam je ostala ena sestra, ki je umrla pred nekaj leti v revščini, v domu sester matere Terezije. Tri smo šle v Pariz, kjer smo se redno srečevale.

Kakšno je bilo življenje v Kairu?

Ah, lepo. Jaz nisem živela v mestu, ampak v okolici, kjer so bile same vile, ob cestah polno cvetja. Nekaj lepega! Blizu nas je bil klub, kjer so v času vojne Angleži igrali nogomet in tenis. Punce so se v Egiptu imele lepo, se zabavale. A ne v slabem smislu, kot pravijo nekateri. Tisto ni res! Bile so poštene. Od sto je verjetno ena šla na stranpot, in še tista verjetno zato, ker je vedela, da je njen moški doma imel drugo.

V naših krajih so bile družine polne dolgog, nihče ni delal, niso imeli kaj jesti. Zato so ženske hodile v Egipt in pošiljale denar domov. Marsikateri moški je izgubil delo, ker se ni hotel vpisati v fašistično stranko, zato so morale ženske v svet.

Kaj ste delali v Egiptu?

Najprej sem bila v hiši družine Levi. Imeli so dva otroka. Po nekaj dneh so tja poklicali drugo varuško in mi je bilo skoraj žal iti proč. In šla sem v drugo hišo, v dobro in pošteno družino. Še vedno me otroci vsak teden kličejo in mi pošiljajo darila. Tisti, ki zdaj živi v Ameriki, me je prišel že dvakrat obiskat in me kliče enkrat na mesec; tisti iz “Marsilje” kliče manjkrat, gotovo pa za praznike. Hčerka, ki dela pri Chanelu v Franciji, pa kliče vsak teden; za Božič mi je poslala dva litra “kolonje”. En liter sem dala pranečakinji, drugega gledam jaz. (se zasmije) Nečakinje me prihajajo obiskovat s stekleničkami, da jim malo natočim.

Imela sem dobre ljudi, prav zares, nikoli mi niso rekli nič žalega. Imeli smo kuharja, jaz sem skrbela samo za otroke. Že ko so bili majhni, so bili zelo navezani name; spominjam se, da jim je mama hotela dati poljubček, pa so zbežali. Na vratih nismo

imeli ključev, vse je bilo odprto za vse. Italijani, ki so bili bogati, so imeli vse pod ključem. Tako so mi pravile druge aleksandrinke, s katerimi sem se pogovarjala zunaj.

Brat je imel v Egiptu pred vojno in po njej jugoslovanski klub. Ribal in prodajal je domače zelje, tam so se srečevali Slovenci. Njegova hči, ki živi v Gorici, je imela cel kup njegovih knjig, največ mohorjev, ki jih je on posojal Slovincem, da bi ne pozabili, od kod so. Drug brat je bil sofer v šoli, vozil je otroke.

Torej niso obstajale samo aleksandrinke, ampak tudi “aleksandrinci”...

Kako pa je bilo v Parizu?

Lepo, tudi tam sem se imela lepo. Gospodarji so bili prijazni, otroci dobri. Imeli smo veliko stanovanje blizu turške ambasade, v bližini Eifflovega stolpa. Gospodarji so bili trgovci, imeli so banko. Ko so otroci zrastle, sem pomagala v kuhinji. Bila sem kot njihova. Ko sem se leta 1980 vrnila v Gorico in kupila stanovanje, sem še vedno zahajala po nekaj mesecev v Pariz, kjer me je vedno čakala moja soba. Bili so res dobri ljudje.

S to družino sem bila na počitnicah v Švici, Montecarlu, Monaku, Siriji, na Cipru in drugod. Šla sem vedno z njimi. Ko smo bili pri mizi v restavraciji, so stregli najprej gospe, potem pa po navodilih gospodarja prej meni kot njemu. Frizure si nisem nikoli delala, tudi oblečena nisem bila kdove kako dobro.

V Egiptu ste govorili arabsko?

Samo nekaj besed, to je težak jezik! Če sem morala kaj kupiti, sem znala to, kar je bilo potrebno. Težje bi bilo, če bi morala prodajati... (se zasmije). Sestra je znala več jezikov, ker je delala v hotelu. V Kairu so bili lepi magazini, oh, kako velike trgovine! Mesto je takrat bilo lepo, chic, čisto, ker so tam bili Evropejci. Zdaj, mi pravijo, je vse umazano.

V Aleksandriji se nisem nikoli ustavila, šla sem direktno v Kairo, kjer sem imela sestre. Starejša nas je prišla iskat v pristanišče, kamor smo prišli iz Trsta.

Ste tudi vi hodili k šolskim sestram?

Slovenske šolske sestre so v Aleksandriji in Kairu naredile veliko dobrega. Če kakšna izmed nas ni imela dela, je pri

njih lahko spala in jedla. Jaz nisem hodila dosti k njim, ker sem imela veliko opraviti z otroki. Ko pa sem bila prosta, sem hodila obiskovat brata. Ob nedeljah je bila pri sestrah maša, popoldne so ponudile kavo in čaj. Tam so se naši ljudje zbirali in se pogovarjali o tem,

brez mene, ni hotela iti z njimi. S težavo so jo lovili po hiši. Hotela je ostati z mano. Še danes me imajo radi vsi otroci. Z njimi sem bila cele dneve, ponoči in podnevi, spali so blizu moje sobe, z odprtimi vrati.

Kako to, da ste se vrnili domov?

kako je doma. Vsako nedeljo je bilo tam veliko ljudi.

Daleč od doma ste živeli kakih 50 let, še vedno pa ste ohranili lepo slovenščino.

Govorim po domače. Gospa je bila zadovoljna, če sem z njenimi otroki doma govorila italijansko, tako da so pridobili jezik več. Kar sem se naučila, sem se naučila zunaj, v trgovinah in v mestnih parkih, kamor sem spremljala otroke.

Danes imate nečake, pranečake in prapranečake, ki vas imajo radi.

Ja, dosti jih je, ki me obiskujejo. Zmeraj sem bila z otroki. Ko je šla punčka prvič na dopust s starši in

Imela sem sedemdeset let, kaj bi še delala tam? Tu blizu sem imela brate in sestre, nečake, pa tudi prijateljice. Odločila sem se in tu kupila stanovanje. Še vedno sem za daljša obdobja zahajala v Pariz, ob koncu tedna tudi k svojem v Prvačino in okolico.

V Gorici živim sama. Zjutraj pride pogledat nečakinjin mož, druga nečakinja mi skuha kosilo in večerjo ter kaj pospravi.

Stoletnico ste praznično proslavili...

Ja. Prišli so podžupan Matej Arčon iz Nove Gorice, predstavnica Društva za ohranjanje kulturne dediščine aleksandrink Neva Leban, v imenu goriške občine odbornica Silvana Romano, pa še novinarji. Popoldne je župnik iz Štandreža g. Karel Bolčina, po posredovanju župnika v Podturnu g. Ruggera Dipiazze, v mojem stanovanju daroval mašo.

Po svetu ste imeli domotožje?

Na začetku ja. Hiše v Egiptu nimajo strehe, ampak terase. Ko sem “stavla sošit”, sem si rekla: “Oh, ma zakaj sem pršla dol, zakaj?” Potem pa se navadite, ni kaj...!

Sicer pa sem imela ob sebi brata in sestre. V Egiptu je tri leta bila že naša mama, pred njo pa še njena mama, moja nona.

Tri generacije aleksandrink?

Ja, tri generacije iz naše hiše. Tudi pod Avstrijo so naše ženske hodile v Egipt. Tam je bilo res dosti Slovencev. Danes, hvala Bogu, ne hodijo več dol! Hvala Bogu!

Iva Koršič, Danijel Devetak

Ga. Matilda Vidmar z nečakinjo Suzano (foto DPD)

I FEEL...SLOVEENIJA!

Črne luknje slovenskega bančništva

To, da je slovensko bančništvo talec dnevnih političnih muh, je že stara zgodba. Dejstvo, da so politiki uporabljali največje bančne zavode kot samopostrežne brezplačne tajkune, tudi ni več skrivnost. (Ne) napovedano pa danes skačejo na dan podatki, ki kažejo, kako izrojeno je dejansko slovensko gospodarstvo in kako se sama država, ki bi morala biti garant za uravnoteženo tržno gospodarstvo med socialnimi partnerji, največji “kapitalistični kavboj”, ki razlike med lastniki in delavci pomaga povečevati, namesto da bi jih blažila.

Največje slovenske banke, ki so monopolistično v rokah države, se na vse kriplje otepajo rdečih števil. Bančništvo naše matične domovine Evropski centralni banki dolguje 2,1 milijarde evrov. Vprašanje je seveda, od kod bodo črpali prepo-

trebna sredstva, da bi poplačali svoje “grehe” do Evrope. Trenutno stanje je vse prej kot rožnato, če pomislimo, da je samo NLB, največja slovenska banka, lansko leto sklenila z 80 milijonskim deficitom, njen dolg do ECB pa je v višini 800 milijonov evrov. Njihov uradni odgovor za rešitev evropske zanke, ki jih vse bolj stiska okoli vratu, so naložbe na medbančnem denarnem trgu in v prvovrstnih vrednostnih papirjih ter (ponovna) zadolžitve na grosističnem finančnem trgu. Pri tej operaciji pa se po ocenah Financ skrivata dve pasti. Za učinkovitost naložb na medbančnem trgu bi moralo finančno ministrstvo zmanjšati obdavčitev obresti na izdane obveznice na evropskem trgu. Trenutno naj bi bila namreč obdavčitev previsoka, tako da se nakup obveznic, ki bi sicer pomenil dotok svežih virov za posojila gospodarstvu, ne bi izplačal nikomur. Drugi pomislek pa gre na račun novega zadolževanja. Posojila, ki jih je doslej ECB nudila evropskim bankam, so bila namreč zelo ugodna: njihova obrestna mera je bila 1%. Nadomestni viri financiranja pa bi bili nedvomno dražji, kar bi se potem poznalo tudi na dražjih kreditih slovenskega gospodarstva pri naših bankah.

Skratka, gre za pravo črno luknjo, ki so jo v slovenskih bankah (NLB je tukaj seveda v prvi vrsti) ustvarile nerazumne odločitve bančnih uprav, tesno povezanih z dnevnim politiko. Ekonomska kriza je namreč na breg naplavila številna trupla. Žrtve recesije pa so v številnih primerih vseskozi životarile na zelo trhljih nogah. Gre za podjetja, ki so živela od neustrezno pokritih bančnih kreditov, gre za menedžerje, ki so z najmanjšim kreditom imeli en sam cilj, postati večinski lastniki podjetij, ki so jih vodili. Država pa je zaradi interesov vladajočih politikov, ki so državo “upravljali”, tako nepregledno ekonomsko politiko vseskozi podpirala. Ko je nevdržnost takega stanja le prišla na dan in se je sesul papirnati grad velikih podjetij, je bilo treba postopati. Vlada se je v reševanju gospodarstva aktivno vključila. Kako? Stavila je čisto novo jamstveno shemo: podjetjem, ki bi se odločila za najem posojila, bi določen delež tveganja krila sama država z davkoplačevalskim denarjem. Skratka, za zdravljenje krize je vlada ponudila načrt olajševanja zadolževanja podjetij pri bankah, ki je bil glavni razlog za nastop same krize. Na tak način so bile tudi banke, ki so beležile izredne izgube iz naslova neizterjanih dolgov, ponovno napepljene na pot “brezplačnega” kreditiranja, ki bi ga v najslabšem primeru plačali davkoplačevalci.

Preko omenjene jamstvene sheme je do 31. decembra slovensko gospodarstvo od države prejelo 534 milijonov evrov posojil (!!!). In seveda, rezultat je tak, kot bi dekletu, ki je noro na “šoping”, podarili svojo kreditno kartico. Podpisanih je bilo 345 posojilnih pogodb z 266 podjetji. Delež posojila teh podjetij, ki si ga je na rame prevzela država, gre od 19 do 50 odstotkov. Največji delež (255 milijonov) je šel v predelovalne dejavnosti, na drugem mestu je bilo gradbeništvo (137 milijonov), na najnižji stopnički “zmagovalnega odra” pa najdemo dejavnosti v prometu in skladiščenju (54 milijonov). Pri vsem tem je najbolj problematično dejstvo, da so državna posojila v obliki garancij pri zadolževanju dobila tudi podjetja, ki so bila tik pred stečajem. Vzemimo dva zelo zgovorna primera: velenjski Vegrad ima danes blokirane račune. Njegova rešitev je prodaja 300 stanovanj in Ljubljani, katerih cena je bila še pred dobrima dvema mesecema po 3 tisoč evrov za kvadratni meter, a je danes (zaradi pomanjkanja povpraševanja) le še 1900, verjetno pa bo še nižja. Drugi primer, še bolj nazoren pa je celjski Gradis. Potem ko ga je država uvrstila v seznam prejemnikov davkoplačevalskega denarja, je v prejšnjem tednu najprej odpustil 36 delavcev, njegovo vodstvo pa je takoj nato naznanilo stečaj družbe.

Ni dvomov, davkoplačevalski denar je bil zelo skrbno in koristno uporabljen...

Andrej Černič

GORICA SD Sončnica: dr. Viljem Ščuka o vrednotah za vsakdanjo rabo

“Če hočemo rešiti civilizacijo, začnimo pri vrednotah!”

Kriza, ki jo doživlja Evropa, ni samo ekonomska, finančna in politična. V prvi vrsti je to kriza človeka, kriza osebnosti, ki jo bomo lahko preslegli samo s spremembo v glavi. S projekti, ki so že preizkušeni in preverjeni.

O “vrednotah za vsakdanjo rabo” in današnjem trenutku, ki gotovo ni z rožicami postlan, a je vseeno lahko najprimernejši za korak v pravo smer, je 23. marca v Domu Franc Močnik v Gorici govoril znani primorski šolski zdravnik, specialist šolske medicine in psihoterapevt dr. Viljem Ščuka. Sklepní večer niza v prireditvi Skupnosti družin Sončnica je uvedla predsednica Ani Sakšida, ki je gosta predstavila kot specialista v gestaltterapevtski metodi in mentorja za to področje na podiplomskem študiju iz psihoterapije, pa tudi kot specialista za bolezni odvisnosti in nosilca številnih projektov.

Človek je danes vedno bolj nagonški, priče smo pešanju človečanskih vrednot. Kot vidimo, “tak človek ne more biti sposoben napredka”. Šolstvo, politika in niti religija ne znajo kazati prihodnosti, mladi ne vidijo ne cilja ne smisla. Treba je ukreniti. Projekti pouka vrednot oz. t. i. “pouka oblikovanja osebnosti” so nastali v ZDA, že 30 let se uvajajo v skandinavskih državah.

Finci so ga po štiriletnem pilotskem poskusu vnesli v redni šolski sistem in doživeli znani razvojni preskok, “finski čudež”. Dr. Ščuka je nekaj podobnega preizkusil pred leti na Tržaškem, zadnja leta pa dela na polno paro po vsej Sloveniji in ohranja stike na mednarodni ravni.

Vrednote, je povedal, so pridobljene izkušnje o ustreznosti oz. socialni sprejemljivosti nekega vedenja, ki so se izkazale za najuspešnejše in so povzročale najmanj zla. Oblikujejo se počasi, saj so del vedenjskih vzorcev vseh, s katerimi ima posameznik stike.

Vredne so, samo če postanejo življenje in ne ostanejo le besede. Izgubijo smisel, kadar imajo ideološko ali politično vsebino. Nekatere, npr. Mojzesova postava, so trajne, druge, vsakdanje, se spreminjajo. Vedno bo ostalo zlato pravilo (Ne stori drugemu tega, česar ne želiš, da bi drug storil tebi), zapisano v Bibliji, Koranu in drugih svetih knjigah. Prav tako je npr. prijaznost ena izmed trajnih vrednot, ki so usidrane v našem genetskem jedru. Da je npr. uboj človeka nekaj grdega, prav tako incest, je zelo stara vrednota; ta namreč pomeni varovanje lastnosti, ki zagotavljajo preživetje v določenem kraju. Zato so vrednote vsiljeni, a

Foto DPD

dobronamerni vzorci.

“Ljudje nismo trop ali krdelo, ampak skupnost”, ki naj bi spoštovala zlato pravilo, pa tudi druge trajne vrednote. Ljudje smo razmeroma mlada bitja, pri vrednotah še vedno šibki, saj imamo še močne nagone. Človek že vsaj 30.000 let zna misliti in doživljati, ima zavest o sebi, ima vest, ve, kako ravna. In vendar, kot je opozarjal že Taras Kermauner, smo ujeti v začarani trikotnik last-slast-oblast. Vrednote niso v krizi; v krizi so čuvarji vrednot, ki jim kaj pomenijo le last, slast in oblast, med njimi, v prvi vrsti, politiki, menedžerji in finančniki, ki se bojijo lastne vesti in so zelo površni, ko jo izprašujejo. “Odra-

sli smo že preveč nečedni, ker svojih nečednosti ne priznavamo”; zato je treba na novo začeti z otroki. Prvi oblikovalci vrednot so starši v prvih petih letih otrokovega življenja. Mati posreduje vrednoto darovanja ljubezni, oče pa odgovornosti. Do vrednot smo danes apatični, ker so po tehnološkem razvoju postale vrednote tiste, ki ne zahtevajo truda in naporov. Kdor pa se ne zna odpovedovati, ne zna biti gospodar svojega telesa. Mladih ne brigajo vrednote, ker niso nikdar izkusili napora, lakote, žeje in mraza. “Če hočemo rešiti našo civilizacijo, moramo začeti pri vrednotah”. Skrajni čas je, da se Evropa preusmeri! Zato v vedno več državah razmišljajo, da bi vnesli v redni šolski pouk “oblikovanje osebnosti” kot izbirni predmet; v Sloveniji menda že naslednje leto. Cilj takega pouka je, da

otrok osmišlja sebe, najde smisel in ve za pot naprej. Otroci, ki so to že preizkusili, imajo dobre uspehe, so bolj motivirani, hočejo znanje, so bolj odprti in odkritosrčni, odgovorni in ustvarjalni, dobri mediatorji in manj agresivni. Gre za izkustvene delavnice, v katerih se otroci preizkušajo v različnih vlogah. “Družba se boji vrednot, ker so ljudje z vrednotami močne osebnosti; politiki raje imajo državljanke”... Zato hvala Bogu, da je prišla kriza, je zatrdil predavatelj. “Ta se ne bo končala, dokler se ne spremenimo v glavah”. Fincem je to uspelo; počasi, v 10-15 letih, lahko ta korak stori vsa Evropa. DD

Velikonočno voščilo slovenskih škofov “Velika noč je praznik upanja”

Za vse, ki se tretji dan po velikem petku zberemo ob odprtem in praznem Kristusovem grobu ter prepevamo trikratno velikonočno alelujo z vedno višjim in močnejšim glasom, je Kristusovo vstajenje dogodek, ki nas osvobaja in Velika noč je praznik našega osvobođenja ali odrešenja. Na veliki petek zremo Kristusa v nemoči, kot poraženca in na križ pribitega. Na Veliko noč pa je pred nami kot zmagovalca nad hudobijo in sovražstvom, nad grehom ali zlom, še več: nad smrtjo. Poslednja zmaga je vedno njegova. Z njo nas osvobaja strahu pred ničem, nesmiselom ali praznino življenja; osvobaja nas za novo življenje.

Za vse, ki verujemo, kar obhajamo in slavimo, je Velika noč “Kristusov danes”. To pomeni, da ne gre le za spomin na dogodek pred dva tisoč leti, marveč za dogajanje, ki se uresničuje danes, med nami in v nas. Vstali Kristus je naš “danes” in naš “jutri”, naš začetek in konec,

naše vse. Zato je Velika noč praznik naše vere v Kristusa, ki med nami in z nami živi.

Za nas, ki imamo v Kristusovem vstajenju zagotovilo svojega vstajenja in večnega življenja, je Velika noč praznik upanja. Naš Bog ni oddaljeni Bog, je z nami tudi v smrti. V njegovi roki je naša usoda, v Kristusovi smrti je smrt naše smrti in v njegovem vstajenju je naše vstajenje. Naš cilj ni veliki petek s štirinajsto postajo križevega pota, marveč Velika noč z vstajenjem v novo življenje.

Končno je za nas Velika noč dogodek, ki nas obvezuje, da smo vedno in povsod velikonočne priče, s Kristusovim vstajenjem zaznamovani pričevalci, oznanjevalci in nosilci sporočila, da je naše sedanje življenje delavnik za večno nedeljo.

Vsem sobratom duhovnikom, redovnikom, redovnicam, vsemu Božjemu ljudstvu, rojakom po svetu, posebej še bolnim in trpečim voščimo: Blagoslovljene velikonočne praznike!

slovenski škofje

Velikonočni prazniki

Obredi velikega tedna

KRST ODRASLIH IN DRUGI ZAKRAMENTI UVAJANJA

Po stari tradiciji Cerkve škofje podeljujejo zakrament sv. krsta in druge zakramente uvajanja (poleg krsta zakrament birme in sv. evharistije) odraslim katehumenom. V koprski škofiji že skoraj dvajset let deluje katehumenat – priprava odraslih na krščanstvo – v več krajih po Primorskem. Na letošnjo Veliko noč bosta tako pomožni škof Bizjak kakor škof ordinarij Pirih podelila zakramente uvajanja odraslim katehumenom. Delo katehumenata v škofiji koordinira solkanski župnik msgr. Vinko Paljk, ki lahko ponudi tudi več podatkov.

SVETO TRIDNEVJE

Višek cerkvenega leta je veliki teden, ki ga začnemo na svetno ali oljno nedeljo, višek velikega tedna pa je velikonočno tridnevje: veliki četrtek, veliki petek in velikonočna vigilija, ki nas uvede v Veliko noč.

Na VELIKI ČETRTEK se spominjamo Jezusove zadnje večerje (ustanovitve maše, duhovništva in zapovedi ljubezni). Dopoldne so v stolnicah (škofskih cerkvah) slovesne krizmene maše. Pri njih škof blagoslovi olja, ki se uporabljajo pri deljenju zakramentov (krst, bolniško maziljenje, birma, mašniško posvečenje). Maše se udeležujejo tudi duhovniki, ki pri njej obnovijo svoje obljube posvečenosti Bogu.

Na VELIKI PETEK se spominjamo Jezusove smrti na križu – dan posebnega pomena. Na ta dan je strogi post in edini dan v letu, ko ni maše, ampak posebno bogoslužje velikega petka (branje poročila o Jezusovem trpljenju, češčenje križa, prošnje za potrebe človeštva).

VELIKA SOBOTA

V Sloveniji je ta dan znan še posebej po blagoslovu velikonočnih jedil. Zvečer se začnejo obredi velikonočne vigilije (bedenja), ki nas uvede v Veliko noč, največji krščanski praznik, praznik Kristusovega vstajenja. Škofje podeljujejo zakramente uvajanja katehumenom, to je odraslim, ki so se prej v katehumenatu pripravljali na prejem zakramentov.

Akcija Evropske Karitas

Nič revščine, ukrepajmo zdaj!

Mednarodna zveza evropskih Karitas - Caritas Evropa v evropskem letu boja proti revščini in socialni izključenosti v Evropi organizira akcijo z naslovom Nič revščine – ukrepajmo zdaj.

Razširjenost revščine v Evropi je velika, zato je Caritas Evropa sklenila čim hitrejšo ukrepanje. Podatki, ki so spodbudili večjo angažiranost ustanov in ozaveščenost med ljudmi, so naslednji:

- V Evropski uniji živi 85 milijonov ljudi pod pragom revščine, kar pomeni, da vsak peti otrok živi v revščini.

- Vsak četrty samski državljan EU, star nad 65 let, živi v revščini.

- V Vzhodni Evropi živi več kot 60 milijonov ljudi z manj kot 2 evra na dan.

- V Evropi naj bi bilo okrog 280.000 ljudi žrtev trgovine z ljudmi.

- 10 % zaposlenih v EU živi v revščini.

- Več kot 7 milijonov prebivalcev Srednje in Vzhodne Evrope je nepismenih.

- 73 % državljanov EU je mnenja, da je revščina v njihovi državi zelo razširjena.

- Vsak sedmi človek, v starosti med 18 in 24 let, predčasno zapusti šolanje.

- 80 % romskih otrok v EU se v šoli sooča z izključenjem.

- Caritas Evropa in njene članice s posebno peticijo pozivajo vse, ki

sprejemajo družbene, gospodarske, ekonomske in politične odločitve, da se do leta 2015 s konkretnimi ukrepi zavzamejo za odpravo revščine otrok v Evropi. Poleg tega želijo, da bi pristojne ustanove zagotovile minimalno raven socialne varnosti za vse državljanke, tudi s povečanjem socialnih in zdravstvenih storitev. Vsi ukrepi, ki jih spodbuja kampanja, so aktualni tudi v Sloveniji. Revščina se povečuje, zato narašča tudi število prejemnikov pomoči Karitas, ki se je (glede na leto 2008) v letu 2009 povečalo za 41 %. Nove stiske nastajajo zaradi brezposelnosti, neprimerne plačila za opravljeno delo in težav na področju financiranja osnovnošolskega izobraževanja. Tudi Slovenska Karitas se je v mednarodno akcijo vključila z zbiranjem podpisov na občnih zbiorih vseh šestih škofijskih Karitas, ki so potekali v mesecu marcu. Zbrali so več kot 450 pod-

pisov. Zanimirani podpis lahko oddajo na spletnem naslovu. Zbiranje podpisov za peticijo se bo nadaljevalo do začetka decembra 2010, ko bo pobuda evropskih državljanek in državljanov posredovana pristojnim evropskim institucijam. Slovenska Karitas se bo v družbeno dogajanje aktivneje vključila z okroglimi mizami, ki se bodo odvijale pod naslovom Kako preživeti? V nekaterih slovenskih krajih bo organizirala delavnice z naslovom Priložnost zate, ki bodo namenjene socialno ogroženim. Dodatne informacije o akciji Evropske Karitas z naslovom Nič revščine – ukrepajmo zdaj so na voljo na Slovenski Karitas na Kristanovi ulici 1 v Ljubljani pri gospodu Alojziju Štefanu, GSM: 041/732-136, e-naslov: alojzij.stefan@karitas.si in na že omenjeni spletni strani: http://www.zeropoverty.org.

PAVEL IN NJEGOVA CERKEV (2. del)

Vesoljna Cerkev

“Nisem vreden, da se imenujem apostol, ker sem preganjal Božjo Cerkev” (1 Kor 15,9). “Tako naj bi se zdaj po Cerkvi oznanila vladarstvom Božja modrost” (Ef 3,10). “Njemu (Bogu) slava v Cerkvi in v Kristusu Jezusu skozi vse rodove” (Ef 3,21). “Možje, ljubite svoje žene, kakor je tudi Kristus ljubil Cerkev in sam sebe zanjo dal, da bi jo v vodni kopeli z besedo očistil in posvetil” (Ef 5,25-26).

“Zdaj se veselim, ko trpim za vas in na svojem mesu dopolnujem, kar manjka Kristusovim bridkostim, za njegovo telo, ki je Cerkev. Zakaj zanjo sem postal služabnik po Božjem načrtu, ki mi je bil dan za vas, da izpolnim Božjo besedo” (Kol 1,24-25).

Cerkev je Kristusovo telo

Kot Kristusovo telo je predstavljena tako krajevna kot vesoljna Cerkev. Družba kot telo je omenjena že pri Aristotelu, Ciceronu, Seneki, Plutarhu.

“Mar ne veste, da so vaša telesa udje Kristusovi?” (1 Kor 6,15).

Udje so ‘utelovljeni’ v Kristusa – to ni samo

prisposoba, temveč je resničnost!

V eno s Kristusom nas združuje deležnost Svetega Duha: “Kakor je namreč telo eno in ima mnogo udov, vsi telesni udje pa so, čeprav jih je mnogo, vendar eno telo: tako tudi Kristus. Mi vsi smo bili v enem Duhu krščeni v eno telo, naj bomo Judje ali Grki, sužnji ali svobodni, in vsi smo bili napojeni z enim Duhom” (1 Kor 12,12-30).

“Bog ga je postavil čez vse za glavo Cerkve, ki je njegovo telo” (Ef 1,22-23). Judje in Grki so eno: Po križu jih je Kristus spravil med seboj (Ef 2,16). “En Gospod, ena vera, en krst: en Bog in Oče vseh, nad vsemi in po vseh” (Ef 4,4). “Iz njega dobiva rast celotno telo, združeno in spojeno z njim, ob sodelovanju celotnega telesa, po delovanju, v skladu z mero slehernega dela, tako da omogoča rast telesa in gradi sa-

mega sebe v ljubezni” (Ef 4,16; 4,25; 5,30). V telesu je Kristus glava: “Kristus je glava telesa, to je Cerkve” (Kol 1,18).

Kristus je glava

Ne gre vedno za vprašanje edinosti, temveč tudi za vprašanje podrejenosti. Pavel zahteva, naj bodo žene na shodnih pokrite, ker jim je mož glava (1 Kor 11,3-9).

Kristus je glava tudi vsakršnega vladarstva in oblasti – ne glede na telo! (Kol 2,10). Podoba glave in podoba telesa sta združeni v podobo Cerkve: “Ostali bomo v vsem rasli k Njemu, ki je glava, Kristus.

Iz Njega vse telo prejema rast, ko se zлага in sestavlja z vsakršno vezjo medsebojne pomoči, po delovanju, kakršno je primerno vsakemu posameznemu delu, in tako samo sebe zida v ljubezni” (Ef 4,15-16).

Več med Kristusom in Cerkvijo je podoba krščanskega zakona:

“Kakor je Cerkev podrejena Kristusu, tako naj bodo žene v vsem pokorne možem” (Ef 5,24). Tudi trpljenje Kristusa v njegovih udih je do

konca sveta znamenje povezanosti: Kar mora Kristus še doživeti v svojih udih do konca sveta (Kol 1,24).

Kruh je Kristusovo telo

“Kruh, ki ga lomimo, mar ni udeležba pri Kristusovem telesu?” (1 Kor 10,16). Kruh zahvala nas združuje s Kristusom in med seboj. Najstarejši zapis je v 1 Kor 11,23-25; podoben Lk 22,5-20, verjetno iz Antiohije. Pavel ne poroča o dogodku, temveč navaja samo obrazec Gospodove večerje. Zahvala je Gospodova večerja, Božje ljudstvo uživa duhovno hrano in pijačo. Ljudstvo je deležno Gospodove mize in tako uresničuje novo zavezo. Udeležba vključuje tudi ponovitev in uresničenje Kristusovega dejanja. Pavel prinaša tri vidike: Zahvala je obed, po katerem je Kristus oprijemljivo navzoč med ljudstvom. Kruh in vino sta telo in kri: zato naj vsak sam sebe presodi! Gre zares. Zahvala je obed zaveze, povezanosti in edinosti: Kri nove in večne zaveze! Je kri večne zaveze, ker je kri umora, kri daritve in žrtve (1 Kor 11,25). Zahvala je obed, ki napoveduje Kristusov drugi prihod: Dokler ne pride v slavi! “Duh in zaročenka pravi: ‘Pridi!’ In kdor sliši, naj reče: ‘Pridi!’” (Raz 22,17). “Tisti, ki to izpričuje, pravi: ‘Da, skoraj pridem!’ Amen. Pridi, Gospod Jezus!” (Raz 22,20). Maranatha!

Ob biserni maši

Kar naj bi povedal č.g. Bogomilu Breclju

Spoštovani, dragi bisernomašnik gospod Bogomil Breclj, pred petimi leti Vas je huda bolezen prisilila, da ste zapustili Nablazino. Upali smo, da si boste kmalu opomogli, saj smo Vas poznali kot korenjaka, ki ga ni ustavila nobena ovira. Naj le spomnim, s kakšno vneto ste se lotili obnove župnijske dvorane. Vaš bratranec Ivan, ob pomoči občasnih prostovoljcev, je v kratkem času na novo sezidal dvorano, takrat edini spodobni prostor za vaške prireditve. Tam so otroci nastopali, tam smo se srečevali ob mesečnih konferencah, tam ste gostili pevce, predavatelje, pripravljali razstave in še marsikaj. Po telefonu ste vabili župljane, naj se udeležijo prireditev, udeležba pa ni bila vedno zadovoljiva. To pa

Vas ni potrla, s fotoaparatom in z župnijskim listom Srečanje, ki ste ga sami pisali in razmnoževali, ste skušali pritegniti čim več vernikov k delu na tej božji njivi. Srečevali ste se tudi s težkim problemom, kako zadovoljiti slovenske in italijanske vernike. Po svojih močeh ste, po Kristusovem zgledu, iskali najboljše rešitve, žal je nabrežinski, večkrat svojevrsten značaj, preprečeval, da bi prišlo do zadovoljivega stanja. V iskanju rešitve ste bili sami, nihče Vam ni mogel ali znal pomagati. Kljubovali ste tri desetletja v tej "posebni" fari, niti huda bolezen in posledična odsotnost Vas nista prepričali, da bi se odpovedali svoji fari, ki Vam je bila zelo pri srcu. Šele z dokončno odločitvijo, da Vas upokojuje, se je v župniji začelo novo poglav-

je verskega življenja. Posamezne rešitve so nas navdajale z upanjem, da se bo v Nablazini dobila taka rešitev, ki bo zadovoljevala vse. Do danes smo še vedno v nekem prehodnem stanju brez samo našega župnika; čeprav se izredno delavni župnijski upravitelj trudi in se je izkazal z raztavo sakralnih predmetov in starih slik, ki je dosegla odmeven uspeh. Ostajata nam slovenska maša in ob velikih praznikih z moškimi okrepljeni cerkveni zbor. To stanje je žal sad objektivnih okoliščin: narodnostne sestave prebivalstva ter pomanjkanja duhovnikov. S tem se moramo sprijazniti. Ostaja nam hvaležen spomin na Vas, dragi župnik Bogomil. Hvala za vse!

Antek

Osma številka otroške revije Pastirček Vesela aleluja!

Osmo, aprilsko številko Pastirčka prežarjajo radost in veselje ter svetla moč Odrašenikovega vstajenja, ki nam je s smrtjo na križu odprl nebeška vrata in dal upanje, da bomo tudi mi nekoč v polnosti uživali to neizmerno srečo. Da bi čim bolj globoko doživeli velikonočno skrivnost, obenem pa se veselili pomladnega prebujenja in vsega, kar prinaša s seboj ta največji krščanski praznik, želi vsem bralcem urednik Pastirčka Marijan Markežič. O Jezusu, "ki nam stoji ob strani, prinaša mir, luč in up" poje pesmica Vstajenje V. T. Arharja. Da pogledamo v Jeruzalem,

sno prikazuje in opisuje, kako lahko napravimo prikupne kokoške za pirhe. Velikonočni in pomladni motivi so prisotni tudi v Pastirčkovi pošti, ki prinaša veliko dopisov pridnih učencev na raznoliko tematiko. Štandreški otroci so ob zapisu o Dnevu slovenske kulture, ko jih je s svojim obiskom presenetila domača pesnica Ivanka Zavadlav,

glasbo Dominika Krta zapoje veselo alelujo, saj je Jezus iz temne groba ves sijoč vstal od mrtvih. Izpod peresa iste pesnice je izšla tudi pesmica Čas, v kateri so na privlačen način predstavljeni slovnični sedanjik, preteklik in prihodnjik.

Pomlad je čutiti iz zgodbe Marize Perat, v kateri sta protagonisti rumeni lišček in kos, ki se domeni, da bosta skupaj razveseljevala starejšo osamljeno ženo. Pomladna razigranost je skrita še v pesmicah o žuželkah in živalicah V. T. Arharja, ki jih je nežno ilustrirala Paola Bertolini.

Damijana Čevdek Jug nadaljuje z uvajanjem Pastirčkovih bralcev v glasbeni svet; tokrat opisuje, kako je Peter prvič pristopil k zborčku glasbene šole in kako ga je petje razveselilo. Vzgojni strip, ki ga piše Walter Grudnik,

kjer je moral Jezus pretrpeti toliko bolečin, nas vabi rubrika Potujmo po sveti deželi, ki ji je ilustracijo okrvavljenega Križanega in Marije v solzah dodala Paola Bertolini Grudina. Tehten zgodovinski zapis o judovski veliki noči, pashi, opremljen s slikami, bodo bralci našli na 34. in 35. strani številke. O Jezusu, ki se poslavlja, da "svoj križ gre razpet", milo pojejo stihzi z naslovom Bele cvetice, ki jih je tankočutno stkala Barbara Rustja, dodala še dopolnjevanje, risbice pa ljubko narisala Svetlana Breclj. Velikonočno ozračje veje tudi z ustvarjalnih Pastirčkovih strani: Tatjana Ban ja-

poslali še fotografijo. Pevske osnovnošolce je tako prizadelo, da jim je burja izrula priljubljeno smreko na šolskem vrtu, ki jo je pred davnimi leti vsadil oče Marize Perat, da so ta dogodek zabeležili in napisano poslali Pastirčku. Prihod pomladi je spodbudil pujska Bineta (omislila si ga je Danila Komjanc), da je začel prekopavati vrt. Kakšne cvetice je posadil, bodo otroci sami lahko ugotovili in jih seveda odeli v prave barve. Pobarvali bodo tudi dve strani, kjer sta zabeležena dva Jezusova čudeža, ozdravitev slepega in pomiritev viharja na jezeru. Pesmica Aprilska na besedilo Berte Golob in

na, ilustrira pa P. B. Grudina, otroke postavlja pred nov izziv: poležavati ali urno vstati, ko zazvoni budilka? Pacek pa se hudeje nad slovarjem, ker v njem ne najde "svojih" besed!

V aprilski številki so še zanimivi zapisi o čebelah v rubriki Halo?, ki jo pripravljata Nina Grudina, šegavo pa ilustrira P. B. Grudina, radovedni Fof, ki si ogleduje krave, dopolnjevanje o bolniškem maziljenju, zabavni zanki KrižKraž in Kengurujevi skoki, recept za pripravo pomladne solate in razvedrilni kotichek.

Velikonočni odhidi bo gotovo lepši ob Pastirčku!

IK

Grozde in Gnidovec - odobren dekret

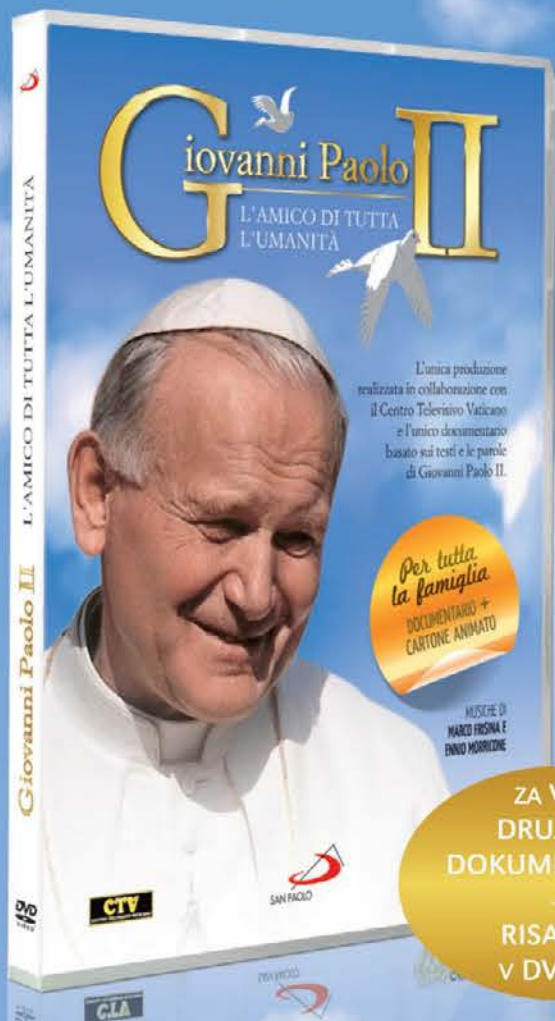
V soboto, 27. marca 2010, je sveti oče Benedikt XVI. v posebno avdienco sprejel prefekta Kongregacije za zadeve svetnikov, nadškofa msgr. Angela Amata SDB, in odobril objavo o priznanju mučeništva Božjega služabnika Alojzija Grozdeta.

Škofijski postopek za beatifikacijo Lojzeta Grozdeta se je pričel leta 1992 in je bil uspešno sklenjen leta 2003, ko je bila vsa zbrana dokumentacija za t. i. "Positio", ki govori o mučeniški smrti. Zbrano gradivo je bilo izročeno Kongregaciji za zadeve svetnikov v Rimu. Kongregacija je preučila življenjepis, spise in celotno zbrano gradivo na škofijskem postopku ter ugotovila pravilnost in znanstvenost dokazov. Na podlagi tega je izdala dovoljenje, da se Lojze Grozdet povzdigne na čast oltarja.

Iz dokazov je nedvoumno razvidno, da je umrl zaradi sovraštva do katoliške vere (in odium fidei).

Krajevna Cerkev v Sloveniji želi predstaviti Grozdetov lik kot zgled krščanskega življenja, ki premore zvestobo Kristusu tudi v najtežjih okoliščinah.

Pri mučeništvu gre za posebno obliko pričevanja za vero v Jezusa Kristusa, ki se navzven pokaže z vdano sprejeto nasilno smrtjo. V katoliški Cerkvi je kandidat za svetnika v večini primerov najprej razglašen za blaženega, kasneje pa (lahko) tudi za svetnika. Za razglasitev mučenca za blaženega (kar imenujemo beatifikacija) ni potreben čudež, za razglasitev blaženega mučenca za svetnika (kar imenujemo kanonizacija) pa je potreben čudež.

ZA VSO
DRUŽINO
DOKUMENTAREC
+
RISANKA
v DVD-JU

Od 1. aprila s tednikom Famiglia Cristiana, če dodaš samo 6,90 evrov več

Zagotovi si takoj svoj izvod v trafikah, v župniji ali na brezplačni telefonski številki 02.48027575 ali po e-mailu: vpc@stpauls.it

OB PETI OBLETNICI
SMRTI PAPEŽA WOJTYLE
FAMIGLIA CRISTIANA PREDSTAVLJA:

Giovanni Paolo II

PRIJATELJ VSEGA
ČLOVEŠTVA

Zanimiva in pretresljiva pripoved prek besed, tekstov, osebnih trenutkov enega najbolj priljubljenih papežev v zgodovini.

Famiglia Cristiana obhaja peto obletnico smrti svetega očeta, prijatelja človeštva, z izvirno in edinstveno produkcijo. Dokumentarni film prikazuje še neznane trenutke in najbolj pomenljive anekdote prek misli in besed velikega papeža. Risanka ponazarja izredno življenje svetega očeta od otroštva prek mladih let vse do ključnih trenutkov njegovega papeževanja.

Kratke

Slovenski Pasijon v Gorici

Stasi in Dario Bertinazzi. Pri orglah je tokrat bila mlada organistka Eva Dolinšek.

Kot že dolgo vrsto let je na oljčno nedeljo v cerkvi sv. Ignacija, med slovensko mašo ob 9. uri, spet prišlo do izvedbe slovenskega Pasijona po Mateju skladatelja Frana Kimovca. Delo, pisano za moški zbor, so izvajali pevci iz mesta in okolice, ki jih je vodil zborovodja Zdravko Klanjšček. V prezbitariju pa sta pasijon izoblikovala še Alessio

Veliki teden za vernike duhovnije sv. Ivana

Veliki četrtek, 1. aprila: ob 10. uri v stolnici krizmena maša, ob 20. pri sv. Ivanu maša v spomin na zadnjo večerjo, sledi češčenje. Veliki petek, 2. aprila: ob 15. uri pri sv. Ivanu križev pot za mlajše in spoved, ob 18.30 križev pot za odrasle, ob 19. obredi velikega petka, ob 20.30 mestni križev pot s Travnika na grad. Velika sobota, 3. aprila: v vseh cerkvah češčenje ob božjem grobu; ob 20. pri sv. Ivanu obredi velikonočne vigilije. Velika noč, 4. aprila: ob 6.30 v stolnici slovesno vstajensko slavje z nadškofovim blagoslovom, nato blagoslov jedil; ob 8. uri maša pri sestrah na Korzu, ob 9. uri na Travniku, ob 10. uri slovesna maša pri sv. Ivanu, ob 19. uri pri kapucinih. Velikonočni ponedeljek, 5. aprila: maše kot ob nedeljah, razen pri kapucinih (kjer odpade).

Mladinski dom: filmski forum, predavanje itd.

Mladinski dom iz Gorice opozarja na nekatere pobude v spomladanskem času. Vse dejavnosti so brezplačne, za nekatere pa je potrebno včlanjenje. Podrobnejše informacije lahko dobijo zainteresirani na sedežu v ul. Don Bosco 60 ali na tel. 0481 546549, 328 3155040.

ZA MLADE OD 11. DO 14. LETA:

Od 26. do 28. marca je potekal v Domu Franc Močnik v Gorici, ul. San Giovanni 9, filmski forum z naslovom Odkrivanje klasičnega filma. Delavnice je vodil ljubitelj filmov Carlo Zivoli iz Trsta. Podobna pobuda za višješolce bo potekala 17. in 18. aprila.

ZA MLADE OD 12. LETA DALJE:

V torek, 13. aprila, bo ob 17. uri v Domu Franc Močnik mladim spregovoril časnikar in odgovorni urednik revije Ognjišče Božo Rustja na temo Kaj imajo mediji od knjige do interneta dobrega in kaj slabega? ZA MLADE OD 11. DO 14. LETA:

V nedeljo, 18. aprila, izlet v naravo z obiskom Kraljice Krasa. Vabilo bo razdeljeno po Veliki noči, že zdaj pa sprejemajo prijave (število mest je omejeno).

Mladinski dom: predpis in ponudbe 2010-11

Mladinski dom obvešča, da do 30. aprila 2010 poteka predpis k pošolskemu pouku za šolsko leto 2010-11 z znižano vpisnino. Gojenci MD imajo pri vseh dejavnostih izredne ugodnosti. MD nudi za naslednje šolsko leto prevoz od šole do Mladinskega doma, kosilo in malico, spremstvo pri opravljanju domačih nalog, pripravo na vstop v srednjo šolo in na izpite male mature; po potrebi pa še inštrukcije v posameznih predmetih ter strokovno pomoč in svetovanje pri specifičnih učnih težavah. Ob teh dejavnostih prireja tudi strokovna predavanja, izpopolnjevalne tečaje in izobraževalne delavnice, poučne ekskurzije in izlete, poletne izjave v naravi, zelene tedne in zimovanja ter mladinske skupine. Informacije na tel. 0481 546549 ali 328 3155040.

O šolah na Krminskem

Pokrajinski predsednik Sveta slovenskih organizacij Walter Bandelj je v preteklih tednih večkrat posegal pri občini Krmin v zvezi s šolsko problematiko. Najprej se je srečal z družbama APT in Strade FVG ter Civilno motorizacijo, da bi evidentirali dodatno avtobusno postajo v Krminu. Te bi se posluževali dijaki, ki obiskujejo slovensko nižjo in višjo šolo v Gorici. Postopek je že stekel in postaja naj bi bila nared v dobrem mesecu. Prejšnji petek pa je Bandelj skupaj s pokrajinskim predsednikom SKGZ Liviom Semoličem obiskal novo odborico na občini Krmin Gizelo Reja. Bandelj in Semolič sta odborici predstavila problematiko slovenske šole na Krminskem oz. selitev osnovne šole Ludvik Zorut s Plešivega ter otroškega vrta v šolsko stavbo v Bračan. Krminski odbornici sta podčrtali potrebo, da se šolska stavba na Plešivem nameni za razvoj slovenske narodne skupnosti, njene kulture in jezika. Dogovorili so se še, da bi obe krovni organizaciji priredili na to tematiko srečanje z domačini in starši, ki obiskujejo slovensko šolo.

Višješolci so proslavili Dan slovenske kulture
Prireditve so posvetili
Cirilu Kosmaču

Višješolski center v Gorici je tudi letos primerno obeležil dan slovenske kulture. Pobuda je spadala v sklop srečanj za ustvarjalci, ki jih za oba pola organizirata profesorici Marija Kostnappfel in Neva Klanjšček. V gosteh so že bili pisatelj Drago Jančar in mladinska ustvarjalka Janja Vidmar, svoje življenjsko pričevanje in svoj literarni opus pa je zbranim dijakom predstavil še tržaški pisec

Pino Roveredo.

Ker poteka letos stoletnica rojstva velikega slovenskega pisatelja Cirila Kosmača, so se dijaki in profesorji odločili, da dan slovenske kulture posvetijo njemu, njegovi svetli, izbrušeni in obenem domači besedi, ter njegovim "malim ljudem", "božjim otrokom", katerih milina in globoka človečnost sta tudi danes lahko kažipot iz sveta brez vrednot v svet dobrote in hrepenenja. Dijaki

OŠ O. Župančič iz Gorice

Pomladni živžav

Ko se je vendarle, sicer še malce sramežljivo prikazala pomlad tudi pri nas, so njeni prekipajoči sokovi in omamne vonjave neustavljivo razlili po veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž, ki se je ob tej priložnosti napolnila z gledalci in radovednimi poslušalci do zadnjega kotička.

Kakih sto otrok, učencev OŠ O. Župančič iz Gorice, je želelo na čim bolj radosten način izraziti svoje veselje ob teh prvih pomladnih dneh. Učiteljice so sklenile, da doseže svojih učencev že v marcu ponudijo v pogled mamicam, očkom, nonam, nonotom, stricem... in vsem tistim, ki so jim pri srcu otroci in rast naše šole. Omisliše so si tako prireditve, pri kateri so imeli svoj prostor pod odskrimo lučni prav vsi otroci, ki so se za to priložnost ob cvetkah, razvrščenih po odru, spremenili v "tankonoge" pajke, v čebelice, črčke, žabice, čuke, miške, bele mucke, kmete..., da bi čim bolj povedno in razigrano odpeli in odrecitali ter tudi z mimiko in gibom prikazali vsebino pesmic, ki so jih s poslušanjem do otroško čutenje spisali veliki mojstri naše vezane slovenske besede. Splet besedil, pesmi in plesov so otroci

pripravili s skrbnim, potrpežljivim in poštvovalnim delom razrednih učiteljev, zborovski, pevski del pa pod taktirko učiteljice Martine Hlede in ob klavirski spremljavi prof. Michele De Castro, ki je že večkrat v šoli Župančič s strokovnim znanjem vodila glasbeni tečaj. Otroci, razen napovedovalcev, ki so prihajali iz dvorane, so zasedli pedane na zadnjem delu odra, posamezni učenci oz. razredi pa so za svoje izvajanje stopali v ospredje in tu razgibano podajali svojo točko. Prvi razred je razigrano prikazal plesalca-pajka, knjižničarko-uš, plesalko, pa še žabjo, črčkovo uspravanko in še tisto za čuke. Drugošolci so se prelevili v miške, ki plešejo kolo in se pred muco skrijejo v luknjico...Tretješolci so se prelevili v kmete s slamnikom na glavi, ki se mučijo, da bi s krtačo osnažili prašička, a ta se boji vode – rožnati pujske je bil domišljeno izdelan iz odpadnega materiala. Prikazali so pa tudi, kako bela mačica iz Kosovelovih stihov leži pod rumenim soncem in se nato usede blizu kolovrata in zadovoljno prede. Četrto in petošolci so imeli kar dolg program:

Foto DPF

pokazali so, kako sta lisica in volk postala par, kako se je polžukošarju zgodila nesreča, kako je vrana hodila po cesti, kako lovec poka, kako ga Miha piha, pa tudi važiča ježa, zasedo za medveda in lov na volka. Vmes so učenci napovedali različne točke programa, med katerim so se oglašale zapete pesmi (tudi v ritmu rapa!); v uvodu so obrazložili, da je prireditve "poklon pomladnemu prebujanju v svetu in v nas samih, je naša himna življenju, ki nas vabi, je želja po živžavu, ki naj ga ne bo nikoli konca". Za njihov nastop, ki je pričaral bujno pomladno brstenje, se je učencem zahvalila ravnateljica Elisabeta Kovic. Dejala je, da so bili vsi res pridni in pripravili čudovito presenečenje. Zahvalila se je seveda vsem učiteljicam in učiteljem za prizadevnost, ki nimalokrat ostaja prezrta, in za ves napor, ki so ga vložili v bogato in

prijetno prireditve, prirejeno tudi s hudomušnim pristopom. Besede zahvale je namenila še staršem, ki zaupajo svoje otroke naši šoli in upanju, da jih bodo tudi v prihodnje. Združenju staršev, ki je poskrbelo za najem dvorane ob petkovem nastopu, še predvsem pa Kulturnemu centru Lojze Bratuž, ki je brezplačno kar nekajkrat dal na razpolago svoje prostore za vaje, se je v imenu šole iskreno zahvalila učiteljica Cristina Ožbot. Predstavnica staršev Laura Blasig je izrekla prisrčno zahvalo nastopajočim in povabila vse učiteljice na oder, da bi jim izročili cvetni dar, ki ga je bila deležna tudi ravnateljica. Veselje in radost vzbujajoča Kekčeva pesem je sklenila zelo posečen in s kakovostnim programom zaznamovan Pomladni živžav.

Iva Koršič

Slavje v Šturjah in zlati pečat občine

Biserma maša
č. g. Bogomila Breclja

Natanko ob 60-letnici mašniške posvetitve je g. Bogomil Breclj v četrtek, 25. marca 2010, ob 18. uri bral biserno mašo v domačih Šturjah pri Ajdovščini. V nabito polni cerkvi so z njim stali ob oltarju šturski župnik g. Marko Kos, diakon Boštjan Fegic in g. Anton Štrancar, ki je bisermanaška počastil z doživetim govorom. G. Štrancar je opisal slavljeno življenjsko pot in med drugim poudaril, kako zahvalno je izprositi duhovniški poklic. Med vojno umorjeni jubilatovi sestri Angela in Marica sta namreč izrazili pripravljenost darovati tudi svoji življenji, da bi se kdo od njihovih bratov odločil za duhovništvo. Na prav poseben način sta bili uslišani.

Med slovesno sveto mašo je ubrano in mogočno pel domači cerkveni pevski zbor pod vodstvom dirigentke Marinke Šuštar. Kljub krhkemu zdravju je jubilat čvrsto vodil koncelebracijo prav do konca in se nato po mašni daritvi še zaustavil v bližnji župnijski dvorani, kjer mu je veliko domačinov in tudi nekdanjih faranov ob skrbno pripravljenu zakuski čestitalo za tako pomemben življenjski dosežek. Že v cerkvi pa sta mu česti-

tala nečak Aleš Breclj v imenu šturskih župljanov in sorodnikov ter Antek Terčon v imenu nekdanjih faranov iz Nabrežine. Sicer pa se je jubilejni 25. marec za bisermanaška praznično pričel že dopoldne. V Duhovniškem domu v Semeniški ulici v Gorici, kjer prebiva po upokojitvi, je iz rok občinskega odbornika Daria Barešija prejel zlati pečat goriške občine kot priznanje za dolgoletno plodno delo v goriški nadškofiji. G. Breclj je namreč kot duhovnik služboval v Štandrežu, Sovodnjah, Doberdolu, Zgoniku in Nabrežini. Med podelitvijo zlatega pečata so se tudi spomnili, kako je bilo na dan jubilatovega mašniškega posvečenja v Gorici 25. marca 1950. Na slovesnosti ni bilo njegove matere Emilije, ki je živela z nekaterimi sorodniki v Žapužah pri Šturjah in ni smela čez mejo. Zato je g. Breclj po posvečenju odšel do mejnega prehoda pri Rdeči hiši in blagoslovil mamo, ki je sicer prišla do razmejitvene črte, a je morala ostati na drugi strani žice. Dogodek ni ostal brez odmeva: tednik Domenica del Corriere je prizor objavil 23. aprila 1950 v obliki ilustracije na naslovni strani ter ga po svoje komentiral. / avb

Tolminski poklon Ljubki Šorli

V nedeljo, 28. marca, je bila v Kinogledališču v Tolminu lepa kulturna prireditve v spomin pesnice Ljubke Šorli, ki se je tu rodila pred 100 leti. Pod naslovom Kadar ciklamni dehtijo... se je odvijal izbran kulturni spored, ki sta ga pripravili Občina Tolmin in ZKD Tolmin.

V začetku je pred polnozasedeno dvorano pozdravil tolminski župan Uroš Brežan, ki je poudaril pomen akademije na čast Ljubke Šorli. To so sooblikovali Evelin Kranjc z Umetniške gimnazije v Novi Gorici, igralki Alida Bevk in Mira Lampe Vujičić, Dekliški pevski zbor Gimnazije Tolmin, Mešani pevski zbor Canto ergo sum iz Tolmina in Oktet Simon Gregorčič iz Kobarida. Zbore je vodil dirigent Matej Kavčič. Nastopil je tudi cerkveni pevski zbor F. B. Sedej iz Števerjana, ki ga vodi Aleksandra Pertot. Režiser je bil Marjan Bevk, ki je z Matejem Kavčičem oblikoval tudi scenarij. Scenografijo sta podpisali Polona Hvala Mrak in Nada Humar Leban. Oblikovalec pa je bil Lucijan Lavrenčič.

Slavnostni govornik je bil prof. Tomaž Pavšič iz Idrije, ki je v toplih besedah orisal življenje in delo Ljubke Šorli, ki je iz rodnega Tolmina prišla v Gorico in tu živela in kulturno delovala skupno z možem Lojzetom Bratužem. Govornik je orisal njeno kruto in težko življenjsko usodo. Zaustavil se je ob bogatem pesniškem sporočilu Ljubke Šorli in njenem mestu v slovenski literaturi.

Že prej omenjene igralki in recitatorke so zelo občuteno podale niz poezij Ljubke Šorli, enako pa tudi tragično pričevanje o okrutnem mučenju v tržaškem zaprtju.

Celotna tolminska spominska proslava je vsekakor izvenela v prisrčen poklon pesnici, ki je za seboj pustila neizbrisne duhovne sledove.

ki so pod vodstvom režiserja Tomaža Susiča, ki je izbral in uredil nekaj utrinkov iz Kosmačeve novele Tantadruj, pripravili kratek nastop. Zatem je nagovorila dijake Maja Vidmar, ki spada med najvidnejše slovenske sodobne pesnice. Za svoje verzje je prejela že celo vrsto odmevnih nagrad, od Jenkove iz leta 2005 do nagrade Prešernovega sklada iz leta 2006. Zbranim je osvetlila Kosmačev lik in pomen njegovega literarnega ustvarjanja, zaustavila pa se je pri lastni

poeziji, ki je zaznamovana z ljubezensko in eksistencialno tematiko. Ob kulturnem

prazniku je zatem ravnateljica Mihaela Piriš nagradila tri dijake, ki so se med študijem prav pose-

no izkazali in z znanjem in vsestransko razgledanostjo pripomogli k ugledu šole na državni ravni. Anna Roversi in Albert Vončina, ki sta diplomirala na klasičnem liceju, ter Aljaž Srebrnič iz zavoda Jurija Vege so namreč med državnimi nagradenci, ki so lansko leto maturirali z odliko in pohvalo. Prisoten je bil Aljaž Srebrnič, ki se je gospe ravnateljici lepo zahvalil, dijakom pa svetoval, naj v sebi gojijo predvsem radovednost, ki jim bo zagotovo v veliko pomoč pri kritičnem in osebem odkrivanju sveta in njegovih zakonitosti.

Koncert Solo & Orkester v Kulturnem centru Lojze Bratuž

Ko ljubezen do glasbe premaga vse prepreke

Nagrajenci

Minulo nedeljo, 28. marca, je Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel ob podpori Kulturnega centra Lojze Bratuž in drugih organizacij (Združenje cerkvenih pevskih zborov Gorica in Arsatelier - Mednarodni center za glasbeno umetnost) pripravil koncert, kjer so bili osrednji akterji glasbeniki Orkestra Arsatelier pod taktirko Marca Feruglia. Kot solisti pa so se predstavili pozavnist Erik Žerjal, violinist Črtomir Šiško-
vič, violončelist Vasja Legiša in pianist Sijavuš Gadžijev - prijatelji, profesorji Centra Emil Komel. Organizatorji ambiciozno zastavljenega projekta, imenovanega Solo & Orkester, so želeli opomniti, da jih obe 'materi' državi pozabljata, se ne ozirata na njihove potrebe in se vedeta, kot da ne pripadajo nobeni. Letošnji finančni odtegljaj je tolikšen, da je pod vprašajem obstoj ne samo glasbene šole, ampak tudi drugih Slovenskih organizacij v Italiji. A ljubezen do glasbe je glasbenike - oblikovalce tega čarobnega večera spodbudila k srčnemu nastopu in pokazala

D. Štoka, M. Černic in minister B. Žekš z gospo

številnim poslušalcem, tudi tistim iz sveta politike, ki so se pridružili koncertu, kot sta minister za Slovence po svetu Boštjan Žekš in goriška prefektinja Maria Augusta Marrosu, da glasba osrečuje. Ob tej priložnosti je Fundacija Goriške hranilnice (Cassa di Risparmio) kot ena redkih podpornic kulture v zamejstvu podarila perspektivnim mladim glasbenikom, ki so se izkazali na avdiciji, študentske in s tem dala zarez upanja na nadaljnje glasbeno in kulturno

življenje v zamejstvu. V izredno atraktivnem in ambiciozno zastavljenem programu je orkester Arsatelier zaigral nežno suito Moja mati gos Maurica Ravela. Niz skladb za klavir štiročno, ki jih je napisal za dva mala pianista - otroka svojega prijatelja, je skladatelj orkestral in ga razširil tudi v balet. Tako je orkester Arsatelier pred nami razgrnil pravljčni svet v Pavani za Trnuljčico in Malem možičku, se sprehodil z Laideronnette po Orientu med Pagodami, nas privedel v Razgovor z lepoticino in zverjo ter nas nazadnje popeljal v Pravljčni vrt. Skladba je bila za Arsatelier vsekakor velik izziv, to je skladba, ki je izziv tudi najodličnejšim

Č. Šiško, S. Gadžijev in V. Legiša

profesionalnim orkestrom. Na tega pa se je podal pogumno, čeprav je tam, kjer se gradijo s počasnejšim tempom in tišjo dinamikom tista najnežnejša in najsubtilnejša čustva, ansambel zaigral nekoliko razpršeno. Toliko večjo homogenost pa je dosegel v virtuosnejših, hitrih in tehnično zahtevnih delih, da je izrazil lepoto teh zastrtih glasbenih pastelnih nizov. V koncertu švedskega modernističnega, neoklasicističnega skladatelja Larsa-Erika Larssona je zablestel pozavnist Erik Žerjal. Koncert za pozavno je skladba, v kateri je solist v ospredju kot osamljen glasbenik, kot pravi solist, medtem ko ga orkester podpira v niansiranju razpoloženja in dodaja barvni kontrast, ki trbilo s svojim plastenjem mehča, spet drugič ga spodbuja, da zavzame v svoji pompozni bravuri. Erik Žerjal je svojo nalogo opravil na zaviljivi umetniški ravni. Orkester mu je nesebično prepustil glavno besedo, da je koncert izzvenel v velik glasbeni užitek. V Beethovnovem koncertu za klavir, violino, violončelo in orkester so dihi jemali Gadžijev, Legiša in Šiško, nespornost zvezde večera, ki so poganjale utrip skladbe. Orkester je igral z velikim spoštovanjem do solistov in se Beethovnovemu 'trojnemu koncertu' - enemu izmed skladateljevih ustvarjalnih viškov - predal z vsem znanjem. Prvi stavek Allegro je tako minil v dramatični napetosti tega romantičnega skladatelja in ni popustil v muzikalni strastnosti niti za trenutek. V spvem Largu in hudomušnem Rondou alla polacca je napest nekoliko popustila. A Beethovnov zahtevni in redko izvajani koncert je v interpretaciji treh odličnih solistov, na katerih je slonela ta skladba, in z orkestrom, ki je igral na vse ali nič, dobil zgledno izvedbo. Pobudi organizatorjev in zagnanosti glasbenikov so poslušalci, pod umetniškimi vtisom večera, namenili dolg pohvalni aplavz.

Metka Sulič

Obvestila

Barvanje pirhov, otroški velikonočni ustvarjalni kotiček, bo v četrtek, 1. aprila 2010, od 15. ure dalje, na sedežu kulturnega društva Briški grič v Števerjanu. Za informacije tel. +39-334-2294517.

Stranka Slovenska skupnost v sodelovanju s Krožkom Anton Gregorčič iz Gorice pripravlja razstavo volilnih plakatov SSK na Goriškem. Pobuda spada v sklop 35-letnice ustanovitve SSK na Goriškem. V ta namen prosimo vse nekdanje in sedanje aktivne člane SSK, da posodijo morebitne plakate, ki jih hranijo v osebnih ali sekcijskih arhivih. Na razpolago je telefonska številka 335-8011948

Mladinski dom vabi mlade od 12. leta dalje na srečanje s časnikarjem v torek, 13. aprila, ob 17. uri. Božo Rustja bo predaval na temo Kaj imajo mediji od knjige do interneta dobrega in kaj slabega? Dom Franc Močnik, Gorica, ulica San Giovanni 9. Informacije: 0481 546549 ali 328 3155040. Lepo vabljeni!

Mladinski dom išče vzgojitelja/ico za vodenje popoldanskega pouka dijakov nižje srednje šole za prihodnje šolsko leto. Prošnje in curriculum vitae sprejemajo v pisarni MD v Gorici, ul. Don Bosco 60, do vključno 22. aprila 2010 ob 12. uri. Informacije na tel. 0481 546549 ali 328 3155040, e-mail mladinskidom@libero.it.

Do 30. aprila poteka predpis k pošolskemu pouku za šolsko leto 2010-11 pri Mladinskem domu z znižano vpisnino. Informacije na sedežu Društva upokojencev na korzu Verdi 51 int. v četrtek, 8. aprila, od 10. do 12. ure ali na tel. št. 3496708562 ali 0481 390688 (Saverij R.) do razpoložljivih mest na enem samem avtobusu. Na račun 200 evrov.

PD Štandrež prireja petdnevni avtobusni društveni izlet v Provanso od 21. do 25. aprila 2010. Za informacije in vpisovanje tel. 0481 20678 (Božo) in 347 9748704 (Vanja).

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja avtobusni izlet v Beograd, Vukovar, Novi Sad, Jasenovac in Džakovo od 30. maja do 3. junija. Vpisovanje bo samo na sedežu Društva upokojencev na korzu Verdi 51 int. v četrtek, 8. aprila, od 10. do 12. ure ali na tel. št. 3496708562 ali 0481 390688 (Saverij R.) do razpoložljivih mest na enem samem avtobusu. Na račun 200 evrov.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja v sodelovanju s KRUT-om sklop ustvarjalnih srečanj za dobro počutje Po sledovih notranjih barv, ki so namenjena članom in prijateljem. Predstavitveno srečanje je bilo v torek, 23. marca, v sejni sobi KBcentra na korzu Verdi 51/int. Naslednja srečanja bodo vedno ob torkih, in sicer 13., 20. in 27. aprila ter 4. in 11. maja od 16.00 do 17.30. Vse dodatne informacije in prijave na tržaškem sedežu v ul. Cicerone 8/b, od ponedeljka do petka med 9. in 13. uro, tel. 040 360072.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja potovanje z letalom na Sicilijo od 11. do 18. oktobra 2010 za ogled najpomembnejših krajev. Vpisovanje bo samo na sedežu Društva upokojencev na korzu Verdi 51 int. v četrtek, 8. aprila, od 10. do 12. ure ali na tel. št. 3496708562 ali 0481 390688 (Saverij R.) do razpoložljivih mest na enem samem avtobusu. Na račun 200 evrov.

samo na sedežu Društva upokojencev na korzu Verdi 51 int. v četrtek, 8. aprila, od 10. do 12. ure ali na tel. št. 3496708562 ali 0481 390688 (Saverij R.) do razpoložljivih mest na enem samem avtobusu. Na račun 200 evrov.

Gradbeno parcelo za kombinirano industrijsko in stanovanjsko gradnjo na področju Vipavske doline (izvoz Selo) prodam. 6000 kv. metrov po 50 evrov meter. Tel. št. 00386 41625393.

Vabimo vas na osemdnevno potovanje z Novim glasom v Romunijo od 18. do 25. maja 2010 z ogledom Moldavije, Bukovine z znamenitimi samostani in Transilvanije. Vpisovanje na upravi v Gorici in uredništvu v Trstu vse do razpoložljivih mest. Akontacija pri vpisu 200 evrov.

Darovi

Namesto cvetja na grob nečaka Davida Faita darujeta Fait Mara in Devetak Remo 50 evrov za društvo krvodajalcev iz Sovodenj, 50 evrov za "Via di Natale" iz Aviana in 50 evrov za Kulturno društvo iz Sovodenj ob Soči.

Za slovenske misijonarje: Ivanka Koren 20 evrov.

Zahvala

Ob podelitvi priznanja Kazimir Humar, za stoletnico delovanja na Goriškem, se Šolske sestre Zavoda svete Družine iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam pripravili tako prijeten in domač večer v Centru Lojzeta Bratuža. Vsem želimo obenem voščiti veselo Alelujo in obilen blagoslov Vstalega Kristusa.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 2.4.2010 do 8.4.2010)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob nedeljah, od 20.00 do 21.00, na soboto ob 15. uri. Spored: **Petek, 2. aprila** (v studiu Andrej Baucon): Domače viže in popevke - Zborovski kotiček - Iz krščanskega sveta - Zanimivosti v naši okolici - Humor in obvestila. **Sobota, 3. aprila** (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v beneškem in rezijanskem narečju. **Ponedeljek, 5. aprila** (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - 'Za znoret' in vroči šport - Zanimivosti in obvestila. **Torek, 6. aprila** (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem. **Sreda, 7. aprila** (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Veliki misijonar Janez Janež (ponovitev) - Izbor melodij. **Četrtek, 8. aprila** (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studija 2.

Vabilo na **SLOVESNO LITURGIJO V BIZANTINSKO SLOVAŠKEM OBREDU** v nedeljo, **11. aprila, ob 17. uri**, v župnijski cerkvi sv. Roka v Nabrežini ob mašniškem jubileju g. Jožeta Markuže. Pel bo ekumenski pevski zbor iz Gorice.

Ob bisernem jubileju mašniškega posvečenja g. **BOGOMILA BRECLJA** izreka njegova nekdanja župnija sv. Roka v Nabrežini zahvalo in čestitke z željo, naj ga Bog s svojo milostjo podpira v trpljenju ter nudi potrebno pomoč in tolažbo.

Nabrežina 25. marca 2010

POCITNICE
V NARAVI

LA SUBIDA

kraj Monte 22
Krmin (GO)
Tel. (0481) 60531
www.lasubida.it

grafica goriziana
tipografia
tiskarna
printing house
buchdruckerei

34170 gorica
ul. a. gregorčič, 18
tel. 0481 22116
fax 0481 22079
info@graficagoriziana.com

PRODAJA IN
POPRAVILA KOLES

E. ČUK

GORICA - Trg Cavour 9
Tel. 0481 535019

ALUMINIJASTE
ZASTEKLITVE
KOVASKI IZDELKI
Tabaj F.lli s.n.c.
Miloš in Rajmund
**STANDREZ
GORICA**
Ul. A. Gregorčič 24
Tel. 0481/21514 • Fax 0481/21987

Gostilna Pri Francetu
«FRANC»

Domača kuhinja
Zaprto ob nedeljah
in ponedeljkih

SOVODNJE OB SOCI (GO)
Prvomajska 86, tel. (0481) 882038

GOSTILNA 1971 GOSTILNA
V. PRIMOŽIČ
DOMAČA KUHINJA

GORICA
Drevored
XX. Septembra, 134

Tel. 0481.82117
Faks 0481.548864

**NARDIN G.
GORICA**
Ulica Svetega Mihaela 324
Tel. 0481.21065, Faks 0481.522410

ZASTOPSTVO
FORST

Vesele praznike
URARNA
ZLATARNA
ŠULIGOJ
Gorica, ulica Carducci, 49
Tel. 0481.535657 • www.suligoj.com

Lojzanda VRH SVETEGA MIHAELA
"Deveta" 1870
Tel. 0481.882488
www.devetak.com

1870 - 2010: PETA GENERACIJA NAŠE
DRUŽINE VOŠČI VSEM BLAGOSLOVLJENE
VELIKONOČNE PRAZNIKE

KC LOJZE BRATUŽ Podelitev 6. Priznanja Kazimir Humar

Izredno zaslužne dobitnice so šolske sestre v Gorici

Veliko gledalcev je v torek, 23. marca, s svojo prisotnostjo počastilo šolske sestre sv. Frančiška Kristusa Kralja, ki so izredno zaslužne dobitnice 6. Priznanja Kazimir Humar. To priznanje, s katerim se spominjamo zelo dejavnega duhovnika in vsestranskega kulturnika dr. Kazimirja Humarja, podeljujejo Kulturni center Lojze Bratuž, Združenje cerkvenih pevskih zborov Gorica in Zveza slovenske katoliške prosvete posameznikom, društvom ali ustanovam, ki so se s svojim delom izkazali v prid slovenski skupnosti v Gorici. Letos so pobudniki priznanja soglasno sklenili, da ga podelijo šolskim sestram, ki imajo svoj dom v Zavodu sv. Družine na ul. Don Bosco v Gorici. Podelitev tega odličja v letošnjem letu se čudovito ujema s stoletno prisotnostjo šolskih sester v Gorici. One so v teh dolgih letih odigrale nenadomestljivo vlogo pri vzgoji naših otrok in mladih deklet. Cele generacije slovenskih osnovnošolcev in nižješolcev ter mladih dijakin so v popoldanskih urah, v skrbnem in varnem okolju ob spodbujanju narodnostnih vrednot in klenih moralnih načel ter seveda v krščanskem

duhu opravljale šolske obveznosti in sploh preživljale obdobje šolskega leta v zavodu šolskih sester. Še vedno se med šolskim letom v popoldanskih urah v toplem okolju Zavoda sv. Družine zadržuje lepa skupina osnovnošolskih otrok ob pisanju domačih nalog. Ker pa je v zadnjih letih otrok manj kot včasih, so šolske sestre odprle gostoljubna vrata zavoda tudi bolnim in ostalim ženskam; zanje zglede skrbi in jim nudijo telesno in duhovno hrano. Poleg tega svoje prostore dajajo na razpolago slovenskim duhovnikom, katehetskim tečajem in duhovnim vajam. Pod gostoljubno streho sprejemajo skavtska srečanja, v počitniških dneh pa odstopajo svoj čudoviti park poletnega središča Srečanja in Izzivi za malčke iz vrtcev, osnovnošolce in nižješolce. Šolske sestre so bile in so še danes velikodušne do vsega in do vse goriške skupnosti, ki jim je neizmerno hvaležna za opravljeno delo. Zato, kot je ob branju utemeljitve poudarila predsednica KCLB Franka Žgavec, "naj bo to šesto priznanje Kazimir Humar le skromna zahvala za vse, kar so dobrtljivo opravile v našem mestu". Vidno

ganjena se je za odlikovanje, ki sta ji ga zaradi upravičene odsotnosti prof. Lojzke Bratuž, predsednice ZCPZ, izročili le Franka Žgavec in predsednica ZSKP Franka Padovan, zahvalila pred-

S. Lucija, prednica šolskih sester (foto JMP)

nica goriških šolskih sester, s. Lucija, ki je dejala, da priznanje sprejemajo z veseljem in s hvaležnostjo Bogu. Pozdrav in knjižni dar z novogoriškega županstva je prinesla Darinka Kozinc, ki se je spomnila tudi na plemenito delo, ki so ga šolske sestre opravljale v Egiptu. Svojo odsotnost sta pisno opravičila kvestorka Maria Augusta Morrosu in

predsednik SSO Drago Štoka. Slavnostni nagovor je imel dekan Karlo Bolčina; v celoti ga objavljamo na 10. strani.

Ker so predvsem v preteklosti šolske sestre največ svojih energij in truda ter požrtvovalnosti namenjale osnovnošolskim otrokom, so prav ti ta lepi večer odeli v tople prisrčnosti z neposrednim srčnim izvajanjem na odru. Nanj je najprej stopil otroški župnijski zbor iz Štandreža, ki je pod vodstvom in ob spremljavi harmonike Michele De Castro za uvod zapel venček ljudskih pesmic, obarvanih s hudomušnostjo. Za zvonkami glasovi se je oglašila recitacija pesmi Toneta Pavčka Besede takšne in drugačne, ki so jo pripravili pe-tošolci OŠ Josip Abram iz Pevme z učiteljico Jožico Znidarčič. Potem pa je z igrivim, sproščenim, razigranim otroškim nastopom lepa skupina četrtošolcev iz pevmske šole podala splet pesmi naših pesnikov - Vrata Daneta Zajca, Malim so vseč Dušana Radoviča v prevodu Ivana Minatija, pa še Žabe O. Župančiča in Zdravljico omenjenega D. Radoviča. Stihe in besedilo je lahko in pristno, kot le ona zna, in razgiban, pravi mali odski prikaz prisrčno stakala učiteljica Lidija Jarc. Prijetno domači večer je z lepimi, šegavimi pesmicami sklenil otroški pevski zbor SKPD F. B. Sedej iz Števerjana pod vodstvom Martine Hlede in ob klavirski spremljavi Martine Valentinčič. **IK**

Velikonočno voščilo goriškega nadškofa "Bog pa ga je obudil tretji dan" (Apr 10,40)

To je praznično in zahtevno oznanilo, ki ga Cerkev nenehno oznanja skozi stoletja, od apostola Petra naprej, v prepričanju, da je Božja ljubezen tista, ki se razodeva v Kristusovem vstajenju.

In prav prvimi pričam moramo biti hvaležni, če smo danes tu in slavimo Boga in obhajamo Veliko noč. Velikonočni praznik se ne tiče samo Kristusa, ampak je praznik vseh, ki verjamejo v Njegovo ime. Kdor verjame Vanj, je deležen odpuščanja, rešitve, upanja.

Preden pa začnemo oznanjati in pričevati o vstajenju, moramo vedeti, da so že pred nami žene in apostoli morali stopiti na pot, ki jih je pripeljala k odkritju dejstva, da je Gospod vstal. To je pot, po kateri mora hoditi vsak vernik, kajti do vere v vstajenje ne pridemo takoj, predvsem pa te vere ne dobimo enkrat za vselej, kajti dvom in apozlost morali stopiti na pot, ki jih je pripeljala k odkritju dejstva, da je Gospod vstal. To so grehi in temne sile vseh časov, ki skušajo zatemniti pot Cerkev in to zaradi majhne verodostojnosti nekaterih pričevalcev.

Vsaka Velika noč je v nevarnosti, da se mora prebiti skozi malo svetlobe jutranje zarje, kot takrat, ko je Marija Magdalena odšla na pot, kajti: "...in se je svital prvi dan tedna..." Prav to nam omogoča, da lahko razmišljamo o trpkem iskanju upanja človeškega rodu. To upanje je večkrat zakrito in čaka na luč, da se lahko spet pokaže, in tega upanja ne morejo zbrisati niti medijske kampanje, s katerimi se skuša metati blato na Cerkev zaradi tistih, ki so se izneverili duhovniškemu poklicu, ko so zapustili prvenstveno nalogo duhovništva in so zlorabili otroke. Ne smemo se predati obupu zaradi teh strašnih dogodkov,

Foto DPD

ki lahko dobesedno paralizirajo življenje krščanske skupnosti. Morda se v tem trenutku tudi sami sprašujemo: "Kdo nam bo odvalil kamen z vhoda v grob?" (Mk 16,3), tisti kamen, ki sedaj zapira Cerkev? V tem trenutku je potrebna zbrana molitev, poleg poguma, da smo zvesti našim obveznostim, seveda! Vendar pa bo Kristusova ljubezen do svoje Cerkev tista, ki bo odvalila kamen!

Oznanilo: "Gospod je vstal!" moramo tudi danes ponesti sestram in bratom kot na dan prve Velike noči.

In vsem tistim, ki se jim v sedanjih trenutkih daje gotovost v vstajenje, ponovimo Jezusove besede Tomažu: "Položi svoj prst semkaj in poglej moje roke! Daj svojo roko in jo položi v mojo stran in ne bodi neveren, temveč veren!" (Jn 20,27).

Cerkev, ki je živa po dveh tisočletjih, in to kljub krhkosti predstavnikov Cerkev, nam nenehno ponavlja: "Vstal je! Aleluja!" Buona Pasqua a tutti, fratelli e sorelle.

Veselo Veliko Noč vsem Buine Pasque a duc.

Msgr. Dino De Antoni, goriški nadškof

POGOVOR Iris Silič, stažistka na Novem glasu

"To je bila zame koristna izkušnja"

Prav na mednarodni praznik žena, 8. marca, je prišla na delovno prakso na uredništvo našega tednika prikupna študentka 4. letnika goriškega družboslovnega liceja S. Gregorčič, Iris Silič, in ostala pri nas do petka, 12. t. m. Izkazala se je kot prijazna, pridna, delovna in tiho dekle, ki se resno loteva vsake nove izkušnje in želi od nje čim več pridobiti. O tem tednu "časnikarske" puku smo ji postavili nekaj vprašanj, na katera je dala zrele odgovore. Želimo ji veliko uspeha pri študiju in da bi po končani višji šoli našla sebi čim bolj prikladno poklicno pot ter se morda še kdaj oglašila v našem časopisu.

izmed številnih slovenskih dijakov, ki so se odločili za šolanje v Italiji. Živim v majhni vasi

Foto DPD

Bi se lahko najprej predstavila našim bralcem: koliko si stara, katero šolo obiskuješ, od kod si?

Sem Iris Silič, stara sem 18 let, obiskujem pa družboslovni licej na šoli S. Gregorčič v Gorici. Sem ena

Orehovlje, ki je zraven Mirna in torej prav v neposredni bližini Italije.

Ali je ta tvoj prvi staž? Ja, to je zame prvi staž, saj obiskujem 4. razred. Prav s tem razre-

dom pa se na šoli, ki jo obiskujem, prične enotedensko pripravništvo za dijake. Delovne prakse pa bom deležna tudi naslednje leto, torej v 5. in zame tudi zadnjem razredu.

Zakaj so delovne prakse pomembne za dijake?

Delovne prakse so, po mojem mnenju, pomembne za dijake, ker se ti tako začnejo uveljavljati v delovnem svetu. Tako iz teorije preidejo na prakso ter pričnejo počasi tudi spoznavati, kaj naj bi jih v prihodnosti pričakovalo. Poleg tega pa delovna praksa dijaku pomaga tudi pri tem, da ga usmerja na pravo pot, ki naj bi si jo po končanem šolanju izbral.

Kako bi ocenila enotedensko izkušnjo na redakciji Novega glasa?

Enotedensko izkušnjo na redakciji Novega glasa bi zelo dobro ocenila, saj mi je bilo v tem tednu zelo prijetno, predvsem zaradi nadvse prijaznih in pozitivnih oseb, ki ekipo Novega glasa sestavljajo. Poleg tega pa sta se mi tudi organizacija in potek dela zdela zanimanja vredna.

Kaj si se v tem tednu naučila? Naučila sem se, kako se dejansko odvija delo pri časopisu, saj nisem še nikoli obiskala niti enega. Torej mi je izkušnja na Novem glasu zares pomagala pri spoznavanju

dejavnosti, ki je bila meni doslej skoraj popolnoma tuja.

Ali misliš, da ti bo ta izkušnja koristila za tvojo poklicno pot?

Ja, mislim da je bila ta izkušnja zame koristna, saj sem prišla v stik s panogo, s katero se doslej nisem imela priložnosti srečati. Koristila pa mi bo tudi pri moji poklicni poti, saj, kot sem že povedala, mislim, da so delovne prakse velika pomoč prav za vse dijake. Kljub vsemu pa sem še vedno precej zmedena glede svoje prihodnje poklicne poti, saj obstaja še preveč zanimivih poklicev, s katerimi bi se bilo vredno ukvarjati. Na srečo pa imam vsaj še nekaj časa za razmišljanje o tem, kam bi se lahko po končani višji šoli usmerila.

Kateri delovni profil na redakciji ti je bil najbližji?

Mislil, da si ne bi mogla na redakciji izbrati sebi najbližjega profila, saj so se mi vsi zdeli v enaki meri pomembni in zanimanja vredni. Prepričana pa sem, da je v redakciji Novega glasa in tudi pri vseh ostalih delovnih področjih in skupinah pomembna prav vsaka oseba, ki določeno delovno ekipo sestavlja. Vsak s svojimi edinstvenimi sposobnostmi prispeva k lažjemu in učinkovitejšemu poteku dela in torej je prav vsak posameznik bistvenega pomena v delovnem sklopu, katerega pripada.

V sovedenjski knjižnici

Predstavitev knjige o domačem sirarstvu

V sklopu cikla srečanj z avtorji, ki jih Občina Sovodnje prireja pod pokroviteljstvom Fundacije Goriške hranilnice, se je v ponedeljek, 29. marca, predstavila Goriška Mohorjeva s knjigo *Domače sirarstvo za zabavo in zares* avtorja Danijela (Danila) Čotarja. Po pozdravu županje gospe Alenke Florenin je v imenu založbe pozdravila prof. Marija Češčut, ki je tudi predstavila avtorja in njegovo bogato dejavnost na področju

sirarstva. Besedo je nato prevzel avtor, ki je najprej povedal, kako je do te izdaje prišlo. Knjiga, ki sicer nosi letnico 2007 in je tudi že pošla, je v vsem tem času doživela velik odziv tako strokovnih uporabnikov kot tudi preprostih bralcev, ki so v knjigi lahko dobili veliko praktičnih napotkov za pripravo sira in drugih mlečnih izdelkov. Priročnik o sirarstvu je bil v resnici med slovenskimi uporabniki kar potreben. Ob prijetnem pripo-

Danilo Čotar in Marija Češčut (Foto M. Simič)

vedovanju Danila Čotarja, iz katerega poleg velike strokovne izvedenosti izžareva predvsem sočnost slovenskega jezika - saj se avtor na izreden način tako v knjigi kot med pogovorom zna

izogniti vsem tujkam, tudi kore za uporabo strokovnih izrazov in raje isto stvar pove z lepo slovensko besedo -, se je večer sklenil ob pukušnji domačih sirov, ki jih je pripravil avtor sam.

Goriška Mohorjeva družba

vabi na predstavitev knjige

Msgr. RUDOLF KLINEC
DNEVNIŠKI ZAPISI
1943*1945

Dnevnik bo ob sodelovanju urednikov Petra Černica in Renata Podbersiča ml. predstavil novinar Igor Devetak

Petek, 9. aprila 2010, ob 18. uri
Galerija Ars, Travnik 25, Gorica

Občinska knjižnica Sovodnje ob Soči

in Goriška Mohorjeva družba

vabita na srečanje z avtorjema

Eriko Jazbar in Zdenkom Vogričem

ki bosta predstavila knjigo

Gorica - Vodnik po mestu
in po sledovih
slovenske prisotnosti

Ponedeljek, 12. aprila 2010
ob 20. uri

Občinska knjižnica Sovodnje ob Soči

Značka iz Clevelanda

Med stranske sestavine velikonočnega doživljanja spada tudi znana mrzlica čiščenja in pospravljanja naših domov in sploh vsega, kar nas pobleže obdaja. Meni prisojeno področje so predali, torej izrazito manjšinski del operacij. Lahko bi pravzaprav kar hitro opravil in se razmeroma poceni zmuznil z bojišča. A ne gre tako enostavno, tukaj so zapleti.

Vsakič, in tudi letos ni bilo drugače, vem že vnaprej, da se bo zamudni napor končal z neslavno polomijo: ničesar ne bom zavrzel, le drugače bo razporejeno, da bo potlej še teže najti, kar bom kmalu iskal... ali vsaj želel spet videti. Le kdaj bom končno iskren in si priznal: lažem, ko si dopovedujem, da bo vse še kdaj koristno. Resnica je drugačna: rad imam vso tisto šaro iz preteklosti, ljubim one drobne predmete, ki so me kdaj spremljali pri delu, razvedrili ali kar tako.

Svinčniki, stare ure, peresca, vizitke, vžigalniki, značke, kovanci, vozovnice, figurice prvih jasic, karte za tarok, ključ, orglice, potni listi, žepni nožiči, svetilke, izkaznice, piščalke, podobice, nalivna peresa... Da bi jih zavrzel,

predalčke, škatle in škatlice! Ostanite pri meni, malovredni! Tudi tale značka – pogled no, čisto sem že pozabil nanjo in na dobro voljo, ki jo je povzročila nekega že davnega večera v družbi izbranih ljudi.

... Sredi leta 1981 je prišel med nas na gostovanje mešani pevski zbor KOROTAN iz Clevelanda. Blizu osemdeset umetnikov srednje in mlajše generacije, z zelo ubranimi glasovi in toplino domoljubnega repertoarja, da je bilo zares praznično in doživeto: najprej na Koroškem in Goriškem, potem pa še na Tržaškem, v zeleni zbranosti nabrežinskega SOKOLA. Bili so prvič v Evropi, prvič pred vrati tedaj še neprijazne domovine, katero so bili morali po vojni zapustiti njihovi starši. Koncert nas je prevzel kot vedno, ko prihaja pesem ne le od srca, ampak tudi iz nekega posebnega hrepenenja po izgubljenem, iz nostalgije po

da bi jih ne imel več rad? Vsi spet nazaj, nazaj v predale in nedoživetem. Dolgo smo jim ploskali, kasneje smo se pomešali mednje, navezovali smo poznanstva in stike, za katere smo pa vsi slutili, da po sili razmer in daljav ne bodo trajni. Za spomin smo se slikali, tudi kak naslov smo si izmenjali, vsaj do prvega Božiča bo mogoče le držala vez...

Mene je posebej zamikala njihova posebnost, značka, ki jo je imel vsak pevec pripeto na prsih. SLOVENEK SEM je pisalo na tisti okrogli izkaznici zvestobe in ponosa.

“Bi mi jo lahko odstopili za spomin?” sem si upal zaprositi sogovornika približno mojih let. Takoj je prijazno privolil in si jo je že hotel odpeti, ko me je nekaj picilo in sem se z na-

smehom obrnil do njegove sosedice, mlajše pevke, ter “popravil” svojo prošnjo: “Ali pa me lahko raje obdaruje tale gospodična”? Tudi ona se je nasmehnila, odpele si je značko in mi jo dala s pripombo, ki pa je v tistem prijateljem živčavju nisem dobro zaznal in sem jo uganil šele kasneje. Zahvalil sem se obema, ljubeznivo sta mi dala razumeti, da nisem bil preveč neroden. Razšli smo se kot prijatelji, ki so že dolgo vedeli drug za drugega, le srečati se jim dotlej še ni bilo dano.

Podarjeno značko sem si seveda ponosno pripel na prsi, ob ne prav dobri razsvetljavi sploh nisem pazil, kako je pritrjena in kako se mi kaj poda. Bolj pozorni pa so bili drugi ljudje tam naokoli. Zazdelo se mi je, da se mi nekoliko muzajo, če ne kar nasmihajo. Jasno, sem si rekel, privoščijo mi pristrčen souvenir, mogoče mi ga celo zavidajo.

Šele kasneje, že doma in pred ogledalom, sem razumel, kaj so mi privoščili, in tudi uganil, na kaj me je bila rahlo opozarjala darovalka. Na znački je namreč blestel napis: SLOVENEK SEM.

Saša Martelanc

Živ je in v cerkvi Te čaka

Mesto ob morju, zakaj ne odeneš se v svilo? Jezus, Tvoj Bog, iz smrti objema je – vstal! Živ je in v cerkvi Te čaka, resnično in milo: ran se dotakneš lahko, vsak bo sebe spoznal...

Mesto ob morju, s prastarim slovenskim imenom: On ga nikoli ni vzel iz prekatov Srca, zanj še na Križu ni hotel pozabe v zameno, hotel umreti za vse je, Edinec Boga.

Vstal je od mrtvih! Še danes se z žarki smehlja ladij dotika in hiš in skladišč in poti. Novo življenje še zdaj se iz Njega poraja. V Srcu Njegovem je kraj, ki ga najdeš le Ti.

Vladimir Kos

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Želi včlanjenim društvom, pevskim zborom in organizacijam kakor tudi vsem, ki njeno delo podpirajo in spremljajo, vesele velikonočne praznike.

vošči vesele velikonočne praznike cerkvenim pevcem, pevovodjem, organistom in vsem ljubiteljem zborovskega petja

Škrjančkova vstajenjska pesem

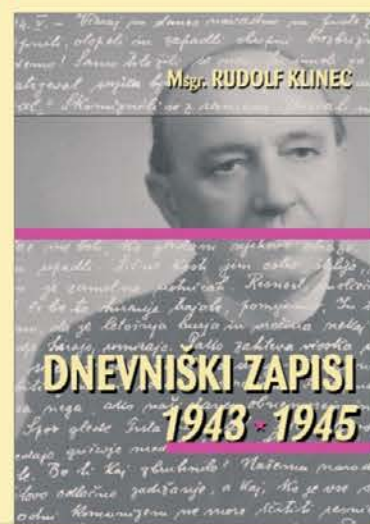
Dal si mi drobna, majhna krila in rekel leti leti, a ne leti mi pri tleh, hočem, da letiš visoko, visoko, tako boš moja pesem. In sem letel, letel, od luči skoraj oslepel, letel sem proti vetru in pel, letel proti viharju

in me je zbil na tla. A Ti si bil ob meni, me na roke vzel, me ljubkoval in vse krog naju je bila pomlad, bilo vstajenje.

Zato se ne bojim leteti, brez jate in brez zbora, sam in peti iz ljubezni zate, kakor vem in znam.

Bruna M. Pertot

Novo! Goriška Mohorjeva družba

Msgr. RUDOLF KLINEC
DNEVNIŠKI ZAPISI 1943-1945

Uredila, spremno besedo in opombe napisala Peter Černic in Renato Podbersič ml.

Vesele velikonočne praznike

KULTURNI CENTER
LOJZE BRATUŽ

ZADRUGA
GORIŠKA
MOHORJEVA

želi
blagoslovljeno
Veliko
noč!

Vsem svojim članom,
prijateljem in bralcem
voščijo vesele
velikonočne praznike

...

SLOVENSKA
PROSVETA
DRUŠTVO
SLOVENSkih
IZOBRAŽENCEV
MLADIKA

GORIŠKA
MOHORJEVA
DRUŽBA

želi prijateljem
dobre knjige
blagoslovljeno
Veliko noč

Hotel s 24 sodobno
opremljenimi sobami

Restavracija
z zavirljivim razgledom
in odlično kuhinjo

Sprostitveni kotiček
s turško in finsko savno
odprta tudi za zunanje goste

Kozana 94, SI-5212 - Dobrovo v Brdih
t +386 5 39 88 700 - f +386 5 30 41 053 - e info@hotel-brda.si - w www.hotel-brda.si

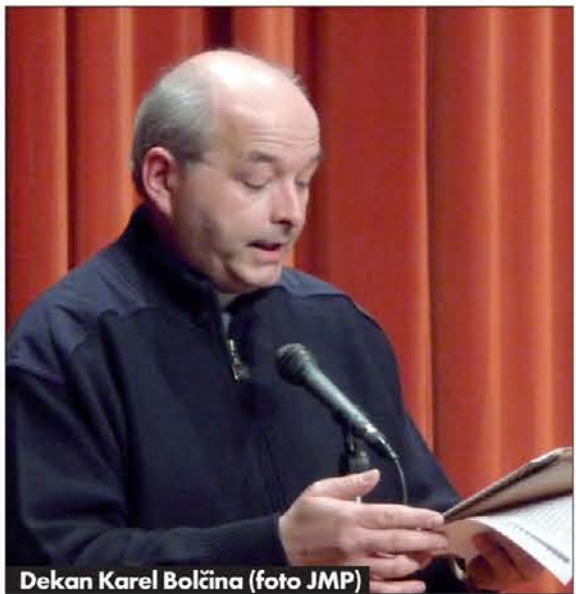
Podelitev priznanja K. Humar v KCLB 23. marca / Nagovor K. Bolčine

Šolske sestre: 100-letnica prihoda na Goriško

Neprecenljivo je delo, ki so ga Šolske sestre opravile v stoletni prisotnosti na Goriškem. Njihov prihod iz Maribora sega v leto 1910, ko so sprejele skrb za vzgojo otrok v Slovenskem sirotišču na ulici Don Bosco. Slovensko sirotišče, ki je bilo edino na Primorskem, je nastalo na prizadevanje msgr. Andreja Pavlice zato, ker je v tistih letih premnogo slovenskih otrok bilo razpršenih po raznih italijanskih sirotiščih, kjer so se potujčevali. Sledila so težka vojna leta, zavod je bil hudo poškodovan in otroci so bili izseljeni. Zavod je po vojni ponovno zaživel s svojim delovanjem, a v največjem razmahu ga je italijanska fašistična oblast prevzela in v upravo zavoda poslala komisarja. Otroke so namestili po raznih italijanskih zavodih in tudi Šolske sestre so morale oditi. V sirotišču so odprli šolo za gluhaneme, ki je ostalo v tujih rokah do leta 1944, ko so ga spet vrnilo lastniku. Pri tem ima ponovno glavno zaslugo msgr. Andrej Pavlica. Med drugo svetovno vojno so zavod zasedli nemška policija, nemški zrakovci in družine beguncev. Ko so se ti izselili, je sirotišče ponovno zaživilo in v zavodu pod vodstvom Šolskih sester so našli zatočišče ne samo otroci z Goriškega, ampak iz vse Primorske. Ko je staro poslopje odslužilo, so Šolske sestre, ki so medtem postale lastnice imovine, dale zgraditi novi sedež Zavoda svete Družine, ki nadaljuje s poslanstvom nekdanjega Slovenskega sirotišča. Svoj trud in prizadevnost so Šolske sestre kronale l. 1974, ko je zavod docela obnovljen bil svečano predan svojemu namenu. V slavnostnem nagovoru, na dan odprtja, je msgr. Franc Močnik prikazal pomen Zavoda za goriške Slovence, ki naj bo vzgojno središče najmlajših rodov v lepem vedenju in npravnosti ter v zdravi narodni in verski zavesti. Najlepša dola in priprava na življenje, ki jo je mogoče dati mlademu človeku, je krščanska vzgoja, ki odpira svet resničnih vrednot in ki oblikuje v krepostih. In to so Šolske sestre vsa leta uresničevale. Sprejemale so in vzgajale številne gojence: najmlajši so zahajali v otroški vrtec, šoloobvezni v osnovno šolo ali na nižjo srednjo šolo, nekatere dekleta na učiteljske. Zadnja desetletja, ko je vse manj otrok, pa so Šolske sestre odprle gostoljubna vrata zavoda bolnim in ostarelim, za katere velikodušno

skrbijo.

Sestre so vedno in še danes nudijo lastne prostore kot gostoljubno streho slovenskim duhovnikom, katehetskim tečajem, duhovnim vajam, slovenskim dekletom in materam za duhovne obnove in kuharske tečaje, sprejemajo skavtska srečanja, poletna središča. Vedno so bile in so

Dekan Karel Bolčina (foto JMP)

goriškem mestu in še posebno na deželi mu je pomagal razkrivati utesnjene razmere, neprimerno okolje in duševne stiske mnogih slovenskih otrok, ki so ostali brez staršev ali celo brez sorodnikov. Nekatere so sprejemale v oskrbo italijanske ustanove, a jim niso bile sposobne upodobiti duhovnih vrednot narodne pripadnosti in krščanske istovetnosti. Msgr. Pavlica ni bil mož čvekanja, ne brezveznih besed, pač pa mož načrtov in dejanj. Sklical je svoje prijatelje in znance, med njimi zlasti duhovnike, in se z njimi dogovoril: s postavko NUJNO moramo ustanoviti dom, v katerem bodo sirote rastle v človeški ljubeznivosti, narodni zavednosti in verski poglobljenosti. Novoustanovljenemu odboru je predsedoval prelat dr. Josip Gabrijelčič, za podpredsednika in tajnika pa so izvolili msgr. dr. Andreja Pavlico. Med prvimi odborniki je bil tudi takratni stolni župnik msgr. dr. Frančišek Borgija Sedej. Odboru je bil torej postavljen temelj, smotri novega društva začrtani, manjkali so še primerno poslopje ali vsaj zemljišče ter sposobne vzgojiteljice. Msgr. Pavlica se je obrnil na plemenito gospo baronico Klinburg, ki je takrat prodajala po ugodni ceni palačo in posestvo v Soški ulici (danes ulica don Bosko). Gospa, ki je tudi sama rada podpirala dobrodelne ustanove, je privolila v prodajo in sklenila kupoprodajno pogodbo. Začela se je obnova večnadstropne hiše, z njo pa tudi iskanje primernih vzgojiteljic. Msgr. Pavlica je dobro vedel, da je bil škof Slomšek goreč dušni pastir in ljubitelj slovenskega naroda. Tudi sam je želel imeti v svoji škofiji redovnice, ki bi skrbele za krščansko vzgojo ženske mladine. Blaženemu škofu Slomšku se je izpolnila želja dve leti po smrti, ko so prišle prve Šolske sestre iz Gradca v Maribor, msgr. Pavlica pa ob sklepu gradnje novega poslopja Slovenskega sirotišča. Novi skupnosti so zaupali oddelek za sirote in oddelek za študentke, ki so obiskovale višje šole v Gorici.

Še danes velikodušno do vsega in do vse goriške skupnosti.

Nagovor dekana Karla Bolčine
Spoštovane Šolske sestre sv. Frančiška Kristusa Kralja tržaške province, cenjeni gostje, dragi gospe in gospodje.

Še danes se živo spominjam dneva, ko so v don Boskovi ulici v Gorici rušili staro poslopje Sirotišča. Okrog železne ograje se nas je zbrala lepa gruča otrok in radovednežev, ki so občudovali enkratno dogajanje. Najstniki smo bili sicer bolj navdušeni nad stroji in bagerji, ki so se z vso silo zaganjali ob stare stene, pri tem pa povzročali plazove grušč in obilico prahu. Zraven so stali tudi ognjegasci, ki so z vodnimi pljuški blažili dvigajočo se meglo peščenega prahu.

Verjetno pa nista spremljala enaka radost in podobno veselje sestro Rafaelo, sestro Ahacijo, hišno predstojnico sestro Beatriko in druge sestre, ki so v tiste prepelele stene vtisnile neizbrisni duhovni pečat: ne čas ne rušenje ne bosta mogla izbrisati spomina. Tistega spomina, ki ima številko ena v protokolni knjigi in se začne 16. maja 1905. Takrat je namreč cesarsko-kraljevi namestnik v Trstu podpisal odlok, s katerim je dovolil obstoj in določil smoter leto prej ustanovljenemu društvu Slovensko sirotišče. Pobudo za njegovo ustanovitev je dal nadvse cenjeni, znani in razgledani msgr. Andrej Pavlica, do smrti velik dobrotnik šolskih sester in goriškega kulturno-prosvetnega prostora. Vsakdanji stik z ljudmi v

Tako se je začela zgodovinska pot ustanove, ki jo danes imenujemo Zavod sv. Družine in ni nikoli prenehala služiti Cerkev in narodu, razen prisiljeno v dveh obdobjih. Tudi nad sirotišče so se namreč nagradili črni oblaki bližajoče se prve svetovne vojne. Ko je leta 1915 Italija stopila vanjo in je Gorico zasedla italijanska vojska, je vodstvo zapustilo zavod in se z gojenci zateklo v sorodne zavode na Kranjskem in Štajerskem. Tudi oddelek za študentke so zaprli, toda za vedno. Šele leta 1921 so se vrnile sestre v Gorico in zbrale ob sebi vojne sirote. Tokrat je bilo sirotišče v pravi pomenu besede zavetišče otrok brez staršev. Toda družinska sreča in prijetno vzdušje v zavodu nista dolgo trajala. 12. maja 1930 se je predstavil msgr. Andreju Pavlici goriški vladni komisar, ki je še istega dne prevzel upravo zavoda. Po končanem šolskem letu se je večina otrok vrnila domov, ostale pa je vladni komisar poslal v južno Italijo – dečke – in v planinska zavetišča – deklice. Niti sestram ni bilo prizaneseno in 31. avgusta istega leta so še zadnje zapustile hišo in premoženje. Fašistična diktatura ni prizanesla zavodski imovini, ki jo je razdelila italijanskim ustanovam, v hišo pa nastanila najprej gluhaneme, kasneje še noviciat ženske redovne skupnosti Božje previdnosti. Slednje so hotele hišo kupiti, a jim je msgr. Pavlica natančno dokazal, da ne morejo kupiti hiše od tatu. Po razpadu Italije so si hišo lastili tudi nemška policija in njihovo letalstvo, Kozaki in begunci iz Ukrajine, kakih trideset družin z vozovi in konji. Ko se je vojno ozračje umirilo in so hišo izpraznili vsi njeni nepričakovani stanovalci, je msgr. Pavlica opravil prvi pregled stavbe in ugotovil pravi razdejanje. Nove razmere pa ga niso potlele in je že leta 1947 obvestil vodstvo šolskih sester v Tomaju, da je hiša vseljiva in se sestre

lahka, ki je ob koncu šestdesetih let izdala uradni opomin, da je potrebno stavbo posodobiti. Ker se je upravni odbor Slovenskega sirotišča vedno bolj staral in ni imel dovolj moči, da bi se lotil novega načrta, je na svoji zadnji seji sklenil podariti zemljišče in

Stara stavba je morala dati mesto večji in trdnjši, saj zaradi dotrajnosti ni več mogla sprejeti ne sester ne otrok.

Danes je štirideset let staro zavodno poslopje dovolj veliko za sestre in otroke, pa še za kakšno starejšo gospo se najde soba ali po-

Franka Žgavec, Franka Padovan in s. Lucija (foto DP)

hišo šolskim sestram tržaške province pod pogojem, da zgradijo novo hišo. Sestre so ponudbo sprejele in ustanovile delovni odbor, ki so ga sestavljale same, pa tudi nekateri duhovniki in laiki iz Gorice. Leta 1972 je novi odbor ukinitil tudi uradno ime Slovensko sirotišče in izročil novo stavbo varstvu in vodstvu sv. Jožefa, Device Marije in Božjega Sina. Od tedaj se hiša in vzgojna ustanova imenuje Zavod sv. Družine.

Da, otroci smo spremljali rušenje starega poslopja slovenskega sirotišča z izbuljenimi očmi. Niso pa gledale z enakimi očmi Šolske sestre, ki so imele v tistih urah uperjen svoj pogled v srce. Med tistimi stenami, ki so se rušile v prah, so zapuščale spomine, vklesane v večnost: preprosto frančiškansko duhovnost, ki jim

strelja. Toda prostrane sobe, široki hodniki in mnoge celice sestrskse klavzure so oddani v najem zraku in pajkom. Danes, ko bi sodobne sirote ločenih zakonov, razbolelih družin in pretepajočih se staršev potrebovale novo sirotišče, se z veliko naglico krči Stevilo njih, ki so dospеле v Gorico pred sto leti in ji privzgjale krščansko dušo.

Proslavljanje obletnic in počastitev osebnih jubilejev je nadvse prijazno dejanje, a lahko tudi srhljiva resnica: rajši se spominjamo znane preteklosti, ker nam je gradnja prihodnosti tako tuja, tako neznan, tako težka in morda celo zapisana ponikanju.

Božji odsev je po šolskih sestrah žarel na naše mesto in njegovo predmestje. Danes se vedno bolj zapirajo vase, ker nimajo nasledstva in si tesno druga od drugi po-

Šolske sestre iz Zavoda sv. Družine (foto JMP)

lahko vrnejo. Marljive delavke so začele pripravljati bivališče in uredile prostore za približno sto otrok. Zastavljenih ciljev pa niso mogle uresničiti. Pariški sporazum med Italijo in Jugoslavijo je dodelil goriško mesto Italiji, njeno vzhodno okolico pa Jugoslaviji. Begunci so drli v mesto kot reka in stanovanjski urad je nastanil dvanajst begunskih družin v poslopje slovenskega sirotišča. Sestre so le s trudom ohranile zase nekaj prostora ter par večjih sob, v katerih so gojenci obenem delali, bivali, spali in se hranili. Šest let je trajala prisiljena delitev dobrin, končno pa so se izselile še zadnje družine in zavod je polno zaživel. Sirotišče se je polnilo, gojenci in gojenke so prihajali iz vse Goriške in celo iz Benečije. Lepa, velika in prostrana stavba iz leta 1910 je postaja vedno bolj negotova, njeni temelji so začeli popuščati, prostori so postajali vse manj varni. Piko na i pa je dala goriška vladna pa-

lahko vrnejo. Marljive delavke so začele pripravljati bivališče in uredile prostore za približno sto otrok. Zastavljenih ciljev pa niso mogle uresničiti. Pariški sporazum med Italijo in Jugoslavijo je dodelil goriško mesto Italiji, njeno vzhodno okolico pa Jugoslaviji. Begunci so drli v mesto kot reka in stanovanjski urad je nastanil dvanajst begunskih družin v poslopje slovenskega sirotišča. Sestre so le s trudom ohranile zase nekaj prostora ter par večjih sob, v katerih so gojenci obenem delali, bivali, spali in se hranili. Šest let je trajala prisiljena delitev dobrin, končno pa so se izselile še zadnje družine in zavod je polno zaživel. Sirotišče se je polnilo, gojenci in gojenke so prihajali iz vse Goriške in celo iz Benečije. Lepa, velika in prostrana stavba iz leta 1910 je postaja vedno bolj negotova, njeni temelji so začeli popuščati, prostori so postajali vse manj varni. Piko na i pa je dala goriška vladna pa-

dajajo roko za svoje preživetje. In potem?

Navadno tožimo, da je pomankanje duhovnih poklicev posledica današnje razkristjanjenosti družbe. Obenem pa nam ni do tega, da bi priznali, da družbo sestavljamo mi, in če je razkristjanjena, je zato, ker smo jo razkristjanjali mi. Naše ustanove postajajo le še kraj za humanistično oblikovanje človeka, njegovo kulturno delovanje in športno odlikovanje. Tistemu Bogu in tisti Cerkev, ki so ju Šolske sestre postavile na prvo mesto, pa dajemo le praznične drobtinice o Božiču in Veliki noči. Iz take slovenske družbe ne bodo mogli vzkliti novi redovniški poklici, ki naj bi popeljali Zavod sv. Družine in mesto Gorico v prihodnje stoletje. Današnja slovenskost v spomin pok. msgr. Humarja in ob jubileju mariborskih šolskih sester naj nam bo prej priložnost za razmislek in stvarno vrnitev h krščanskim koreninam kakor pa zgolj vpljudnostno dejanje še tako plemenitega in vzornega stoletnega delovanja v vzgojnem načrtu naših ustanov. Hvala.

OPZ SKPD F.B. Sedej iz Števerjana s pevovodkinjo Martino Hlede in Martino Valentincič (foto JMP)

SSG / Premiera: Oblomov

Apatičnost, pomanjkanje volje, ki duši življenje in sanje

Letošnja sezona Slovenskega stalnega gledališča ni zaznamovana le s časovno okrnjenostjo, ampak tudi z duhom velikih ruskih avtorjev, Čehova in Gončarova, ki sta ju izbrana režiserja, Paolo Magelli in Egon Savin, čisto drugače interpretirala. Petinpetdesetletni režiser Savin, rojen v Sarajevu, je izoblikoval že več kot osemdeset predstav v državah nekdanje Jugoslavije, pa tudi na svetovno znanih odrih in vselej dosegel zavidljive uspehe, ki so mu prinesli kar nekaj pomembnih nagrad. Gotovo z velikim zadoščenjem ugotavlja, da so nekatere njegove stvaritve žive že dolgo let. Umetniški vodja SSG, Primož Bebler, mu je zato brez zadržkov zaupal režijo oz. najprej dramaturgijo romana Oblomov, s katerim je zaslovel ruski pisatelj Ivan Aleksandrovič Gončarov (1812, Simbirsk - 1891, Peterburg), ki ga literarna kritika uvršča med pomembne predstavnike ruskega

ga, polna iniciativ, v katero se zaljubi, a nima dovolj moči in volje, da bi z njo navezal trdnjšo vez. Nemočen je, strah ga je ljudi, "drugih", življenja, ki je izven njegove spalnice. Moral bi kaj ukreniti, a se raje varno potuhne v posteljo. Ni mu mar za hlastanje po dobrinah (to je sicer čudovita lekcija za našo potrošniško miselnost!). Pestuje svoje čutenje, občutke; v njegovo bolezensko klico, "oblomovščino", v nezmožnost reakcije, se zatekajo njegove misli, fantazije. Ob tem izgubi zaročenko Olgo, ki se odloči za Andreja, ker Oblomova pač ne more spremeniti, kot bi rada, takega pa tudi ne more sprejeti. Oblomovo notranje beganje se umiri ob preprosti, srčni dobroti mlade služkinje-gospodinje Agate, ki ga kot otroka varuje pred zunanjim svetom in mu celo rodi sina.

Režiser Savin je zelo dolg roman mojstrsko strnil v dveurno predstavo, ki je prvo premiero dožive-

skrbel za prevod Savinove dramaturgije, pa še za izredno posrečeno, sočno, barvito prilagoditev jezika. V tekstu se namreč prepletajo slovenščina, ki jo govori Andrej in Olga, mešanica slo-

nik Zahar Fučka, ki se še sam nagiba k "oblomovščini", čeprav nagovarja gospodarja, naj že kaj ukrene; Lara Komar kot očarljiva in življenjsko praktična Olga Petkovškova; Luka Cimprič kot

Vladimir Jurc in Radoš Bolčina (foto A. Divo)

venščine in italijanščine, ki jo govori Luigi de Oblomov, obubožni plemič italijanskega rodu, in narečje, ki prihaja iz ust Oblomovega zvestega služabnika Zaharja in gospodinje Agate. Jezikovna pisnost daje predstavi še več živosti in jo jasno umešča v naš prostor. Glavnega junaka z zelo občutljivo dušo, ki se pred svetom skriva pod odejo in tam misli na načrte, ki jih bo sicer začel snovati jutri..., je z rahločutnostjo, nežnostjo, pa tudi nebogljenostjo, ki v gledalcu vzbuja sočutje, izredno subtilno odigral Radoš Bolčina, gost iz Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica. Pri izoblikovanju Oblomova je pronicljivo obdelal njegovo duševnost in znal tenkočutno izrisati vse njegove psihološke odtenke. Pri tem je Bolčina popolnoma spremenil svoj razpoznavni igralski pristop do oblikovanja dodeljenih vlog. Njegov Oblomov se gledalcu takoj priljubi; ob njem mu večkrat zaigra nasmeš na ustih, a ga tudi zaskeli solza v oči. Savin je namreč dosledno vodil predstavo tako, da je ta vseskozi v ravnovesju med humorističnimi trenutki in grenkobno resnostjo. Ob Radošu Bolčini so imenitne igralske kreacije ustvarili Vladimir Jurc, vdani Oblomov služab-

podjeten in uspešen Oblomov prijatelj Andrej Wieser in Maja Blagovič kot Agata Matučeva, ovdovela delavna, poštena mlada kmečka mati, ki pride gospodinji v Oblomovo hišo. Binom strah in ljubezen prežema predstavo, njima pa se ne more izogniti niti današnji človek. Tako se v Oblomovu in "oblomovščini", v strahu pred življenjem, odgovornostmi in odločitvami zrcali tudi del nas samih, zato je vsebina uprizoritve tako zelo domača in seveda aktualna, saj se prej ali slej njeni odtenki tičejo vsakogar.

Predstavi je pravšnje scensko sliko s sivimi poševnimi stenami, posteljo, naslanjačem in stolom ter rekviziti dal Geroslav Zarič, Svetlana Vižintin pa kostumsko podobo, ki odslkava modni stil s konca devetnajstega stoletja, bodisi v elegantnih oblekah, predvsem Olge in Andreja, bodisi v preprostih oblačilih Zaharja in Agate. Savinova uprizoritev Oblomova neposredno nagovarja gledalca, ki ob njej še sam pogleda vase. Ostaja pa mu v spominu tudi kot konceptualno jasna, uglajena zgrajena predstava, ki ne potvarja avtorja in njegovih misli, a je obenem tako sodobno prodorna.

Iva Koršič

Pomladansko razmišljanje

Sveti Jožef v Sesljanu

Sesljan, mala naselbina, ki pa je že v rimskih časih slovela kot pomembno pristanišče, se je v zadnjih desetletjih tako razširil, da se prebivalci med seboj sploh ne poznajo. Najprej naselje za istrske begunce, nato gradbena mrzlica, ob podpori (ali ne nasprotovanju) vseh občinskih uprav, ki je popolnoma spremenila vas in vaške navade; vse to je danes Sesljan. Pravi, tu rojeni domačini, ki jih lahko prestejemo na prste obeh rok, danes živijo samovšečno in se za druženje ne zanimajo. Stari običaji so šli v pozabo.

Svetemu Jožefu, zavetniku tega takrat malega zaselka, je posvečena ljubka cerkva, sicer last devinskega princa, ki jo lahko obiščemo na pol poti do obale. V tej cerkvi se je skozi deset (sto) letja slovesno proslavljalo ime tega svetnika. Prihajali so prebivalci bližnjih in oddaljenih kraških vasi, da se ob začetku pomladi srečajo in si zaželijo obilno žetev v prihajajočem letu. To se je ponavljalo, dokler niso ukynili za-

važkega zavetnika.

Tudi letos se je slovesnost obnovila. Polna cerkev, med pristotnimi je bilo skoro ducat Slovencev, je pobožno sledila verskemu obredu, ki se je začel s slovensko molitvijo in s pridigo, ki je spominjala navzoče, da so v cerkvi, ki so jo skozi leta ohranjali domačini Mavhinj in Sesljana, Slovenci. Tega naj se vsi zavedajo in naj skupno nadaljujejo z že ustaljenimi običaji ob spoštovanju domačine. Sledili so cerkveno petje (italijanskega zbora, ki je zapel tudi slovensko pesem), dvojezični Očenaš in še skromna zakuska, ki so jo pripravile skrbne župljanke.

Večkrat slišimo pritožbe nad takim stanjem in neutemeljene kritike, ki so same sebi namen. Mislim, da se moremo zavedati, da je današnje jezikovno stanje v občini in še posebno v Sesljanu tako, kot pač je, sad zgodovinskih dogodkov. Slovenci smo si marsikaj zapravili, ne glede čigava je krivda, sprijaznimo se z obstoječim stanjem in sprejmemo, kot je rekel don

povedanega praznika sv. Jožefa. Tudi pri nas se je občutilo pomanjkanje duhovnikov in v Sesljanu, ki je bila podružnica mavhinske fare, se je odvijalo nedeljsko bogoslužje le ob razpoložljivosti župnika. Ko je po novi farni ureditvi postal Sesljan samostojna fara, je sesljski župnik ob-

novil redno praznovanje sv. Jožefa in ga skušal ponovno ovrednotiti, da bi postal praznik tu bivajočih. To mu je uspelo. S svojo neutrudnostjo in pomočjo župljanov (na žalost samo prišlecev) je olepšal cerkev in skušal dostojno proslaviti

Ugo Bastiani, svoje brate, ki so, sicer nepovabljeni prišli k nam, z odprtim srcem, kot jim je svetoval isti don Ugo. Pustimo polemike in predvsem podtikanja in odprimo na stečaj vrata, ki pa naj bodo tudi za nas vse odprta. Antek

Radoš Bolčina in Maja Blagovič (foto A. Divo)

objektivnega realizma. Protagonista Oblomova iz istoimenskega romana označuje nekakšna brezdelna apatičnost, kronična utrujenost, nezmožnost se spopasti z delom in težavami vsakdana, skratka z življenjem. Vse to ga priklapa k postelji, tako da opušča vse posle, vezane na propadajoče posestvo. Zapira se v svoj svet in odklanja zunanega, ki ga predstavlja dinamičen prijatelj Andrej, ki stalno pluje, in pa lepa Ol-

la v Mali dvorani tržaškega Kulturnega doma v četrtek, 25. marca, in si zaslužila dolgotrajno odobravalno ploskanje. Iz kopice nastopajočih oseb romana je Savin izluščil le pet protagonistov. Pri tem je bil očitno zelo spoštljiv do pisatelja; iz dramaturgije je čutili utrip ruske duše, pa tudi tisto dekadentno ozračje ob zatonu avstro-ogrškega cesarstva, v katerem je domiselno postavil dogajanje Marko Sosič, ki je po-

Ena izmed novejših publikacij Narodne galerije

Osvetlitev zgodovine od ustanovitve do prve galerijske postavitve

Ena novejših publikacij Narodne galerije, ki je prišla iz tiskarne že v letošnjem letu, nosi pa letnico 2009, osvetljuje zgodovino galerije od natečajnega razpisa za postavitev Narodnega doma - najstarejšega poslojpa, v katerem danes inštitucija domuje - do ureditve prve galerijske stalne razstave v njem.

Monografiji vsebinski poudarek dajejo trije izvorni znanstveni prispevki. Prvi (Dom za Narodno galerijo. O arhitekturi in nastanku najstarejše galerijske zgradbe na Slovenskem) je delo v Hamburgu delujoče slovenske umetnostne zgodovinarke Monike Pemič, ki s svežim pristopom predstavlja čas in okoliščine, ki so leta 1896 pripeljali do izgradnje Narodnega doma v

Ljubljani, ter arhitekturo poslojpa samega. Sledi prispevek Pavla Vlčka, člana češke Akademije znanosti v Pragi, v katerem predstavlja delo doslej skoraj neznanega praškega arhitekta Františka Škabrouta, avtorja načrtov Narodnega doma. Mojca Jenko,

kustosinja Narodne galerije, pa v svojem članku (Kresija - Jakopičev paviljon - Narodni dom. Reševanje prostorske problematike Narodne galerije 1918-1928) nadaljuje z raziskovanjem delovanja Narodne galerije v prvem desetletju njene obstoja; predstavi vzroke, ki so bo-

trovali vselitvi v del poslojpa Narodnega doma, ki ga zaseda še danes, in predstavi potek dogodkov vse do postavitev prve stalne zbirke in slovesnosti ob predaji javnosti ter hkratnem praznovanju desete obletnice ob-

stoja. Prispevke bogato ilustrirajo reprodukcije arhivskih dokumentov iz zbirk Narodne galerije, arhivskih fondov Arhiva Republike Slovenije in Zgodovinskega arhiva Ljubljana, muzejskih zbirk Narodnega muzeja Slovenije in Arhitekturnega muzeja Ljubljana (mnogi od njih so javno objavljeni prvič); slikovno gradivo pa je obogateno tudi z avtorskimi fotografskimi posnetki, ki so jih prispevali foto-

grafi iz Narodnega tehničnega muzeja iz Prage (Katarina Usková), Narodne galerije (Janko Dermastja in Bojan Salaj), Muzeja in galerij mesta Ljubljana (Damjana Šalehar) in Pavel Vlček. Po zunanji podobi monografija predstavlja 'dvojčka' publikaciji Mojce Jenko Porajanje umetnostne zbirke, ki je izšla ob obležitvi 90-letnice obstoja osrednjega slovenskega umetnostnega mu-

zeja septembra 2008.

Publikacija ni namenjena samo strokovni publiki, temveč je zanimiva za vsakega, ki bi se želel

publiže seznaniti s časom, ko so si slovenski meščani tudi preko arhitekture šele pridobivali svoj prostor v Ljubljani, slovenski razumniki pa so si prizadevali v narodu vzbuditi zanimanje za likovno dediščino in sodobno umetniško snovanje v slovenskem etničnem prostoru ter s pogledom v širše evropsko okolje.

Kristjani leta 2000: pričevalci Vstalega – Chiara Lubich Veliki teden

Objavljamo izjemno aktualen zapis Chiare Lubich o Veliki noči iz leta 2000.

Vsako leto je za veliki teden posebno ozračje, tokrat, za praznik 2000. obletnice Jezusovega rojstva, pa ima še posebno težo. To so namreč dnevi, ko se bolj ko kdaj drugače razodeva njegova ljubezen do nas, kajti vsa ljubezen je tisto, česar se spominjamo, je ena sama ljubezen.

Veliki četrtek: Ljubezen je duhovništvo, ki vsebuje ministerialni značaj, torej značaj služnja in s tem konkretne ljubezni.

Ljubezen je evharistija, v kateri nam je Jezus dal vsega samega sebe.

Ljubezen je edinost, učinek ljubezni, za katero je prosil Očeta: "Da bi bili vsi eno kakor jaz in ti".

Ljubezen je tista zapoved, ki jo je Jezus hranil vse življenje v srcu, da bi jo razodel dan pred smrtjo: "Ljubite se med seboj, kakor sem vas jaz ljubil. Po tem bodo vsi spoznali, da ste moji učenci, če se boste ljubili med seboj".

Ne moremo preživeti tega dne, ne da bi se za trenutek zbrali in rekli Jezusu, da z vso dušo pristajamo na tisto zapoved, ki jo je imenoval "svojo" in "novo"; zapoved, ki je odmev samega življenja Sv. Trojice. Odkrili smo jo že v Trentu, medtem ko je divjala druga svetovna vojna. Jezus, Božja Beseda, se nam je zdel kot božji izseljenec, ki se je, ko je

postal človek, seveda prilagodil načinu življenja tega sveta. Postal je otrok, vzoren sin ter mož in delavec. A k nam je prinesel način življenja svoje nebeške domovine in je hotel, da bi se ljudje in stvari ponovno vzpostavili v nov red, kot to narekuje nebeški zakon: ljubezen.

In prav s smrtjo na križu na **veliki petek** nam Jezus daje najvišji, božanski, herojski nauk, kaj je ljubezen. Dal je vse: celo življenje ob Mariji v tegobah in v poslušnosti. Tri leta pridiganja, ko je odkrival resnico, pričeval Očeta, obljubljal Sv. Duha in delal najrazličnejše čudeže ljubezni. Tri ure na križu, s katero je odpustil tistim, ki so ga križali, odprl raj razbojniku, nam daroval Mater in nazadnje še svoje Telo in svojo Kri, ko nam ju je že dal skrivnostno v evharistiji. Ostalo mu je še božanstvo.

Njegovo združenje z Očetom, sladko in neizmerno združenje z Njim, ki ga je naredil tako mogočnega na zemlji, kot Božjega Sina, in tako kraljevskega na križu, ta občutek Božje navzočnosti se je moral potopiti prav na dno njegove duše, da ga ni več čutil. Na neki način ga je ločil od Njega, o katerem je rekel, da je z Njim eno: "Jaz in Oče sva eno" (Jn 10,30). V Njem se je ljubezen izničila, luč je ugasnila, modrost utihnila.

Izničil se je torej za nas, da bi nas naredil deležne vsega; postal je črv (Psalm, 22,7) zemlje, da bi nas naredil za Božje sinove. Bili smo ločeni od Očeta.

Potrebno je bilo, da je Sin, v katerem smo bili vsi, izkusil ločenost od Očeta. Moral je izkusiti zapuščenost od Boga, da mi ne bi bili nikoli več zapuščeni.

Učil je, da nima nihče večje ljubezni kakor ta, ki da življenje za svoje prijatelje. On, življenje, se je ves podarjal. To je bil vrhunec, najlepši izraz ljubezni.

"Ljubite drug drugega, kakor

Chiara Lubich

sem jaz vas ljubil". To je mera naše medsebojne ljubezni: dati življenje. Skrivnost, da bi bil **Vstali vedno med nami**.

Ko smo v zakloniščih brale te besede, smo zaradi nove luči odkrile, da so srce evangelija. In s prvimi tovarišicami smo naredile zavezo: "Jaz sem pripravljena umreti zate; jaz zate". In duhovne in materialne dobrine so postale skupne. Naše življenje je naredilo kakovosten skok naprej, kakor da bi nas neka mreža dvignila višje, in prvič smo izkusile mir in luč, kakršne še nismo poznale, novo, vztrajno voljo namesto naše, ki je bila pogosto nestalna, in sveže, redko veselje, ki je kar vrelo iz nas. Jezus, Vstali, je postal duhovno navzoč med nami, ker smo bile zedinjene v njegovi ljubezni, tako kakor je obljubil (prim. Mt 18,20).

In svet je žejen prav Njega. V tem letu 2000 svet od kristjanov ne pričakuje samo, da bodo

verni ljudje, ki verujejo vanj in ga ljubijo s kakšno lepo pobožnostjo, ampak da bodo osebe, ki ga poznajo, ki se zavdajo njegove navzočnosti med seboj. On hoče pričevalce, ki lahko vsem po pravici rečejo: videli smo ga s čuti duše; odkrili smo ga v luči, s katero nas je razsvetlil; dotaknili smo se ga v miru, ki nam ga je vtil; slišali smo ga v njegovem glasu na dnu srca; okušali smo njegovo nezamenljivo veselje, spoznali smo vonjave nove jeklene volje, ki nam jo je dal. Tako bomo lahko vsem zagotovili, da je On najbolj polna sreča.

Ljubimo se torej tako, da bomo lahko pričevali: "Videl sem ga, slišal sem ga". Kakšen prispevek k novi evangelizaciji!

Svetu se bo tako lahko nasmehnil in vrnilo se mu bo upanje.

Novi častni člani Mohorjeve družbe 200-letnica prve omembe besede Slovenija

Akademik Kajetan Gantar, prof. Mirko Mahnič, predsednik Goriške Mohorjeve družbe msgr. Oskar Simčič ter msgr. Janez Zdešar so novi častni člani Mohorjeve družbe. Msgr. Oskar Simčič je prejel diplomsko častnega člana Celjske Mohorjeve v letu 2009 za predano in neutrudno ohranjanje živga izročila Mohorjeve iz zvestobe materinščini med

Slovenija. Slavnostni predavatelj Stane Granda je povedal, da se v pismu Janeza Nepomuka Primca, ki ga je leta 1810 poslal Valentinu Vodniku, prvič omenja ime domovine Slovencev v slovenskem jeziku. V tisku pa se je beseda Slovenija prvič pojavila leta 1844, ko so Bleiweisove Novice objavile pesem Ivana Vesela Koseskega Slovenija presvitlemu, premilostljivimu gospodu

Slovinci v Italiji. Priznanje mu je izročil nadškof Franc Kramberger na slovesni akademiji v Celju, ko so se spomnili 200-letnice prve uporabe imena Slovenija.

Celjska Mohorjeva družba in Dom sv. Jožefa sta 24. marca v Celju pripravila slavnostno akademijo. Naprej zastava slave ob 200-letnici prve uporabe imena

in cesarju Ferdinandu Pervimu, ob veselim dohodu njih veličanstva v Ljubljano. Granda je spomnil na slovenskega koroskega pesnika Urbana Jarnika, ki je imel v prvi polovici 19. stoletja izjemno veliko zaslug za utrditev pojmov, kot so Slovenija, Slovenci, slovenstvo. V Ljubljani pa je bila beseda Slovenija živa v Vodnikovem krogu.

KB center želi vsem veselo Veliko noč

SLOVENSKA KULTURNO - GOSPODARSKA ZVEZA
UNIONE CULTURALE ECONOMICA SLOVENA

GLASBENA MATICA

KMEČKA ZVEZA
ASSOCIAZIONE AGRICOLTORI

KROŽEK ZA KULTURNO ŠPORTNO IN PODPORNO UDEJSTVOVANJE
CIRCOLO ATTIVITÀ CULTURALI SPORTIVE ED ASSISTENZIALI

SINDIKAT SLOVENSKE ŠOLE
SINDACATO SCUOLE SLOVENE

AD FORMANDUM - SOCIALNO PODJETJE
AD FORMANDUM - IMPRESA SOCIALE

SLOVENSKI IZOBRAŽEVALNI KONZORCIJ
CONSORZIO SLOVENO PER LA FORMAZIONE

ZDRUŽENJE SLOVENSkih ŠPORTNIH DRUŠTEV V ITALIJI
UNIONE DELLE ASSOCIAZIONI SPORTIVE SLOVENE IN ITALIA

DRUŠTVO SLOVENSkih UPOKOJENCEV ZA GORIŠKO
CIRCOLO PENSIONATI SLOVENI DEL GORIZIANO

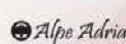
SLOVENSKA KNJIŽNICA - DAMIR FEIGEL
BIBLIOTECA SLOVENA - DAMIR FEIGEL

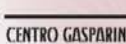
SLOVENSKO PLANINSKO DRUŠTVO GORICA
SOCIETÀ ALPINA SLOVENA GORIZIA

ZVEZA SLOVENSkih KULTURNIH DRUŠTEV
UNIONE DEI CIRCOLI CULTURALI SLOVENI

CENTER GLASBENIH SREČANJ
CENTRO INCONTRI MUSICALI "ALPE ADRIA"

CENTRO GASPARINI - IL FOCOLARE

SLOVENSKO DEŽELNO GOSPODARSKO ZDRUŽENJE
UNIONE REGIONALE ECONOMICA SLOVENA

Tudi v Trstu o Kocbeku

V Sloveniji močno odmeva izid bogato dokumentirane in obsežne knjige Edvard Kocbek – Osebni dosje št. 584, ki jo je napisal ekonomist in nekdanji politik Igor Omerza. Predstavili so jo 16. marca v Cankarjevem domu v Ljubljani, o njej pa je bilo objavljenih že veliko poročil, komentarjev in odmevov. Ker je osrednji del knjige tesno povezan s Trstom, sta se Društvo slovenskih izobražencev in Knjižnica Dušana Černeteta odločila še za tržaško predstavitev v Peterlinovi dvorani v ul. Donizetti 3, in to na poseben, ne na tradicionalni "ponedeljkov večer". Okrogla miza ob izidu knjige bo tako v četrtek, 8. aprila, ob 20.30.

Avtor Igor Omerza je bil član Odbora za varstvo človekovih pravic, ki ga je vodil Igor Bavčar, ko so bili v času "slovenske pomladi" aretirani Ivan Borštnar, Janez Janša, David Tasič in Franci Zavrl. Kasneje je bil državni poslanec (1992-96) in ljubljanski podžupan. Vedno ga je zanimala tudi polpretekla politična zgodovina. Tako je že leta 1989 v knjigi obdelal "cestno afero" ali veliki spor gospodarske in politične narave med Ljubljano in Beogradom iz leta 1969, zaradi katerega je moral oditi z javnega prizorišča Stane Kavčič s svojo liberalno strujo.

Pred časom je Omerza sprejel nalogo, da uredi knjigo o vlogi Odbora za varstvo človekovih pravic pri demokratizaciji Slovenije. Med raziskovanjem pa je naletel na lik in politične prigode Edvarda Kocbeka, ki so ključnega pomena za razumevanje polpretekle slovenske zgodovine. Tako je kot uvod v obravnavo časa "slovenske pomladi" najprej napisal knjigo Edvard Kocbek – Osebni dosje št. 584, ki je na 594 straneh izšla pri založbi Davida Tasiča Karantanija.

Omerza obravnava tudi predvojni Kocbekov spor s Cerkvijo in ločitev duhov med katoličani v času vojne, vendar je osrednji del knjige posvečen v Trstu izdanemu intervjuju s Kocbekom o povojnih pobojih v Sloveniji in o značaju povojnega režima. Izšel je leta 1975 v znani knjigi Borisa Pahorja in Alojza Rebule Edvard Kocbek – Pričevalec našega časa. Intervju je povzročil policijsko gonjo na obeh straneh meje, v matični Sloveniji pa tudi moralni in politični pretres z dolgoročnimi posledicami.

Omerza se pri pisanju naslanja na osebna pričevanja, objavljene in številne neobjavljene vire, zlasti iz političnih in udbovskih arhivov. Z mnogimi podrobnostmi razgalja politične in policijske metode prejšnjega režima (zasledovanja, prisluškovanja, zasliševanja, ustrahovanja itd.), vključno z delom režimskih sodelavcev na Tržaškem (Udba je imela takrat v Trstu "60 pozicij"). V knjigi izstopa vloga, ki jo je pri prelomnem Kocbekovem dejanju odigral tržaški pisatelj Boris Pahor, osvetljene pa so še vloge pisatelja Alojza Rebule, poznejših političnih zapornikov Viktorja Blažiča in Franca Miklavčiča, a tudi mnogih negativnih likov v "Kocbekovi aferi".

Na tržaškem večeru 8. aprila bodo o knjigi in času, ki ga opisuje, spregovorili avtor Igor Omerza, pisatelj Boris Pahor, Kocbekov sin, pesnik in dramatik Matjaž Kocbek, in drugi ugledni gostje.

TRŽAŠKA KNJIGARNA Predstavitev pesniških zbirk A. Pregarca in M. Moretti

Poezije ne smemo razlagati, treba jo je brati

Čeprav nekateri primerjajo pisanje poezije z osvajanjem nekoristnega sveta – kot se je nekoč pravilo o osvajalcih himalajskih vrhov –, je vsekakor vsaka izdaja nove pesniške zbirke praznik.

V Tržaški knjižarni je bilo zato v četrtek, 25. marca, praznično: resnici na ljubo je bil praznik dvojen, saj so predstavili kar dve dvojezični pesniški zbirki, ki sta izšli pri tržaškem založniku Hammerle ob financiranju Evropske pobude. Po uvodnem pozdravu upraviteljice knjižarne Ilde Košuta je predsednik založbe Hammerle Claudio H. Martelli poudaril, da sta knjigi izšli v zbirki Nuovo Timavo, ki je nekoč predstavila tržaškim bralcem nove krajevne pesnike, v sedanjih preobleki pa ponuja tudi dvojezične publikacije: "Tudi to je način, da se italijanska in slovenska literatura

srečujeta. Do pred nedavnim je bil zid med tema kulturama visok, danes pa je ločnica med njiju tako nizka, da je pretakanje izkušenj in izmenjav izredno

ca je označil za pesnika samohodca, ki je že v teh svojih 'zgodnjih' poezijah uvidel predznost gospodarskega sistema, ki zaničuje človeške vrednote:

Jurij Paljk, Ilde Košuta, Claudio H. Martelli, Marina Moretti in Aleksij Pregarc (foto IG)

nedavna finančna kriza je njegova predvidevanja potrdila. "Vsaka zbirka je rešena, če vsebuje samo eno vrhunsko poezijo. Pri zbirki Marine Moretti je to poezija z naslovom Grenke al-

podno". Odgovorni urednik našega tednika Jurij Paljk je predstavil avtorja Aleksija Pregarca in Marino Moretti ter spregovoril o posamezni pesniški zbirki. Pregar-

ge. Gre za spev, ki nagovarja človeka v samotni", je dejal Paljk, za katerega pa je treba poezijo čim manj razlagati, da "jo čim več beremo..."

To se je tudi zgodilo, saj sta avtorja segla vsak po svoji zbirki in prebrala nekaj poezij. Marina Moretti je pred tem potrdila Paljkovo izbiro glede omenjene poezije, saj se v njej zgošča avtoričina poetika: "Poezija pomeni poglobljanje vase, v lastno identiteto: poezija je krik zoper smrt!" Pregarc je časovno uokviril svoje pesniške stvaritve: nastale so v zgodnjih osemdesetih letih, ko je vanje pretil svojo tovarniško izkušnjo. "Takrat sem ob traku videl svet v vsej svoji goloti", je dejal pesnik, ki je poudaril tudi dejstvo, da je naš prostor te njegove poezije odklonil, ker "je tedanja poetika zasledovala drugačne literarne teme, muka delavcev ni nikogar več zanimala...", je grenko pripomnil. Dodati gre, da sta poezije Marine

Moretti prevedla v slovenščino Jolka Milič in sam Aleksij Pregarc, Pregarcjeve verze pa je v italijanščino v celoti prevedla Jolka Milič.

IG

PETERLINOVA DVORANA Društvo slovenskih izobražencev Piranski zaliv je piranski

Tudi minuli ponedeljek so se v prostorih Peterlinove dvorane zbrali člani Društva slovenskih izobražencev, ki so bili tokrat priča kar dvema dogodkoma. Prva točka na sporedu je bilo odprtje razstave v dobrodelne namene Umetnikov za Karitas, sledil pa je klepet s pesnikom, esejistom in zgodovinarjem Bertom Pribcem, ki je pred kratkim izdal publikacijo z naslovom Piranski zaliv je piranski. Pesnika je predstavila radijska in televizijska urednica in režiserka pri državni ustanovi Rai v Trstu Loredana Gec, njegovo novo publikacijo, ki se ukvarja predvsem z aktualno problematiko risanja mej med slovensko in hrvaško državo, pa je predstavil Milan Gregorič.

Razstava Umetnikov za Karitas je nastala v likovni koloniji, ki jo vsako leto organizira škofijska Karitas in je bila lani v polnem času na Sinjem Vrhu nad Ajdovščino. Tu se je namreč zbralo deset priznanih likovnih umetnikov, ki so svoje stvaritve namenili dobrodelni akciji. Izkupiček slik bo škofijska Karitas namenil družinam, katerih člani so zaradi finančne krize izgubili službo. "Dobrodelna akcija vsako leto opozarja na različne problematike in stiske ljudi in jim želi pokloniti vsaj majhno pomoč", je povedala organizatorica razstave Jožica Ličen in poudarila dobrosrčnost umetnikov, ki vsako leto poklonijo svoje izdelke v ta namen. Teh je bilo doslej več kot devetsto, letošnjih deset pa

je predstavila likovna kritičarka Anamarija Stibilj Šajn, ki se je zauzela bodisi ob umetniškem, kakor tudi dobrodelnem pomenu slik. Po predstavitvi se je pozornost preusmerila k istrskemu pesniku Bertu Pribcu, ki ga je predstavila Loredana Gec. Pesnikova zgodba se začne v istrski vasi, od koder se zaradi sporov z jugoslovansko oblastjo preseli v Avstralijo. Tu preživi kar 43 let svojega življenja, ukvarja pa se predvsem s knjižničarstvom, v čemer je diplomiral na avstralski fakulteti. Vrnitev v domovino mu narekuje, naj raziskuje svoje šavrinške korenine, med dokumentiranjem pa naleti na različne dokumente, ki pričajo o sporih s Hrvaško v zvezi s Piranskim zalivom in Savudrijo, in se odloči, da se bo najprej posvetil tej temi. Tako je nastala publikacija z naslovom 'Piranski zaliv je (samo) piran-

ski', ki govori o hrvaškem apetitu po slovenskih področjih in risanju meje v Istri. Ostra kritika sloni na zgodovinskih virih in overjenih dokumentih, ki pričajo o nasilju, s katerim so si sosedje želeli prilastiti kraje onstran Dragonije, kjer so živeli Slovenci. Poleg tega dokumentira nemočne proteste lokalnih politikov in tamkajšnjih prebivalcev. Milan Gregorič je poudaril, da želi publikacija izraziti željo, da bi bila nekoč meja pravično zarisana. K temu pa je dodal še osebno željo: "Meje se morajo nekega dne dokočno izbrisati". Kot je v navadi, je sledila debata o temi, ki ostaja še vedno aktualna. Sprožil jo je sam pesnik Bert Pribec, ki je med drugim poudaril zaostrenost odnosov med Slovenci in Hrvati že iz časa svetovnih vojn. "Hrvatje nam niso bili nikoli prijazni", je dejal. "S tem se pač moramo sprijazniti".

Patrizia Jurincic

Foto IG

Članice Slovenske Vincencijeve konference v Trstu so kot vsako leto pred Veliko nočjo pripravljale oljčne vejice, ki so jih nato prodajale pred cerkvami na cvetno nedeljo. Izkupiček je organizacija namenila dobrodelnim ustanovam.

STOLNICA SV. JUSTA Viteški red Božjega groba Jeruzalemskega Stiki med slovenskimi in italijanskimi vitezi se krepijo

Stolnica sv. Justa je v soboto, 20. marca, imela v gosteh bratsko srečanje Namestništva Avstrije in Slovenije pri Namestništvu Severne Italije v Trstu Viteškega reda Božjega groba Jeruzalemskega. Vitezi in dame reda so v tradicionalnih oblačilih (moški v belih plaščih, ženske pa v črnih plaščih, na katerih kraljuje večji rdeč latinski križ, ob katerem ležijo še štirje manjši križi: ti simbolizirajo pet Kristusovih ran) napolnili baziliko in ob glasbi stolnega zbora obhajali slavnostno bogoslužje, ki ga je daroval častni tržaški škof msgr. Evgen Ravignani.

Tržaško srečanje reda je imelo poleg evharistične in glasbeno-kulturne tudi organizacijsko naravo, saj je namestnik za severno Italijo povedal, "da bo imela tržaška delegacija nalogo vzdrževati stike s slovenskim namestništvom",

nam je povedal odv. Peter Močnik, vitez Reda. "Z dr. Janezom Zajcem, namestnikom za Slovenijo, pa smo se že domenili za operativno srečanje, da bi določili nekaj konkretnih projektov v podporo palestinskim kristjanom". Pri končnih pozdravih je slovenski namestnik napovedal, da bodo prihodnje leto pripravili srečanje sosednjih namestništev, medtem ko je avstrijski delegat prevzel skrb za srečanje čez dve leti.

Namestnik za Slovenijo, prim. dr. Janez Zajec, pa je v krajšem pogovoru z odv. Močnikom analiziral kočljive trenutke našega časa.

Kaj pomeni biti vitez Božjega groba v današnji družbi, v kateri so šli viteški ideali v zaton pod pritiskom zahteve po vsem in takoj, brez moralnih skrbi?

V današnji družbi je čutiti velik

upad moralnih vrednot, ne samo pri nas, temveč po vsem svetu. Kljub temu se še marsikdo trudi živeti po teh vrednotah. Tudi Red vitezov in dam Božjega groba iz Jeruzalema - namestništvo za Slovenijo spada mednje. Kaj je bistvo našega Reda? Da skrbimo za osebnostno rast v veri, da živimo po moralnih vrednotah in da materialno pomagamo kristjanom v Sveti deželi. Zato vsako leto organiziramo za člane duhovne vaje, se na naših rednih sestankih izobražujemo ob pravilih našega Reda in redno plačujemo članarino. To nato vsako leto dvakrat pošljemo na našo kurijo v Rimu in od tod dalje se plačujejo projekti, ki se predhodno, na predlog jeruzalemskega patriarhata, vsako leto sproti obnavljajo. Gre predvsem za projekte izobraževanja palestinskih otrok, za obnavljanje spletnih ambulanz in druge hu-

manitarne potrebe. Na ta način vsaj nekoliko omejimo vsakoletno upadanje števila kristjanov v Sveti deželi. V našem namestništvu imamo tudi zelo veliko podporo v ordinariju, saj je bilo leta 2001 (prav na

Italije, Avstrije in Slovenije v Trstu je bilo organizirano prav na pobudo kolegov iz Trsta. Gre za izmenjavo izkušenj treh sosedov, kjer bogatimo drug drugega in to nas med seboj še bolj utrjuje. Morda smo imeli v mislih tudi

Govorili bomo o našem prihodnjem sodelovanju, o naših težavah, si izmenjali izkušnje in se med seboj še bolj povežali in utrdili naše prijateljstvo. Prav gotovo bomo govorili tudi o smernicah našega Reda. Vsakih pet let imamo namestniki s celega sveta (danes nas je 52) redno srečanje z vodstvom Reda v Rimu – ta sestanek se imenuje konzulta –; na njem sprejemamo smernice za naše nadaljnje delo. Zato se je potrebno o teh stvareh pogovarjati in jih še izboljševati. Na ta način pridemo na naše srečanje v Rimu dobro pripravljene.

Kaj vam je všeč v Trstu, kaj pa ne? Se boste vrnili?

Verjetno ni prebivalca Slovenije, ki ne bi poznal lepega mesta Trsta. Spomnimo se še časov "železne zavese", ko je bil Trst za Slovence prava meka. Sedaj se jo spreminilo. Mesto se mi zdi lepše kot tedaj, je bolj čisto in pravo obmorsko mesto. Ima dolgo zgodovino in je bilo v preteklih časih zelo pomembno. Vanj se vračam bolj redko, čeprav sem svojo delovno kariero začel zelo blizu – namreč v Šempetru pri Novi Gorici. Morda mi je zaradi tega še ljubše.

Foto IG

pobudo tedanjega ljubljanskega nadškofa dr. Rodeta) ustanovljeno naše namestništvo za Slovenijo.

Čemu to srečanje Namestništva iz severne Italije, Avstrije in Slovenije v Trstu? Srečanje namestništev severne

"nadomestek" za nekdanjo zelo pomembno srečanje treh dežel – Alpe-Adria. Zelo verjetno je, da se bomo dogovorili za vsakoletno srečanje, ki bo enkrat v tej, drugič pa v drugi državi.

O čem se boste pogovarjali med namestniki?

KATEDRA SV. JUSTA Zadnje srečanje

Povrnimo se k psalmom, ki hranijo srce in dušo vernikov

Psalm je značilna biblijska pesniška vrsta verskega značaja. Razkriva posameznikovo razmerje do Boga, saj izraža tožbo, prošnjo, pokoro, čaščenje, hvalo in zahvalo. Psalme odlikuje bogat figurativni slog z izraznimi sredstvi, kot so metafore, metonimija in razne retorične figure (ogovor, vzklik, retorično

Tržaški škof je zadnje predavanje zaupal švicarskemu menihu Nicolasu Buttetu, ustanovitelju bratovščine Eucharistein. Ker pa je bil gost zadržan v Južni Ameriki, se je vodja tržaške Cerkve odločil za drug spored in sklepno srečanje niza, ki je tržaške vernike spremjalo skozi postni čas, posvetilo bogate zakladnice judovskega in kr-

reč merita razdalja in bližina, ki jo človek čuti do Boga, Stvarnik pa svojega ljudstva nikoli ne pozabi. Knjiga psalmov, ki jo je nadškof označil za "največjo zbirko krščanskih molitev", se žal večkrat zapostavlja in verniki se raje lotevajo izvornih, kreativnih, sicer poplitvenih molitvenih vzorcev. "Povrnimo se k psal-

borom (verniki so prislunhili psalmom 1, 31, 150, 115, 90, 51, 55, 101, 133) je nadškof Crepaldi želel prikazati različne odgovore, ki jih človek v dialogu z Bogom lahko najde v psalmih. Hkrati je po obravnavanih tem dokazala večno aktualnost teh molitev, kot na primer odnos, ki naj ga vernik ima do edinega Boga in do ostalih idolov, razmerje, ki naj ga državnik vzpostavi do svoje javne vloge in do državljanov; nekateri psalmi (kot na primer psalm 90 in 51) so v času postali iztočna mistična šahovnica za nadaljnje filozofske, telološke in pesniške obravnave, (zlasti psalm 51, znameniti Miserere, je dobil pri Bachu in Donizettiju tudi glasbeno podobo. "Sklepna molitev letošnjega niza predavanj pa naj bo Očenaš. To molitev pa dajmo izpovedati z občutkom globoke predanosti in bodimo pozorni do vsake besede, ki sestavlja ta spev Boga: bodimo torej pozorni do besed, ki nam želijo izkazati svoj pomen", je dejal msgr. Crepaldi, ki je s Katedro sv. Justa zadel v črno tako na kakovostni kot na pastoralni ravni: izredno dobro obiskane konference in teža predavateljev so dokazale njegovo trdno prepričanje, da se verska vprašanja najraje rešujejo na intelektualni ravni in na trdnih teoloških temeljih.

Igor Gregori

Foto IG

vprašanje, antiteza, stopnjevanje, paralelizem členov). V Svetem pismu je 150 psalmov, razdeljenih v pet knjig. "Psalmi so torej poetični in hkrati molitveni vzorci, ki jih Cerkev hrani, kristjani pa nanje včasih pozabljajo", je dejal tržaški škof, nadškof msgr. Giampaolo Crepaldi, v svojem uvodnem pozdravu na zadnjem srečanju niza letošnjih predavanj z naslovom Katedra sv. Justa.

šanskega verskega izročila. "Sporočilnost odnosa Bog-človek se v psalmih razprede na podlagi širokega in večplastnega semantičnega spektra". Ljubezen, zvestoba, upanje in intimnost: to so po mnenju nadškofa Crepaldija koordinate, s katerimi se vernik poglubi vase in v dialog s Stvarnikom. V psalmih se večkrat pojavlja tudi tematika spomina in tišine: na tej relaciji se nam-

mom, ki so hranili srce in dušo židovskih in krščanskih vernikov, kar se danes delajo". Nadškofu Crepaldiju sta stala ob strani igralca Valeria D'Onofrio in Francesco Gusmitta. Igralca sta vernikom, ki so tudi na zadnjem srečanju Katedre do kotička napolnili stolnico, prebrala sklop psalmov, ki jih je nadškof razvrstil v tri skupine; vsako je sestavljalo troje molitev. S tem iz-

gli v polnosti okusiti sadove obljube; svoboda, da si dovolimo vzgib, da naredimo prvi korak, ki ga moramo sami opraviti in nihče drug namesto nas... Spominjam se besed razodetja: "Glej, stojim pred vrati in trkam". Pogum, da odpremo tista vrata in da prestopimo prag ter hodimo za Kristusom, našim upanjem, ki obsega ves smisel našega osebnega življenja v veri in tudi poslanstva naše tržaške Cerkve, ki nas v različnosti poslancev vse naredi za priče upanja in odgovorne za odrešenje sveta. Namene iz tega sporočila izročam Mariji, ki je - svet v nebesih - košček sveta, ki je že v nebesih, prvenec preobraženega stvarstva, ki živi v polnem občestvu s Stvarnikom. Vsem pošiljam Gospodov blagoslov. Vsi ste prisotni v mojih molitvah.

/konec
prev. msgr. Franc Vončina

Velikonožno voščilo msgr. Crepaldija

Predragi bralci Novega glasa! Z vstajenjem Gospoda Jezusa zajame svet nov tok odrešenja, začne se novo človeštvo, oblikujejo se "nova zemlja in nove sinjine": človek ni več sam, ker je Bog sklenil postati njegov sopotnik. Človek hkrati ni več jetnik slabega in strahu pred smrtjo. Človek se svobodno predaja novi svobodi: svobodi Duha. Vstali Kristus širi svoj Stvarniški Duh, s katerim je Bog premagal smrt, je prelomil sovraštvo in vstavil - v našo zemeljsko dimenzijo - seme nesmrtnosti. Velika noč je prehod do nove zemlje, do dimenzije prenovljenega življenja. Obhajanje Kristusovega vstajenja nas torej sili, "da odstranimo zastareli kvas" iz našega življenja, "da postanemo novo testo" (1 Kor 5.7), to je brez pokvarjenosti in brez greha, da bomo živeli "s Kristusom, za Kristusa in v Kristusu", Osvoboditelju in Odrešeniku človeka. Vsem voščim veselo in sveto Veliko noč in vas blagoslavljam.

Nadškof Giampaolo Crepaldi, tržaški škof

Foto IG

Gledališki vrtiljak 2009/10 Po uradnem še neuradni konec sezone

Pri Radijskem odru se lahko upravičeno pohvalijo s še eno uspešno sezono družinskega abonmaja Gledališki vrtiljak, ki je postal stalnica kulturne ponudbe za najmlajše tako rekoč od Milj do Devina. V nedeljo, 14. marca, so se v Marijinem domu pri Sv. Ivanu zbrali abonenti in priložnostni obiskovalci, ki so si ogledali sedmo in zadnjo predstavo letošnjega programa. Dve nedelji zatem, točneje 28. marca, pa so organizatorji priredili še izvenabonmajsko srečanje, da bi nagradili risbe in druge ročne mojstrovine na temo Moj najljubši gledališki junak, s katerimi so malčki upodabljali prizore lutkovnih in gledaliških iger, ki so se zvrstile od septembra dalje. A pojdimo po vrsti.

Sredi marca so v Marijinem domu nastopili člani ansambla Lutkovnega gledališča Ljubljana, med katerimi gre posebej poudariti Tržačanko, Ireno Zubalič, ki se v domače kraja občasnica vrača tudi kot mentorica otroških lutkovnih skupin. Ljubljanska postavitev z naslovom Suško je nastala izpod peresa Svetlane Makarovič. V njej so abonenti in priložnostni gledalci spoznali Suška, prijaznega fantiča, ki ima tako rad živali, da jih celo sanja, ko npr. zaspi med pisanjem domače naloge v vrtni utici. V sanjskem gozdu pa je nekaj hudo narobe: živali se pripravajo, pretepajo in kričijo druga

čez drugo. Kot se za vsako pravljico spodobi, pa se še tako hudi spori in nasprotovanja zgledajo. Natanko dva tedna po ljubljanskih lutkarjih so na odrske deske Marijinega doma stopili gledališki navdušenci iz Brega, ki so pod mentorstvom Bože Hrvatič prikazali morskí svet Mavrične ribice. Prijetna pomladanska nedelja je marsikaterega stalnega obiskovalca Gledališkega vrtiljaka najbrž zvalila na daljši ali krajši izlet, tako da je bilo v dvorani v ul. Brandesia slišati precej manj otroškega vrveža, ki je bil skozi vso sezono prisoten na srečanjih Gledališkega vrtiljaka. Prisotni so vsekakor pozorno spremljali nastop mladih Brežanov, ki so se izkazali tudi kot pevci, in jim čestitali s toplim aplavzom.

Potem ko je padel zastor, se je Gledališki vrtiljak prevesil v svoj sklepni del, zglasitev letošnjih zmagovalcev likovnega natečaja Moj najljubši gledališki junak (Aisha Calligaris, Patrik Cingerli, Veronika De Luisa, Maja Devetak, Cosimo Fabris, Katja Koren, Noemi Kralj, Boštjan Petaros, Ines Racman, Luka Raseni, Marko Sancin, Danjel Švab) in podelitev zasluženih nagrad. Sicer ni nihče ostal praznih rok, saj so čokoladna jajčka, s katerimi so organizatorji zazleli vesele velikonočne praznike čisto vsem, razveselila sladkosnedneže vseh starosti.

AL

ŠKOFIJA TRST Sporočilo msgr. Crepaldija za postni čas 2010

Od greha prestopimo k novemu življenju (6)

Alternativno bi lahko pomislili, da je krščanstvo kot kvaz civilizacije ustvarilo neke vrednote, ki so kljub vsemu tudi posvetne narave in so, po zatonu krščanskega ustroja, vsekakor ostale kot skupna dediščina, kot razpršena pokrščanska etika. No, tudi v tem primeru Guardini pravi, da ne. Pravi, da vsekakor izhajajo iz krščanstva in brez krščanstva se ne morejo obdržati: "Spoznanje človeka je namreč vezano na krščansko vero. Osebo lahko nekaj časa priznavamo, krepimo in razvijamo tudi, ko je ugasnila vera, potem pa to postopoma izgine" (R. Guardini, Konec moderne dobe

La fine dell'epoca moderna, Morcelliana, Brescia, str. 100). Človekove pravice ter vrednote osebe predpostavljajo po Guardianijevem mnenju "življenjsko" spoznanje osebe same, ki potrebuje "krščanski odnos z Bogom", brez katerega "izginejo tudi tiste vrednote in tiste navade".

12. Zaključujem to sporočilo s spominom na velikega papeža Janeza Pavla II., ki je bil v naši dobi eden izmed najbolj verodostojnih in učinkovitih pričevalcev krščanskega upanja. Svoje poslanstvo kot naslednjak sv. Petra je začel oktobra 1978 s temi besedami: Ne bojte se, odprite, celo na stežaj odprite vrata Kri-

stusu. Bil je vztrajno povabilo za pogumno vero in upanje v vstalega Gospoda. Z močjo upanja in stanovitnostjo pričevanja so se vrata odprla in so se celo nekateri židovi zrušili. Mnogo vrat je žal še zaprtih, ker je sebičnost brezmejnica in omejevalno pojmovanje svobode nam onemogoča, da bi znali videti preko nas samih. V svoji knjižnici skrbno čuvam njegovo knjigo Prestopiti prag upanja, ki mi jo je sam podaril. V naslovu najdemo veliko poezije in tudi veliko realizma. Prestopiti prag; pogum, da se ne ustalimo v sebi; navdušenje, da izvemo, da je prag kraj vstopa v svet, kjer bomo mo-

NARODNI DOM Videonatečaj Ota - Hrovatin Zmagal je Bruno Amelio s svojim Obiskom

Že na začetku leta 1959 so bili postavljeni temelji za razvoj ljubiteljske fotografije v Trstu. Društvo, ki naj bi združevalo slovenske fotografe na Tržaškem, je pod imenom Foto Trst 80 uradno nastalo aprila 1980. Prvi predsednik je bil Aleksander - Saša Ota, ki ga je vodil in podpiral do svoje prerane smrti. Leta 2005, ob svoji 25-letnici delovanja, se je odbor spremenil in pomladil. Nove sile so dale krožku novega zagona in elana, da je po nekajletnem premoru spet polno zaživel in nato svoje ime spremenil v Fotovideo Trst 80, saj v njem deluje tudi videosekcija, ki že deseto leto zapored organizira videonatečaj Ota - Hrovatin v

spomin na dva slovenska video operaterja, ki sta umrla pri opravljanju svojega poklica. Videonatečaj je postajal vedno bolj pomemben, saj se je število udeležencev ob vsaki izvedbi večalo (lani je morala komisija izbrati med skupno 50 posnetki). Letos je bil material razvrščen med tri kategorije: igrani in dokumentarni filmi, v katere spadajo filmi posameznikov, ter posebna kategorija šol, v kateri so sodelovali šole s svojimi videlodeli. Obenem so prireditelji letos dodali še kategorijo slikovnih predstavitev, ki so bile namenjene zlasti fotografom. Nagrajevanje natečaja je v petek, 19. marca, potekalo v dveh izme-

nah: v jutranjih urah so prireditelji nagradili šolske prispevke v prostorih Prosvetnega doma na Opčinah, v večernih urah pa je v Narodnem domu na ul. Filzi bilo nagrajevanje ostalih kategorij. Najprej je bilo na vrsti nagrajevanje udeležencev ex tempore ob 43. Kraškem putu: v kategoriji odraslih je zmago slavila Susanna Serri. V kategoriji otrok pa je prvo nagrado prejel skoraj triletni Samo Nevo Kovačič. Večer se je nato nadaljeval z gledanjem filmskih in dokumentarnih prispevkov. V kategoriji igranih filmov je tretjo nagrado prejel Daniel Radetti s prispevkom Zbudi se, Jakob, uspelim poskusom "remake-a" Piratov s Karibov v malem. Drugo nagrado je prejel Federico Manna z igranim filmom Gugalnica, v katerem je avtor orisal nostalgično podoživljanje lastnih otroških izkušenj skozi kratko srečanje na otroškem igrišču v

parku. Prvo nagrado je letos prejel Bruno Amelio z delom Obisk. Film pripoveduje o srečanju, ki ne potrebuje veliko besed, ker ga v resnici ni. Scenarij se diahrono

trenutku iz življenja vsakogar, ki je kdaj utrpel izgubo ljubljene osebe. Žirija je film izbrala tudi zaradi "režijsko dodelanega scenarija, ki ga v realizirani film

izjemna in izjemno zahtevna fotografija. Za žirijo je avtor "skozi poetičen osebni pristop dokazal veliko obvladovanje medija v zgradbi scenarija, teksta, glasbene opreme in suverenosti pri snemanju in montaži".

V letošnji novi kategoriji slikovnih predavanj so se predstavile Veronika Carli (tretja nagrada za prispevek Sarajevo-Mostar: nikoli več), Alenka Petaros (druga nagrada za prispevek Čevlji) in Petra Carli, ki je prejela prvo nagrado s fotoposnetkom Človek je slep.

Natečaj je tudi letos potekal v sodelovanju z deželnim sedežem Rai, Zvezo slovenskih kulturnih društev in Združenje kraško banko. Najlepše filme bodo v kratkem predvajali na deželni program RAI, tik pred TV dnevnikom.

Foto Kroma

odvija v obiskovalčevih mislih, v njegovi neizmerni želji, da bi ljubljeno osebo lahko še enkrat obiskal tam, kjer je bil še zadnjič deležen ljubečih gest in besede. Kratki film pripoveduje namreč o

vkomponiran čustveni naboj samo še nadgrajuje". V kategoriji dokumentarnih filmov je prvo nagrado letos prejel Silvo Jelincič z dokumentarcem Poslednji boj: videozapis odlikuje

KULTURNI DOM Dragan Živadinov

Slovenska avantgarda v vesolju

Pred začetkom 'postgravitacijskega dela' slovenskega režiserja Dragana Živadinova v petek, 26. marca, je na stopnišču Kulturnega doma vladalo veliko pričakovanje. Ob slovenski ministrici za kulturo Majdi Širca (njen resor je namreč osrednji podpornik načrta) je za vstop v predvorje velike dvorane, kjer je bilo nameščeno Živadinovo delovno 'orodje', čakalo veliko umetnikov iz samega mesta, mnogo pa je bilo tudi italijanskih sodelavcev. Petkova performans je bila le prva produkcijska stopnja tridelnega načrta z naslovom 'Processiranje Tržaškega konstruktivističnega ambienta'. V multimedijem zastavljenem prostoru je Dragan Živadinov razpredel lok, ki je konstruktivistični načrt Edvarda Stepančiča – to je levitacijsko konstrukcijo, ki je bila med prvimi levitacijskimi abstraktnimi skulpturami na

Foto IG

umetnine Dragan Živadinov, kandidat kozmonavt, odnesel v središče za usposabljanje kozmonavtov Jurij Gagarin ter jo s posebnim kozmonavtskim leta-

lom prenesel v stratosfero, kjer jo je uporabil s svojimi igralci in plesalci na generalki za prvo celovito gledališko predstavo v pogojih gravitacije 0 na svetu

Biomehaniko Noordung. Tako je leta 1999 Stepančičeva levitacijska konstrukcija resnično lebdeła v stratosferi nad Zvezdnim mestom.

Dejanje v Kulturnem domu je bilo podobno poletu v vesolje. Od začetnega bobnenja motorjev rakete, kar je Živadinov stopnjeval bodisi z besednim sredstvom bodisi z glasbeno in video kuliso, je pripovedovanje polagoma pridobivalo mirnejši slog, vzporeden s tistim, ki ga vesoljna ladja doživi, ko prebode zemeljsko atmosfero in se preda mirnemu vesoljnemu brezčasju. Avtor je tačas občinstvu večkrat poudaril etično relacijo, ki se je med italijanskim futurizmom in slovensko – rusko avantgardo pretrgalo tedaj, ko je futurizem postal umetniško sredstvo v rokah fašistične politike. Med občinstvom in Živadinovo ekipo (za vizualizacije je bila zadolžena Dunja Zupančič, za digitalne konstrukcije Miha Turšič, za gibarno strukturo Mateja Rebolj, za glasbo Dario Seraval, za koreografijo Marko Mlačnik in za animacijo Boris Balant) se je ustvarila tudi neposredna vez, ki jo je avtor

'požegal' tudi s kozarcem vodke: potem je bil polet v konstruktivistični kozmos še slastnejši...

IG

OPERNO PETJE Sveti Križ

Trojni projekt Mednarodne pevske Akademije

Zdvema matinejama in štirimi večernimi ponovitvami v dvorani Tripčevih v Trstu je Mednarodna pevska Akademija iz Svetega Križa predstavila občinstvu svojo najnovejšo glasbeno pustolovščino, tro-

večer nabožne glasbe z izvedbo Rossinijeve Petite messe solennelle. Umetniški vodja celote in mentor zasedbe je ustanovitelj Akademije, basist Aleksander Švab, ki je z razvejeno pobudo dal možnost nastopanja prav

in ravno tako se vse točke glasbene lepljenke dogajajo na pomolu, od prizora iz Gershwinove opere Porgy and Bess in skozi vse ostale pesmi iz kulturnih muzikalov, kot so Cats, Phantom of the Opera, West side story, Chicago in drugi. Izbira Puccinijeve enodejanke je naravno nadaljevanje načete poti z deli znanega opernega triptiha, iz katerega smo že uprizorili Giannija Schicchia. Poskus na področju muzikala pa ima dodatno, pedagoško vrednost, saj menim, da je za vsakega pevca pomembno obvladati različne zvrsti. Novost teh projektov je širši obseg sodelavcev, saj so se pev-

cem pridružili še dirigent Heinrich Unterhofer iz Bocna, režiser Tommaso Franchin, koreografinja Carolina Bagnati in Erika

Cijan za kostume. Pri klavirski spremljavi se je zvrstilo lepo število pianistov, ki prihajajo iz različnih krajev Italije. Nadaljevalo se je sodelovanje z otroškimi zborom Fran Venturini od Domja in njegovo zborovodkinjo Suzano Žerjal, saj so otroci sodelovali s petjem in igranjem v produkciji Broadway, kot statisti pa v operi, ki je predstavljala višek celotne ponudbe in je postavila v ospredje sposobnosti treh vokalno in scensko že zrelih izvajalcev, ki bi bili vredni preskoka na profesionalne odre (predvsem sopranska Monica Cucca), kar bo morda omogočilo sodelovanje tržaškega gledališča Verdi. Akademija promovira in z velikim trudom uresničuje glasbene načrte z namenom, da bi postali koristna izkušnja in odskočna deska za mlade operne pevce, na drugi strani pa sredstvo za širitev pevske in operne kulture predvsem med šolsko mladino. Ravne produkcije, realizirane z minimalnimi razpoložljivimi sredstvi, so že dokazale, da je projekt vreden pozornosti in bolj konkretne podpore, katerih še ni deležen v zadostni meri. Morda bo trud mladih ustvarjalcev končno bolj poplačan (materialno in duševno) poleti, ko bo zaživila opera Il Campiello Ermanna Wolf Ferrarija.

PAL

DEVIN Cerkev Sv. Duha

Doživet postni koncert

Ovzvšeni in veličastni Bog, razsvetli temine mojega srca. Daj mi pravo vero, trdno upanje in popolno ljubezen, razumnost in spoznanje, o Gospod, da se bom držal tvoje svete in resnične zapovedi. Amen. S to molitvijo, ki jo je pred razpelom sestavil svet Francišek Asiški, se je na predvečer oljčne nedelje, v soboto, 27. marca, začel doživet postni koncert, na katerega nas je vabil devinski župnik, dr. Giorgio Giannini. V cerkvi Sv. Duha pod devinskim gradom sta ga oblikovala violončelista Eli-

sabetta Moretti, sicer zborovodkinja krmiskega cerkvenega zbora pri sv. Adalbertu, in organist, krminski kaplan, g. Mirko Butkovič. Uvedel pa ga je devinski mešani cerkveni zbor, ki je pod vodstvom organista Hermana Antoniča zbrano zapel Mavovo in Levičnikovo postno pesem. Glasba velikih mojstrov s svojo univerzalno govorico, od Alessandra Stradelle s skladbo Aria da chiesa (Pieta), Signore do našega Gallusa, čigar pretresljivi sponsorial za obrede velike sotebe, motet Ecce, quomodo moritur iu-

stus, je sklenil koncert, se je prepletala z odlomki molitev, psalma in besedil koralov, ki so jih uglasbili Telemann, J. S. Bach in njegov učenc Johann Ludwig Krebs ter staj jih v slovenščini in italijanščini recitala Barbara Rustja in Gaetano Di Orazio, medtem ko sta Nina Pahor in Nada Tavčar brali razlage in vezne tekste. Globoko doživetje je bilo prisluhniti štirim interpretacijam znanega Davidovega spokornega Psalma št. 6., v katerem skesani grešnik iz dna duše zaupa v Božje usmiljenje. Za zbrane je bila to nova izkušnja, ko smo skušali v tišini in zazrti v stari križ pred oltarjem, na katerem visijo znamenja mučenja in smrti našega Gospoda, prisluhniti glasbi in nagovarjajočim besedilom,

O. T.

Obvestila

Škofijska komisija za pastoralo zakoncev in družine je pripravila tudi letos sklop srečan. Odvijajo se pri šolskih sestrah pri Sv. Ivanu s pričetkom ob 14.30. Kot je bilo že v preteklosti, se končujejo ob 17.00 s sv. mašo. Prvi predavanji sta že bili na vrsti, zadnje pod naslovom Napočil je čas za dvorjenje bo g. Marko Čizman imel 16. maja. **Vabimo vas** na osemdnevno potovanje z Novim glasom v Romunijo od 18. do 25. maja 2010 z ogledom Moldavije, Bukovine z znamenitimi samostani in Transilvanije. Vpisovanje na upravi v Gorici in uredništvu v Trstu vse do razpoložljivih mest. Akontacija pri vpisu 200 evrov. **Duhovska zveza** vabi na enodnevno romanje na Ptujsko Goro v soboto, 1. maja.

Oddajo, ki jo je g. Dušan Jakomin posnel za televizijsko rubriko Lada Ambrožiča, bodo predvajali za Veliko noč ob 21.45, ponovili jo bodo v torek, 6. aprila, ob 12. uri.

Darovi

Za cerkev na Pesku: v spomin na pokojno Milko Capponi daruje družina Kariš 30 evrov in Dorjana z družino 20 evrov.

Vsem dragim Slovenkam in Slovencem želi Blagoslovljene Velikonočne praznike

IGOR ŠVAB tržaški občinski svetnik

Vabilo na **SLOVESNO LITURGIJO**
V **BIZANTINSKO SLOVAŠKEM OBREDU**
v nedeljo, **11. aprila, ob 17. uri**,
v župnijski cerkvi sv. Roka v Nablazini
ob mašniškem jubileju g. Jožeta Markuže.
Pel bo ekumenski pevski zbor iz Gorice.

SLOVENSKO PASTORALNO SREDIŠČE
V TRSTU

ob bližajočem se ljudskem misijonu
VOŠČI VSEM SVOJIM ROJAKOM VESELE
VELIKONOČNE PRAZNIKE

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - TRST

vošči
vsem organistom, zborovodjem, pevkam
in pevcem ter njihovim sorodnikom
blagoslovljene in miru polne velikonočne
praznike

SKLAD MITJA ČUK
IN VZGOJNO
ZAPOSLOTIVENO
SREDIŠČE
MITJA ČUK

voščita vsem svojim
prijateljem veselo
Veliko noč!

Sedem področnih sestankov ZKB

Zadružna kraška banka je marca organizirala sedem področnih sestankov, na katere je povabila člane zadrage in jih seznanila s svojim delovanjem. Vodilni predstavniki banke so na teh srečanjih poročali članom o uspehih in načrtih te kreditne zadrage. Ker ZKB posluje na celotnem teritoriju tržaške pokrajine, so se omenjena srečanja zvrstila v različnih krajih, in sicer v Nablazini, Križu, na Opčinah, Colu, v Bazovici, Boljuncu in Trstu. Med Slovenci v Italiji delujeta že dobrih 100 let ZKB in Zadružna banka Doberdob in Sovodnje. Na sklepnem srečanju teh članskih sestankov na sedežu TPK Sirena v Barkovljah, ki je bilo namenjeno članom iz Trsta in predmestja, je najprej spregovoril predsednik Upravnega odbora banke Sergij Stančić. Poudaril je pomembno vlogo članov (teh ima trenutno ZKB približno 1700). Vse delovanje zadružne banke sloni na medsebojnem zaupanju, zavesti odgovornosti in skrbi za skupno dobro. Zato mora ZKB ostati politično neopredeljena in vzdrževati dobre odnose z vsemi javnimi in zasebnimi dejavniki, obenem pa mora ohraniti slovenske korenine. Ravnatelj banke dr. Aleksander Podobnik je prikazal rezultate bančnega poslovanja ter strategijo banke, ki se trudi, da bi bila še bolj prepoznavna in vzdrževati dobro ime. Podpredsednik Upravnega odbora dr. Adrijan Kovačič je pa poročal o raznih pobudah banke v povezavi s krajevnimi dejavniki. ZKB se zaveda svojega poslanstva v naši skupnosti, zato namenja del dobička dobrodelnim, kulturnim, športnim, cerkvenim in drugim ustanovam in društvom, saj zadruga temelji na solidarnosti, vzajemnosti in medsebojnem zaupanju. / (mab)

AVSTRIJA Na Unescovem seznamu

Ledinska imena - kulturna dediščina

“Veselimo se uvrstitve slovenskih ledinskih in hišnih imen v listo nesnovne dediščine v Avstriji. Sprejem v Unescov seznam je izraz spoštovanja in truda za ohranitev te kulturne dediščine, ki ustvarja identiteto dvojezične regije južne Koroške”.

To je bila prva reakcija na razglasitev s strani podpisnikov prošnje iz Kotmari in Žitare vasi ter Sel. Kot zastopniki raznih iniciativ so prošnjo podpisali: Vinko Wieser in Jozi Pack iz Kotmare vasi, Milka Olip iz Sel in dr. Karl Hren iz Žitare vasi. Podlaga za prijavo so bile obsežna dokumentacija hišnih in ledinskih imen ter objava karte v občini Kotmari vas, objava karte za trženje kmečkih izdelkov z zapisanimi hišnimi in ledinskimi imeni iz Sel in druge rokopišne dokumentacije te kulturne dediščine. Prošnjo so podprla tudi društva v Bilčovsu, Smarjeti in Rožu in št. Jakobu v Rožu, ki dokumentirajo bogato imenoslovno dediščino v svojih krajih; projekt strokovno spremlja Inštitut Urban Jarnik (mag. Martina Piko-Rustia). Informacije najdete tudi na spletni strani: www.gorjanci.at in www.kosuta.at/projekt.

Nacionalna agencija za nesnovno dediščino v Avstriji ob imenovanju slovenskih ledinskih in hišnih imen v svoji izjavi ugo-

taavlja: “Prošnja za vpis elementa odgovarja razumevanju nesnovne dediščine, kot je to obrazloženo v Unescovem sporazumu o ohranjanju nesnovne dediščine in predstavlja bistven prispevek

k ohranjanju kulturne raznolikosti in trajnostnega razvoja”. Pomembno za delo slovenskih kulturnih iniciativ je – kot poudarja Vinko Wieser (predsednik društva Gorjanci) –, da Unescov sporazum predvideva “prepoznavnost raznolikih kulturnih tradicij v Avstriji na državni in na mednarodni ravni” kakor tudi določitev novih akcentov na področju izobraževanja z ozirom na kulturno dediščino in trajnostni razvoj. Poleg tega je predvidena obsežna dokumentacija v obliki

domače strani s poudarkom na izrednem pomenu kulturne raznolikosti! (glej tudi: http://www.unesco.at/kultur/immat_kulturerbe.htm). “Žal so slovenska ledinska in krajevna imena ter hišna imena na južnem Koroškem s strani uradnih mest večkrat zapostavljali in pačili. Mnogo imen je šlo v izgubo, zato upamo, da bo Unescovo priznanje pripomoglo do preobrata v mišljenju”, pravi soinicator dr. Karl Hren.

Slovenska ledinska in hišna imena so danes še živa dediščina, v

vsakdanu jih uporabljajo v glavnem le še starejša generacija na podeželju. Unescova lista je priznanje vsem, ki ta imena ohranjajo in dokumentirajo kot jezikovne pričbe, v katerih se zrcali zgodovina tega prostora: imena so namreč odraz materialne zgodovine ter geografske, krajinske, biološke, geološke in socialne stvarnosti. Slovenska ledinska in hišna imena so sestavni del kulturne dediščine koroških Slovencev in tudi nemško govorečih Korošcev in Korošic v tej regiji.

VIDA VALENCIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Ali le polovično dihaš?

Rabili bi devet življenj. Samo, da bi se približali vsemu zanimivemu, kar nas obdaja. Osebe, narava, sporočila, ki nam jih dajejo vsak posamičen čut in vsi čuti skupaj. Občasno, ko je razpoloženje nihajoče, se mi uspe v zavest prikrasti nekaj pomembnih verzov iz ene Elisinih uspešnic: “Ali ne vidiš, da le napol dihaš, kako sam sebi dovoljuje le polovično priložnost? Ali ne vidiš, kako si blokiran v štetju dni do svobode, na katero čakaš? Ali se še vedno motaš okrog istih stvari? Še vedno plezaš po isti gori in ne uvidiš, da se sploh ne vzpenjaš? Samega sebe zasleduješ. Iz pekla ustvari nebesa”.

Spominjam se, kako sem se instinktivno močno odzvala prvič, ko sem slišala besede “ali ne vidiš, da le napol dihaš”? Zdrznila sem se. Res je. Kolikokrat sem pomislila, da živimo v družbi, ki nas sili v to, da le napol dihamo? Kolikokrat se čutimo upehane, ker živimo v ne-nemnem tempu, ki nam ga narekuje brezmišelnost hlastanje? “Iz pekla ustvari nebese”. Spremeni se. Spremeni formo mentis, ki te sili v opažanje mankov in v prezetje obstoječega bogastva.

Pred nekaj dnevi sem povlekla na dan šop fotokopiranih člankov iz časopisov in revij, pogosto jih zbiram in se tu pa tam vsaj nekaj minut pred spanjem mi uspe jim posvetiti. Pritegne me naslov: “Sin me je ujel v zanko pozitivnosti”. Takoj pomislim na “običajno” temo: odkrivanje novega v svetu in sebi, ki te lahko doleti, če se otroku duševno odpreš. In vendar je v članku vse prej kaj drugega kot običajna zgodba otroškega (in starševskega) razvoja.

“Saša je imela vse. Kariero, partnerja, pričakovala je prvega otroka. Še pred amniocentezo je sprejela velike fizične in duševne motnje svojega otroka.

Ko je negibno ležal v kritičnem stanju na intenzivni negi, se je Saša spraševala, kako bi mu lahko pomagala. Spoznala je, da samo tako, če se sama spremeni in postane vzor, ki nase vleče vse najboljše, kar je v drugem”. Prebiram dalje. Mati, ženska, ki je postala trdna kot hrast in obenem dovzeta za svet kot voda. Pravi, da je življenje podobno šoli. Stalno nas uri, na nas pa je, če bomo napredovali v višji (spoznavni) razred.

Z velikim občudovanjem sledim iz vrstice v vrstico spoznanjem te ženske, ki je zaradi sina, ki je bil zanjo in za vse okolice velika življenjska preizkušnja, spoznala vse razne zmote “prejšnjega” življenja. Pred njegovim rojstvom je bila perfekcionista, natančna, strokovna, brezhibna, stalno je od sebe in okolice zahtevala samo najboljše. V ZDA je končala magisterij, kariero si je s trdim delom gradila najprej v Španiji, zatem pa na domačih tleh. A za kakšno ceno. Perfekcionizem jo je vodil v negotoljubne vode kritičnosti, prvenstveno do sebe.

Potem pa, ko so v eni sekundi ovržena vsa pričakovanja “idealnega otroka”, se znajdeš na tleh. In moraš samega sebe na novo graditi. Tej ženski je uspelo. Sprašujem se, ali bi bila sama tega zmožna. Koliko nas bi našlo tako moč v sebi? Spominjam se besed očeta, ki že vse življenje predano skrbi za močno prizadeto hčerko: “kljub vsemu, kar nama ta otrok daje in kar nama pomeni..., kdo ve, če bi se z ženo odločila za drugo nosečnost, če bi to bila najina prva – in ne druga – hčerka?”. ... Mama iz članka mi govori dalje: “S sinom se mi je odprl nov svet. Iskati sem začela povode za hvalo. Cenjenje. Pravi vrstni red ni, da bom srečen, ko bodo k meni prišle nove izkušnje ali ljudje, temveč: spremeni svoje misli, tako da boš začel vanje verjeti, in gotovo dobiš fizično potrditev”.

Priznanje nekdanjim beneškim partizanom Minister Žekš je sprejel vdovo J. Ošnjaka

Po drugi svetovni vojni se je v Beneški Sloveniji začela psihološka vojna proti domačim slovenskim partizanom. Zapustiti so morali dom in se zateči v Jugoslavijo oz. Slovenijo. Med preganjanji sta bila na vidnem mestu Joško Ošnjak (Osgnach), nekdanji komandant beneškega bataljona, in Mario Zdravljčič (Sdraulig), komisar tega bataljona. Oba sta bila primorana ostati v Sloveniji. Leta 1958 sta bila v Firencah v odsotnosti obsojena na vsak po 24 let zapor. Po nekaj letih ju je Sandro Pertini, predsednik italijanske republike, pomilostil, vendar sta ostala v Sloveniji. Joško Ošnjak je prvič lahko obiskal svoj rojstni kraj Ošnje v Italiji v Beneški Slo-

Foto IG

veniji šele leta 1962. Nekdanji predstavnik desničarske organizacije FUAN in poznejši član Severne lige in Forza Italia Marco Pirina in njegova žena Anna Maria D'Antonio sta leta 1995 v svoji knjigi “Genocid” objavila seznam

okrog 90 ljudi in jih označila za pripadnike Titove armade in vpletene v deportacije in umore v fojbah med letoma 1943 in 1945. Okrivila sta jih za pobijanje Italijanov, češ da so bili pobiti samo zato, ker so bili Italijani. Ošnjak in Zdravljčič sta skupaj s Francem Pregljem proti pisцу vložila zasebno tožbo. Proces je trajal 15 let in 21. januarja letos so svojci sedaj že pokojnih Ošnjaka in Zdravljčiča prejeli dokončno pozitivno sodbo vrhovnega italijanskega sodišča iz Rima. Vrhovno italijansko sodišče je potrdilo razsodbo tržaškega prizivnega sodišča iz leta 2004, da morata avtorja tožnikom zaradi obrekovanja plačati odškodnino. Minister za Slovence v zamejstvu in po svetu dr. Boštjan Žekš je pred kratkim na prijateljski pogovor sprejel vdovo pokojnega Joška Ošnjaka, gospo Drago Ošnjak. Njuno skupno mnenje je, da je slovenska javnost v Sloveniji premalo seznanjena s celotno zadevo, ki je po petnajstih letih vendarle dobila pravičen epilog.

Izjava Slovenske konference SSK O napovedani razpustitvi NSKS

Svet Slovenske konference SSK je na svoji redni seji 19. marca 2010 obravnaval napoved predsedstva Narodnega sveta koroških Slovencev (NSKS), da konec marca letos to organizacijo razpusti. Vzrok za to naj bi bilo predvideno zmanjšanje finančne pomoči Republike Slovenije političnim organizacijam slovenske manjšine v Avstriji v letu 2010, s čimer naj bi Republika Slovenija posredno podpirala raznarodovalno politiko na avstrijskem Koroškem. Svet SK SSK v prepričanju, da bi bili tako napovedano zmanjšanje pomoči iz Republike Slovenije kakor tudi napovedana razpustitev NSKS hudo zgrešeni potezi, sprejema naslednjo izjavo: 1. Razpustitev Narodnega sveta koroških Slovencev bi bila škod-

ljiva, saj ne bi v ničemer prispevala k izboljšanju položaja Slovencev na avstrijskem Koroškem, bistveno pa bi ošibila njihovo povezanost in s tem organiziranost prve manjšine raznarodovalnim pritiskom. 2. Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu pozivamo, naj slovenskim političnim organizacijam na avstrijskem Koroškem tudi letos zagotovi finančno pomoč vsaj v enaki višini, kot jo je v preteklem letu. 3. V želji, da bi Slovenci na avstrijskem Koroškem končno dosegli vse tiste pravice, ki jim jih zagotavlja 7. člen Avstrijske državne pogodbe, Slovenska konferenca SSK poziva vodstva vseh njihovih političnih organizacij, naj naredijo vse, da bo slovenska narodna

skupnost na avstrijskem Koroškem v razmerju do avstrijskih zveznih in koroških deželnih oblasti vendarle začela nastopati enotno. V ta namen bi bilo nujno, da vodstva slovenskih političnih organizacij čim prej dosežejo zavezujoč medsebojni dogovor o ustanovitvi skupnega reprezentativnega zastopstva slovenske manjšine.

4. Od Vlade RS pričakujemo, da bo Republika Slovenija storila vse, da bo Republika Avstrija v razmerju do pripadnikov slovenske narodne manjšine na Koroškem izpolnjevala vse svoje obveznosti iz 7. člena Avstrijske državne pogodbe. Če se bo Avstrija tem obveznostim še naprej izmikala kakor doslej, predlagamo, da Republika Slovenija uradno seznaní druge podpisnice Avstrijske državne pogodbe ter pristojne organe Evropske zveze, Sveta Evrope in OZN s sabotiranjem mednarodnega pravnega akta v škodo slovenske narodne manjšine v Avstriji.

Borut Korun, predsednik

Grajsko naselje In stari del mesta (11)

GORICA, NJENE ZANIMIVOSTI IN NJEN ČAS

Mariza Perat

Leta 1770, pod vlado cesarice Marije Terezije, je bilo prvo štetje hiš v goriškem mestu. Hiše so opremili s številkami, ki so v tistem času v našem mestu šle od 1 do 490. Od tega leta dalje se v župnijskih knjigah poleg imen oseb dodajali tudi hišno številko.

Med zanimivostmi stolne župnije spadajo tudi dragocenosti, ki sta jih ob ustanovitvi goriške nadškofije goriški stolni cerkvi poklonila oglejski patriarhat in avstrijska cesarica Marija Terezija. Dragocenosti z letnico 1751 so:

- 1) srebrn križ s štirimi srebrnimi svečniki (avstrijska izdelava)
- 2) dragocena monštranca (avstrijska izdelava)
- 3) ciborij (avstrijska izdelava)
- 4) spominske svetinje ob ustanovitvi nadškofije
- 5) bogato vezen mašni plašč iz sinje svile in srebra, dar cesarice Marije Terezije in zelo verjetno njeno ročno delo.

Nekateri ostali predmeti, izdelani pred letom 1751, pa so:

- 1) skofovska palica, ki naj bi pripadala sv. Mohorju (XI. – XII. stol.)
- 2) dragocena platnica evangelijske knjige s konca XVII. stol.
- 3) prenosljiv oltarček iz 1. polovice XIV. (izdelan v severni oziroma srednji Italiji)
- 4) dragocena naprsna posodica – relikviarij – iz začetka XVI. stol. (izdelana v Augsburgu)
- 5) dragocena naprsna posodica – relikviarij – iz začetka XVI. stol. (bavarska izdelava)
- 6) križ knezov iz XIV. stol. (izdelan na ozemlju oglejskega patriarhata)
- 7) doprnski kip – relikviarij – kralja sv. Sigismunda iz leta 1531 (izdelal Marcantonio Bellino iz Benetk)
- 8) doprnski kip – relikviarij – sv. Mohorja iz XVI. stol.
- 9) doprsna lesena pozlačena kipa sv. Hilarija in Tacijana iz začetka XVI. stol.
- 10) srebrn kelih, izdelan okrog leta 1580.

Doprnska kipa sv. Hilarija in Tacijana

Še nekaj zanimivosti...

V bližini stolne cerkve imajo svoj samostan klarise. Tu so od 7. oktobra 2001.

V stolni župniji imajo svojo cerkev in samostan tudi kapucini. Njihov prihod je v veliki meri povezan s širjenjem protestantizma v naših krajih. Janez Tavčar, od 1574 do 1580 župnik pri sv. Hilariju in Tacijanu in arhidiacon, se je namreč zelo zavzemal za katoliško versko obnovo v naših krajih in to tudi pozneje, ko je že bil ljubljanski škof. Tako je prav on podprl željo Goričanov, da bi se v našem mestu naselili kapucini, saj bi njihova prisotnost bila nadvse dragocena in bi vernike v veliki meri obvarovala pred Lutrovimi nauki. Kapucini so leta 1591 res prišli v Gorico in si tu postavili samostan in cerkev. Zaradi svoje uslužnosti in preprostosti so se ti redovniki ljudstvu takoj prikupili. Še posebno so kapucini ljudem stali ob strani ob raznih stiskah, ki so prizadele naše kraje.

Med leti 1858 in 1861 so kapucinske cerkve povečali. Zaradi naraščajočega števila prebivalcev pa so začeli graditi novo, večjo cerkev. Posvetil jo je nadškof Sedej 18. junija 1911. Pred cerkvijo, na prostoru, kjer je danes ploščad, je približno stol do konca 18. stol. bilo pokopališče za redovnike. Prvotna kapucinska cerkev in samostan sta ob ustanovitvi stala sredi polja, saj je do takratnega mestnega središča bilo precej daleč. Samostan je bil kar velik, saj je v njem poleg drugih prostorov bilo še 30 manjših celic in šest bolniških sob. Na dvorišču je stal vodnjak, ki se je ohranil do danes. Ob zidu, ki je obkrožal samostanski vrt, je bil prostor imenovan “tebaide”, kar v bistvu pomeni “samoten kraj”. Tu so redovniki posamezno molili ali pa so se tudi zbirali k skupnemu razvedrilu (Podatki kap. samostana v Gorici).

/ dalje

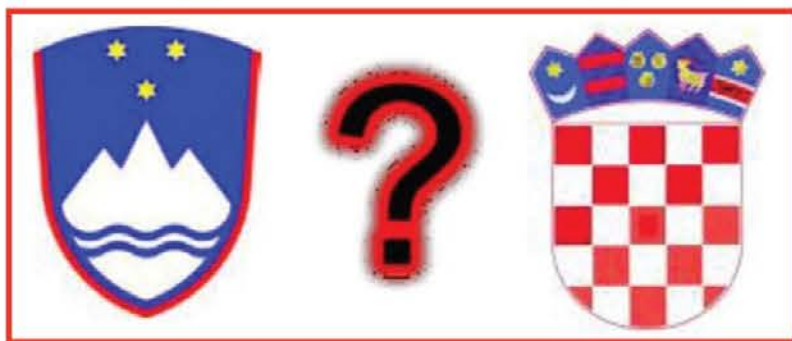
Sindikati zavračajo sodelovanje pri socialnem sporazumevanju z vlado

O meji s Hrvaško na referendumu

V Sloveniji je več pomembnih vprašanj v zasnovi, o njih se razpravlja, toda malo se jih rešuje. Tako morda lahko povzemamo sedanje stanje duha in politične razmere v državi. Vlada sicer deluje in se zavzema za premostitev težav na najbolj občutljivih področjih, kot so spremembe oz. omejitve na trgu dela, v zdravstvu ter v pokojninsko-invalidskem sistemu. Povsod so predvidene razne omejitve in zniževanje pravic, kar naj bi bilo nujno in potrebno zaradi odpravljanja finančno-gospodarske krize. V opoziciji in tudi v večini sindikalnih organizacij vladi nasprotujejo in ponavljajo, da izraža in deluje samo korist kapitala. Zato se je zgodilo, da je Zveza svobodnih sindikatov Slovenije bojkotirala pogovor socialnih partnerjev, med katerimi so tudi predstavniki vlade in delodajalcev, o zasnovi oz. predlogu novega zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. Premier Borut Pahor zahteva, da bi novo ureditev omenjenega zelo zahtevnega in pomembnega področja (v Sloveniji je že okoli 600.000 upokojencev) uveljavili v kratkem času, morda že v enem mesecu, sindikati in društva upokojencev pa opozarjajo, da je za obravnavo predloga novega zakona potreben daljši čas. Po predlogu vladne pokojninske reforme bi v prihodnje ženske za polno pokojnino

morale delati do starosti 63 let, moški pa do 65. leta starosti. Najnižja starost za upokojitev naj bi za oba spola znašala 60 let, pri čemer bi morale imeti ženske 38 let in moški 40 let pokojninske dobe. Predlog za preračunavanje pokojninske osnove naj bi bil 34 najbolj ugodnih zaporednih let. Predvideno je nadalje, da bodo delavci, ki izpolnijo minimalne pogoje za upokojitev, lahko ostali v rednem delovnem razmerju in do polne pokojnine prejeli ali 20% pokojnine, ali pa se jim bo pokojnina povišala za 0,3% za vsak mesec do polne upokojitve. Leta študija in vojaške obveznosti bo za pridobitev

primerih tudi bolni ali onemogli. Znova je postalo zelo aktualno tudi vprašanje določitve meje med Slovenijo in Hrvaško. Ustavno sodišče je namreč presodilo, da arbitražni sporazum o postopku za določitev meje, ki sta ga sklenila premierja obeh držav Borut Pahor in Jadranka Kosor, ni v neskladju s slovensko ustavo. Pri tem se ni spuščalo v oceno njegove primernosti, niti ni o njem podalo kakršne koli vrednostne sodbe. Sporazum ne določa poteka meje med državama, temveč vzpostavlja samo mehanizem za mirno rešitev spora o meji. Vendar je usoda arbitražnega

spoznanja s Hrvaško v Sloveniji negotova in odprta. Mogoči so različni zapleti. Predvidoma v aprilu bo Državni zbor odobril sporazum, pri čemer koalicija zatrjuje, da bo pri glasovanju dovolj navadna večina glasov, opozicija pa vztraja pri dvotretjinski. Predsednik vlade Borut Pahor in predsed-

nik parlamentarnih političnih strank so se dogovorili, da bodo o arbitražnem sporazumu odločali na naknadnem zakonodajnem sporazumu, ki bi bil v mesecu juniju. Izidi takega referenduma so obvezujoči. Boje se, da bo referendumsko kampanja vročična, polemična in bo vključevala tudi sedanja politična trenja in nasprotja med oblastjo in opozicijo v Sloveniji. Ugibajo, da bi na referendumu lahko zmagala opozicija na čelu z Janezom Janšo, ki trdi, da je arbitražni sporazum slab predvsem zato, ker ne zagotavlja stika Slovenije z odprtimi mednarodnimi vodami v Jadranskem morju. Domnevno obstaja velika nevarnost, da bi izgubili polovico Piranskega zaliva, ki ga je zmeraj v preteklosti upravljal Slovenija. Na političnem odru pa se je v prejšnjih dneh dogajalo še marsikaj. Premier izbira nova ministra za zdravje ter kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

V nekaterih okoljih menijo, da bi za reševanje težav in stisk pri upravljanju države bila bolj uspešna in učinkovita t. i. velika koalicija, ki bi jo sestavljali Socialno demokratična stranka Boruta Pahorja in Slovenska demokratična stranka pod vodstvom Janeza Janše. Na nemoč Boruta Pahorja v vladi kaže tudi dejstvo, da mu je z veliko težavo uspelo, da je finančni minister Franc Križanič iz svojega kabineta odslovil nekdanjega agenta tajne policije Dragana Isajloviča. Ta je najbolj znan po tem, da je ob začetku procesa osamosvajanja Slovenije sodeloval pri aretaciji Janeza Janše.

Marjan Drož

Iz glasila Delavska enotnost Sindikati zelo kritično o premierju Borutu Pahorju

V zvezi svobodnih sindikatov Slovenije so zelo kritični do vlade in premierja Boruta Pahorja, ki naj bi zanemarjala oz. podcenjevala slabe socialne in življenjske probleme ter potrebe delavcev, zlasti tistih z najnižjimi plačami. S spremembami zakona o delovnih razmerjih bi vladna koalicija delavcem bodisi odvzela ali pa zmanjšala vlogo in pravice na področju odpuščanja,

Borut Pahor

brezplačne malice, stroškov prevoza na delo in druge. V Sloveniji se dogaja, da nekateri delodajalci ne plačujejo prispevkov za zdravstveno in pokojninsko zavarovanje zaposlenih, pristojno ministrstvo pa ne ukrepa in dopušča tako stanje. Liberalni voditelj dr. Rastko Močnik je zapisal, "da je pričakoval, da bodo slovenski socialni demokrati v državo prinesli vsaj malo socialnega čuta in socialne politike, liberalci pa inteligenco. Ne eno ne drugo pa se ni urešnilo". Na stanje odnosov med zvezo svobodnih sindikatov Slovenije, največjo sindikalno centralo v državi, kaže tudi

uvodnik, ki ga je v njihovem glasilu Delavska enotnost napisala odgovorna urednica Mojca Matoz. Po njenem mnenju "je vse bolj očitno, da so tudi sedanji vladarji, s Pahorjem na čelu oz. z njim še posebej, postali tako samovšečni in vase zaverovani, kot so bili vsi dosedanj, najmanj toliko kot tisti, ki lajajo nanje iz opozicijske sence. Najbrž tako misli sam veliki premier, ki je na zadnjo sejo ekonomsko-socialnega sveta vkorakal le za nekaj minut in v vladarskem slogu napovedal, da bo tako in tako, ker tako in tako mora biti. S tako držo predsednik vlade ne bo prišel v drugi mandat. In sindikati bomo, kot kaže, vedno znova, in v vseh režimih, edini, ki se bomo takim bolnim idejam sposobni upirati".

Muzejski večer v Idriji O pomembnosti arhivskih fondusov

V Idriji so v sklopu Muzejskih večerov, ki jih prireja tamkajšnji Muzej za Idrijsko in Cerkljansko, pred dnevi obravnavali vlogo in pomen idrijskega zgodovinskega arhiva. O njem je govoril profesor zgodovine in sociolog Janez Pirc. Navedel je misel in spoznanje, "da vsaka družba, ki izpolnjuje kulturno dolžnost do same sebe, varuje arhivsko gradivo kot vir za spoznavanje svoje zgodovine. Zato je namen arhivov varovanje

pomembne dediščine". Pričetki delovanja arhiva v Idriji segajo v zgodnja petdeseta leta prejšnjega stoletja, ko je bil ustanovljen Mestni muzej. Ta si je kot posebno nalogo zadal tudi "prevzemanje in urejanje arhivskega gradiva, dokler ne bo ustanovljen poseben arhivski zavod".

Tako je Mestni muzej Idrija sprva skrbel za osnovno urejanje pridobljenega arhivskega gradiva in - kljub prostorski stiski - za njegovo varstvo. S pogodbo med Občino Idrija in Mestnim arhivom v Ljubljani je bil leta 1972 ustanovljen njegov odd-

elek v Idriji s stalno zaposlenim arhivarjem. V pogodbi je bilo posebej poudarjeno, da bo vse gradivo, nastalo na območju občine Idrija, shranjeno v Idriji, Enota zgodovinskega arhiva Idrija in Cerkno. Med 239 arhivskimi fondy je najpomembnejši in najboljšežnejši fond rudnika živega srebra. Brez tega v Idriji verjetno sploh ne bi bilo arhiva. Naslednja tema Muzejskih večerov v Idriji bo imela naslov: Tolminska z Idrijo v začetku 16. stoletja, po urbarju iz leta 1523. Uvod bo podal Drago Trpin, zgodovinar iz pokrajinskega arhiva v Novi Gorici.

Kratke

Teja Glažar, članica SNG Nova Gorica, dobitnica priznanja ZDUS

Komisija za priznanja Združenja dramatik Slovenije, v sestavi dramski igralec in režiser Nikolaj Jožef Goršič (predsednik), dramska igralka Maja Boh (članica) in dramaturginja Staša Miheličič (članica), je ob svetovnem dnevu gledališča, 27. marca, razglasila dobitnike stanovskih priznanj Združenja dramatik Slovenije za leto 2009. Med njimi je v soboto, 27. marca, v Slovenskem gledališkem muzeju v Ljubljani odličje "Marija Vera", igralsko priznanje ZDUS za življenjsko delo, prejela dramska igralka Teja Glažar, dolgoletna članica SNG Nova Gorica. V gledališču je doslej ustvarila okroglo 120 vlog, z izjemnim darom pa je zaznamovala tudi sedmo umetnost: nastopila je v več kot dvajsetih celovečernih filmih. Teja Glažar je svojo igralsko kariero posvetila Primorskemu dramskemu gledališču - Slovenskemu narodnemu gledališču Nova Gorica, v katerem je s številnimi, izrazitimi in bogatimi igralskimi interpretacijami prispevala k profesionalizaciji novogoriškega gledališča in njegovi umetniški rasti ter uveljavitvi v širšem slovenskem prostoru. S svojo igralsko zrelostjo in obenem mladostno zagnanostjo gledalce in stroko vedno znova očara in zapelje v iskrena in prepričljiva soočenja s figurami najrazličnejših žanrov in estetik. Teja Glažar je igralka svežih interpretacij, markantna in karizmatična, je velika igralka slovenskega sodobnega gledališča.

Poglobljena pričevanja o slovenskih narodnostnih skupnostih v sosednjih državah

Iz uredništva Svobodne misli, nestrankarske revije za socialna, gospodarska, politična, zgodovinska in kulturna vprašanja, v Ljubljani so javnost obvestili, da bodo v prilogi Naši razgledi v prihodnje objavljali poročila in razprave o življenju in razvojnih možnostih slovenskih narodnostnih skupnosti v sosednjih državah. Prvi celovit prispevek je namenjen Beneški Sloveniji, objavljen pa je v številki, ki je izšla konec marca. Sledile ji bodo priloge o Slovencih na Tržaškem in Goriškem, na Koroškem, na Hrvaškem in o naših rojakih na drugih območjih nekdanje Jugoslavije.

V Novi Gorici razstava slik Antona Susiča

V galeriji Frnaža v Novi Gorici je na ogled razstava slik likovnega umetnika Antona Susiča. Svoj slikarski in umetniški svet je povzel v naslovu razstave, ki se glasi Refleksije. Predstavlja se s pregledno razstavo del, ki prikazujejo njegov slikarski razvoj od devetdesetih let prejšnjega stoletja pa do sedaj. Razstava del slikarja Antona Susiča v novogoriški galeriji Frnaža bo odprta do 10. aprila.

V Sloveniji kljub krizi še vedno rast obrti

Kljub finančno-gospodarski krizi, ki je povzročila veliko težav tudi drobnemu podjetništvu in obrti, le-ta še vedno napreduje. V Sloveniji so lani ustanovili 1.081 novih obrtnih delavnic, kar v primerjavi z letom 2008 pomeni povečanje za 2,1%. Seveda je stanje v raznih poklicih in dejavnostih različno. Po podatkih iz obrtnega registra se je lani povečalo tako število samostojnih podjetnikov kakor tudi pravnih oseb, pri čemer je bila rast samostojnih podjetnikov neznatna, tako da je bil pretežni del porasta dosežen v skupini gospodarskih družb in obrtnih zadrug. V Sloveniji so na področju drobnega podjetništva in obrti določeno stopnjo rasti zabeležili v nekovinski, grafično-papirni, gradbeni, živilski, gostinski, kmetijski in v storitvenih dejavnostih. V registru slovenske obrti je zdaj vpisanih skupaj nad 52.000 delavnic oz. obratov, pri čemer gre za 41.793 ali 80,3% samostojnih podjetnikov in 10.280 ali 19,7% pravnih oseb, to je gospodarskih družb in obrtnih zadrug.

Idrijski žlikrofi čedalje bolj priljubljena jed

V Sloveniji in tudi pri mnogih tujih obiskovalcih postajajo idrijski žlikrofi čedalje bolj priljubljena jed. To se dogaja, potem ko so bili januarja letos odobreni kot zajamčena tradicionalna posebnost in s tem postali zaščiteni na celotnem območju EU. Navajamo, da so idrijski žlikrofi narodna jed iz testa, polnjena s krompirjem nadevom in z značilno obliko. Idrija in njena okolica sta po žlikrofih znani že od 19. stoletja. Idrijski žlikrofi so že od nekdaj praznična jed, največkrat postrežena z "idrijsko bakalco", jedjo iz jagnjetine in zelenjave, medtem ko jih imajo mnogi še vedno najraje z ocvirki. Recept za pripravo pravih idrijskih žlikrofov je mogoče dobiti na spletni strani z naslovom: www.idrija-turizem.si/si/kulinarika/idrijski-likrofi.html.

Goriška Mohorjeva družba in Muzej novejšje zgodovine

vabita na predstavitev knjige

Msr. RUDOLF KLINEC DNEVNIŠKI ZAPISI 1943★1945

Dnevnik bo ob sodelovanju urednikov

prof. Petra Černica in mag. Renata Podbersiča ml.

predstavil dr. Boris Mlakar

Ponedeljek, 12. aprila 2010, ob 11. uri

Muzej novejšje zgodovine - Ljubljana, Celovška 23

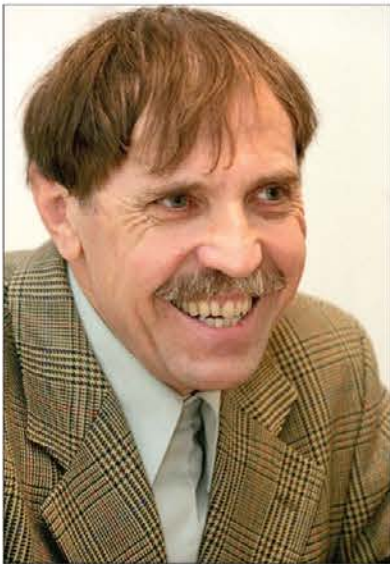
Pogovor s prof. dr. Jožetom Ramovšem

Prekletstvo najbolj cenjene in dovoljene tekoče droge na Slovenskem

Pavel Stojan Bruno Bračko se je pogovarjal s prof. dr. Jožetom Ramovšem (roj. 1947), ki dolga leta predava o zdravljenju alkoholizma ter drugih zasvojenosti in omam na Fakulteti za socialno delo v Ljubljani, v praksi pa že leta 1974 pomaga alkoholikom in njihovim družinam pri socialnem urejanju. V osemdesetih letih je bil pionirski pobudnik ustanavljanja anonimnih alkoholikov (AA) na Slovenskem. Obenem je bil še v študentskih letih osebni prijatelj nepozabne osebnosti, karizmatičnega profesorja psihologije in filozofije na teološki fakulteti, narodnega buditelja (v času socializma), Antona Trstenjaka. Obenem je ustanovitelj Inštituta Antona Trstenjaka za psihologijo, logoterapijo in antropohigieno, ki deluje v Ljubljani na Resljevi ulici.

Alkoholizem je večstoletna sramota, da ne rečem prekletstvo slovenskega naroda. Dandanašnja t. i. globalna etično-moralna kriza v Evropi še posebej potencira ta problem. Naša kultura se ne zaveda, da je alkohol kot kemična snov v bistvu toksična, ki možgane direktno poškoduje, jih deloma ubija in povzroča progresivno odvisnost od snovi, ki možgane uničuje. To je fatalno dejstvo, ki ga naša zahodna krščanska kultura ne pozna, zato sploh ne jemlje tega strahotnega problema re-

šno, da je namreč alkohol težka smrtonosna droga, ki prinaša sladko smrt. Kako to, da se kljub smrti tisočletih, razbitim družinam, pretepenim ženam, neskončnemu gorju, propadlim človeškim življenjem, prometnim nesrečam, pretepom, umorom

in samomorom... praktično popolnoma nič ne naredi za zmanjšanje proizvodnje vina, piva in žganih pijač?

Povsem drži, da je alkohol kemična snov, ki biološko spreminja delovanje človekovih možganov in s tem njegove zavesti - spremenijo se zaznavanje, razumevanje, čustva, spomin in vse drugo doživljanje in vedenje. Spremenjeno delovanje možganov pod vplivom alkohola se do-

gaja po dveh poteh. Na kemični način (nevrotransmittersko) se spremeni delovanje možganov - to se kaže kot omamljenost ali pijanost. Pri anatomskih povezavah živcev v možganih pa se utirajo nenaravne živčne poti, kar se kaže kot nova škodljiva potreba po alkoholu - to je zasvojenost z alkoholom ali odvisnost od njega, človek začne doživljati, da alkoholne pijače čedalje bolj potrebuje, postopoma bolj kot hrano ali lepe odnose z bližnjimi. Kako mikavna in škodljiva je pijanost, zahrbtna in neizprosna je zasvojenost z alkoholom, dobro vedo človeške kulture že tisočletja. Pregovori, svete verske knjige in vsakdanje šale svarijo pred enim in drugim, prav tako pa pesmi slavijo pitje alkoholnih pijač in ga neštete navade ljudem dobesedno vsiljujejo. V Svetem pismu najdemo od njegovih najstarejših do najmlajših delov veliko jasnih besed, ki govorijo na svoj način o isti bolezenski sliki človeškega doživljanja in ravnanja zaradi zlorabe alkohola, kot ga na znanstveno zelo jasn način odkriva zadnja leta najbolj hitro razvijajoča se znanost o človeških možganih.

Poškodbam zaradi pitja se lahko v življenju izogibamo na dva načina.

Vi omenjate prvega, ki je bil v zgodovini človeštva bolj uspešen, to je zmanjšanje proizvodnje in prodaje alkoholnih

pijač. O tem se v današnji Evropi precej govori, učinka pa - sami ugotavljate - ni videti veliko; kar precej ga je zadnja leta v prepovedi vožnje pod vplivom alkohola, ko policija strogo kontrolira in kaznuje vožnjo v opitem stanju.

Druga pot pa je uporaba te iste človeške pameti, ki jo opijanje uničuje. Posamezni človek, zlasti pa družine in razne skupine ljudi (npr. zakonske, družinske in druge civilne) se lahko zavestno odločijo za zdravo življenje in se zavestno učijo lepšega sožitja v družini, službi, osebni in širši družbi. Če to delajo pametno, in ne vsak posameznik sam, ampak skupaj v družini in raznih skupinah, je stranski učinek gotovo tudi to, da ne zlorabljajo alkohola - se ne opijajo, ne pijejo redno in ne preveč ali pa sploh nič. Zdi se, da je ljudem današnje evropske in tudi slovenske družbe bolj dostopna ta druga pot. Država, civilna družba in Cerkev lahko ustvarjajo ugodne pogoje za nastajanje različnih pozitivnih skupin, zlasti zakonskih, konkretno pa se mora vsak posamezen človek za to odločiti

sam. Pri tem, da se v življenju izognemo vsemu hudemu, ki ga prinaša (čezmerno) pitje, ali da se človek, ki je zabredel v to bolezensko nesrečo, izkoplje iz nje, lahko torej človek računa v glavnem le nase in na svoje najbližje, ki ga imajo radi. Najboljša, pravzaprav neizbežna pot pri tem pa je, da si zavestno izbiramo dobro osebno družbo.

Hrvaški starodavni pregovori pravijo: "Vino in najmudrijeg pobudali", "Vino daje dobro voljo, a ne daje pamet bolju", "Više utopilo se ih u vinu, nego u moru", "Svaka čaša tije, za dugo nije"; naš slovenski pregovor pa pravi: "Pijanec se spreobrne, ko se v jamo zvrne".

Ti in žena Ksenija že skoraj pol stoletja delata za reševanje problema alkoholizma in poznata to tragedijo do potankosti. Ali meniš, da je kaj možnosti, da se ta tragika vsaj deloma v kali zatre in se začne z radikalnim zmanjšanjem proizvodnje alkoholnih pijač?

Množično zapitost z alkoholom so v kali zatrli pred dvema in pol tisočletjema na Kitajskem in od tedaj ta velika kultura ni bila nikoli več množično zapita. Od tedaj to ni uspelo več nobeni kulturi, medtem ko jih je že več skoraj ali povsem propadlo zaradi množičnega omamljanja in

zapitosti. Je pa danes prvič v zgodovini človeštva možno priti iz pekla zasvojenosti z alkoholom z zdravljenjem. Pri anonimnih alkoholikih in v raznih strokovnih terapevtskih skupinah je veliko zdravljenih alkoholikov, ki so vsej svoji okolici življenjski zgled zdravega življenja, uspešnega usklajevanja med človeškega sožitja in duhovno poglobljenega doživljanja sebe, drugih ljudi in sveta. Menim, da danes zdravljeni alkoholiki in njihovi sodelavci urejeni s svojim zgledom največ naredijo za preprečevanje alkoholizma in za reševanje njegovih zlih posledic. Osebnost se počutim strahotno prizadetega od tega zahrbtnega prevaranta - alkohola, ki me je oropal mišljenja in mi povzročil, da sem invalid v glavi in komaj prenašam samega sebe. Stokrat preklinjam dan, ko sem spil prvi kozarec vina. Bil sem briljanten študent in veliko obetal, prekletstvo malo pa dosegel. To svojo tragično izkušnjo jemljem kot Kristusov križ in skušam kljub hudim težavam čim bolj dostojanstveno skromno živeti, da čim več ljudi obvarujem te strašne nevarnosti alkoholizma, da ohranijo zdravo pamet... Moje pričevanje je živ opomin komurkoli, ki me pozna, kako trpim zaradi "sladkega vinca". V začetku 20. stoletja so imeli slovenski abstinenti geslo: "Napij se iz studenca, živela abstinenca"! Sapienti sat.

Pavel Bračko

Trst / Muzej istrske kulture

Razstava grafičnega futurizma

Do 5. aprila si je mogoče ogledati v tržaškem Muzeju istrske kulture in dalmatinske kulture dokaj svojsko razstavo "Avanguardie di regime, Futurismi al confine orientale", posvečeno grafičnemu ustvarjanju v duhu futurizma na našem obmejnem področju, od Furlanije, Gorice, Trsta, do Istre, Reke in Dalmacije. Glavni pobudnik razstave je IRCI, Deželni inštitut za istrsko, reško in dalmacijsko kulturo, ki ima nov sedež prav v prostorih novega muzeja v ulici Torino ob trgu Hortis. Direktor IRCI Piero Delbello je tudi kustos razstave, saj kot umetniški zgodovinar in raziskovalec ima tako rekoč dvojno specializacijo. Na eni strani zbira in ureja gradivo zgodovinske in etnografske dediščine italijanske prisotnosti v Istri in Dalmaciji, na drugi pa proučuje produkcijo in manj znane osebnosti likovne uporabne umetnosti iz polovice prejšnjega stoletja, naj si bo grafike, reklame, fotografije, plakato, knjižne opreme in ilustracije.

Pred leti je na primer, skupaj s slikarjem Athosom Pericinom in Bruno Pompei, posvetil razstavo in zajeten katalog slavnemu tržaškemu ustvarjalcu reklam in plakatov Marcellu Dudovichu (2002), ob 100-letnici Lege nazionale je pripravil zbirko razglednic in knjigo, tudi znanih slikarjev in grafikov. Sedaj pa, vedno z omenjenima sodelavcema, je postavil zanimivo in bogato zbirko (preko 400 enot) plakatov, razglednic, platnic knjig, revij, raznih biltenov in publikacij, razglednic, fotografij in slik, ki so bile realizirane s futuristično "maniro" v dvajsetletju 1920-1940. Z določeno mero nezaupanja in predsodkov smo vajeni sprejemati kulturne izzive in predloge, ki prihajajo iz istrskih krogov. Isto velja za fašistično obdobje, ki

smo ga do pred kratkim stoodstotno zanikali. Hvala Bogu se stvari spreminjajo, mimo vsakega revizionizma, postaja vse bolj splošno sprejeto, da sta se v tistem obdobju ustvarjali tudi izvirna kultura in umetnost. Kdor si je ogledal razstavo ali seže po zelo lepem katalogu s srebrno rdečo "futuristično" platnico, lahko pritrudi, da so zbrani eksponati, kljub nedvomno propagandističnim

sa, ampak kažejo tudi na dokaj izostrene osebnosti. Ob znanih imenih, ki so se uveljavila tudi v tradicionalni likovni dejavnosti (Brumatti, Cara', Carmelich, Cralli, Dudovich, Mascherini, Pocarini, Timmel), tudi slovenskih umetnikov kot Černigoj, Gorše, Marussig, Saksida in Spazzapan, bi opozorili predvsem na tiste avtorje, ki jih je Delbello potegnil iz ropotarnice zaprašenih družinskih arhivov in skladišč ter jih oživil v učinkoviti, futuristično nastrojeni postaviti. Na primer: Bruno Agheben, Marcello Claris, Urbano Corva, Eval (Enrico Valdin), Nino Ferenzi, Ernesto Mitri, Gustavo Petronio, Antonio Quaiatti, Umberto Ranzatto, Bruno Giordano Sanzin in Edoardo Ricci, tiskar, ki ga Delbello zaradi samouške izvirnosti in grafične učinkovitosti še posebej poudarja - logos razstave je vzlet z njegovega plakata za miting gorškega "dopolavora" na Sveti Gori. Pri nekaterih so razpoznavni vplivi raznih drugih izmov, denimo od decoja do kubizma in konstruktivističnih kolažev.

Razstavo dopolnjuje zbirka skodelic in krožnikov industrijske keramike, ki so opremljeni s futurističnimi živobarvnimi kompozicijami. Da je vsebinski doprinos oziroma doslednost umetnika pri dani "režimski" vizualni komunikaciji lahko zelo relativen pojem, je hudomušna Delbellova ugotovitev, da je Omero Valenti leta 1944 narisal platnico brošure "Nostro Socialismo" salojske R. S. I., 1953 pa plakat za 1. maj Socialistične stranke Julijske krajine. Nekaj eksponatov je tudi iz prvih let po vojni, ko so italijanske trobojnice zamenjale fašistične "snope", a so še prisotni dinamičnost, drznost, kolorizem, pač značilne prvine futuristične poetike.

Razstava je odprta vsak dan od 10. ure do 12.30 in od 16. ure do 18.30, v nedeljo od 10. do 13. ure. Razstavo prireja Famiglia di Grignana (Unione degli Istriani) in IRCI s prispevkom tržaške občine, pokrajine in drugih pokroviteljev, katalog sta založila IRCI in Edizioni Italo Svevo iz Trsta.

Davorin Devetak

Nekaj misli ob pogovoru z dr. Jožetom Ramovšem

Globoko, do dna svoje biti sem zgrožen in šokiran, ker ugotavljam, da je alkoholizem kot fenomen na Slovenskem popolnoma zaobit, pozabljen problem, kot da bi se ne zavedali, kako katastrofalne posledice ima ta pojav. Večina ljudi v naši preljubi deželi se sploh ne zaveda neizrekljive, pošastne škodljivosti te strašne, da ne rečem magične substance.

Predvsem glede na slavno zgodovino znamenitih slovenskih protialkoholnih borcev katoliškega tabora v dvajsetih letih prejšnjega stoletja, kot so bili Anton Mrkun, Janez Evangelist Kalan - Wasser Kalan, knezoškof ljubljanski Anton Bonaventura Jeglič, in v luči sijajnega obdobja vseslovenskih protialkoholnih taborov, z masovnim nacionalnim abstinenčnim gibanjem, ne morem dojeti, da je danes, po taki sijajni protialkoholni preteklosti, ta boj popolnoma poniknil v neznanje. Očitno je leta 1991 nastal neki strahoten etično-moralni pok v slovenski biti, ker je pač popustila socialistična opresija in je namesto nje nastopila absolutna svoboda, ki pa je žal izrinila prisotnost Boga v srcih ljudi in ga nadomestila z najbolj morilskim, demonskim liberalizmom, v obliki v nebo vpijoče požrtnosti in uživaželjnosti ter nezmernosti. (Njih Bog je trebuh in njih konec pogubljenje! Flp 3, 19!) Vsekakor je bilo leto 1991 več kot prelomnica.

Osupel sem, ker so naši teologi ta pojav konca komunističnega režima popolnoma neresno sprejeli in se niso zavedali strašnih nevarnosti ob tej zgodovinski prelomnici, na katere je pri nas opozoril samo sveti oče Janez Pavel II. leta 1996 na stadionu v Stožicah, ko je rekel: Vaše ljudstvo se je znebrilo ene totalitarne ideologije, komunizma, ampak sedaj je pa dosti več nevarnosti zaradi spolne svobode. Deset novih hujših demonov lahko pride, kot je razvidno iz evanđeljske parabole o ozdravljenju obsedenegega.

Alkoholizem lahko označimo tudi kot najbolj jasen pokazatelj globoke etično-moralne krize družbe in izgube karšnihkoli vrednot. Eden italijanskih katoliških slovarjev bioetike, se pravi Dizionario di Bioetica, ob geslu alkoholizem razlaga, da je to eden naglavnih smrtnih socialnih grehov. (Sic!) Ob tem pa še dodaja, česar se naša kultura sploh ne zaveda, da je alkoholizem v bistvu 'malattia nascosta' - skrita, prikrita, nespoznava bolezen, morda zato, ker so alkoholne pijače že stoletja, da ne rečemo tisočletja, splošno prisotne. Zaradi diktature uživanja v svetlo sodobne poganske evropske civilizacije vseprisotnosti alkoholnih pijač sploh niti malo ne spoznajo kot strahotne uničujoče snovi. Potrebna je vrnitev k osnovnemu in bistvenemu! / P. B.

NOVI
GLAS

GLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriska Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst.
Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi letih.

Novi glas je član Zdrženja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 30. marca, ob 14. uri.

Naš topli, zdravi prijatelj

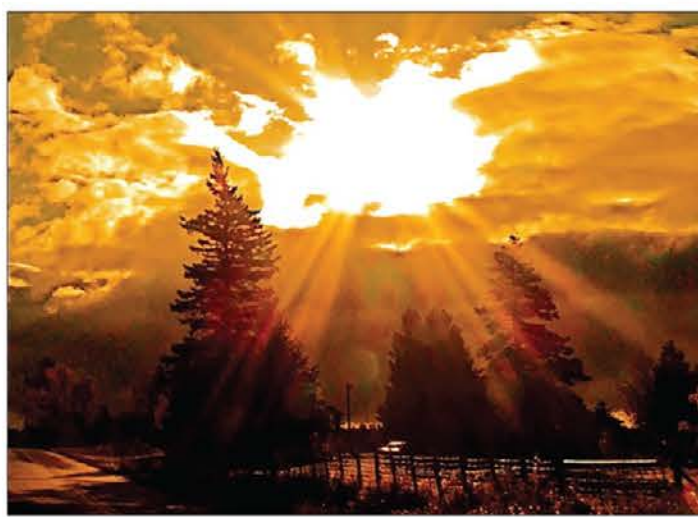
O soncu, pa čeprav so vsi že pisali o njem

Ravno na začetku pomladi, tedaj, ko je sonce prvič zasijalo in sem verjela, da je vsega hudega konec, je še enkrat udarilo po meni in znašla sem se v postelji z vodenimi kozami. Čeprav me je bilo zelo strah, saj kljub temu da se dejansko tega še ne zavedam, nisem več ravno rosno mlada, me je bolezen prizadela v dokaj mili obliki. Tako da me je vročina kuhala samo tri dni, in to pozno popoldan in ponoči do jutra. Ob urah kosila, ko je bilo zunaj prijetno toplo, pa sem se nekako splazila ven, na kraško gmajno, daleč od ljudi. In bližje soncu. Takoj mi je bilo lažje in bolezen se mi je zdela bolj znosna.

Zvečer me je poklical prijatelj zdravnik, češ, kako je, in sem mu povedala, da sem šla ven. Seveda sem ga vprašala, ali je to sploh prav. Odgovoril mi je, da lahko grem za kratek čas na zrak, če si tega zaželim, samo strogo v senci naj bom in sonca naj se na vse kriplje izogibam. Saj se ga bom, sem hinavsko odgovorila, sama pri sebi pa pomislila, kako željno sem se opoldne nastavljal njegovim žarkom. In, zagotavljam vam, tam, kjer je bila koža izpostavljena blagodejnim žarkom, so se rane najprej in najbolje zacelile.

Ne bo me prepričal nihče, niti znanost niti uradna medicina, še čarovnik bi me ne, če bi posegel vmes. Sonce je meni sreča, življenje mi kroji, moči mi daje in vsakič, ko se zazrem vanj, se na moja lica prikraše nasmehe blaženosti. Sonce je najlepše, kar imam in česar mi nihče, prav nihče ne more vzeti. Od otroštva je tako. Kot otrok sem ga iskala na balkonu, potem sva ga z očetom oboževala na plaži in on mi je ure pripovedoval o njem. Kot študentka sem v njem našla moč, da sem šla skozi najtežje izpite. Učila sem se na plaži in od časa do časa zaspala pod toplimi, božajočimi žarki. Sonce imam po očetu, mama ga ne mara. Moj oče, rojen v Barkovljah pri Trstu, pa je živel zanj. Ko je bil drugič operiran zaradi raka na želodcu in smo vedeli, da ni več upanja, nas je prosil, da bi smel na sonce v Barkovlje. Dokler bo poletje ne bom umrl, je obljubil. In res je vsak dan hodil k morju, ves zagorel je bil, tak, da nas je za trenutek preslepil in smo mislili, da je ozdravel. Živel je dlje, kot mu je bilo napovedano, jesen je bila tistega leta topla in sončna. Začel je hirati novembra, ko je megla zakrila sonce, umrl pa je drugega januarja. Mene ni bilo ob njem,

povedali pa so mi, da je umrl pri oknu, kamor se je trudoma zvelkel iz bolniške postelje v upanju, da bo zagledal sonce. Pa je bila zunaj megla, tistega dne, taka, ki ubija. No, taka sem po očetu, sonce nosim od nekdaj v srcu. Vsemu temu natolcevanju o škodljivosti sonca pa enostavno ne verjamem. Ne vem, kaj se skriva za paniko, ki jo skušajo "dohtarji" širiti med ljudmi, vem pa, da je veliko bolj škodljiva kot koristna. Tale panika

je, predvsem v Sloveniji, kajti Italijani imajo sonce nekako zapisano v genih, pripeljala do prave heliofobije. In ko smo že pri fobijah, ugotavljam, da je strahov v ljudeh dandanes vse več, vemo pa tudi, da je tistim, ki so na oblasti, veliko lažje ukazovati prestrašeni množici kot pa ljudem, ki so samozavestni in se počutijo svobodne in varne.

No, kakorkoli že, če smo le malo pozorni, lahko sami ugotovimo, kako pozitivno vpliva prvo pomladansko sonce na naše razpoloženje, in če prislunemo telesu, vemo, kako močno željno je sončnih žarkov ob koncu zime (predvsem če je tako dolga, kot je bila letošnja). Še nekaj je zdravnikov, psihologov in psihoterapevtov, in jaz sem na njihovi strani, ki sonce in morje upravičeno imenujejo naravno lekarno za hrbtenico, kožo, imunski sistem, srce, hor-

monsko ravnovesje, pa živčevje in psiho. Pa to niso samo prazne besede. Vse več je boleznih, ki so povezane s pomanjkanjem sonca, nekateri zdravniki so ugotovili celo, da Slovenci trpijo za kroničnim pomanjkanjem vitamina D, ki ga v vedno večji meri potrebujejo predvsem starejši ljudje. Vitamin D pa ni samo ključni vitamin pri ohranjanju zdravih kosti, ampak ovira tudi nastajanje rakavih celic.

Pa da ne govorimo o ljudeh, ki imajo težave s ščitnico in hormonskim ravnovesjem, teh je vedno več, vse manj pa je zdravnikov, ki vam bodo namesto tablet priporočili sončenje. Da sončenje, kajti sonce spodbuja delovanje ščitnice in izboljšuje celotno hormonsko ravnovesje v telesu. Pa še samo to, da ne bom postala hudo dolgočasna: ali ste vedeli, da je človeška intelektualna zmogljivost po sončenju veliko boljše in bolj dinamična, tisti, ki so se pred izpiti sončili, ki so bili veliko uspešnejši, kot tisti, ki so pri učenju čepeli doma?

Sonce ima tudi veliko vlogo pri vzpodbujanju medčloveških odnosov in pri družbeni dinamiki. Od nekdaj je znano, da so južnjaki bolj odprti, bolj komunikativni, tudi turisti s severa, ki so sicer zadržani in zaprti, se na počitnicah ob morju sprostijo in postanejo včasih celo preglasni. Pa smejejo se na vse pretege in se veselijo teh nekaj dni na morju, o katerih so pravzaprav sanjali leto dni. No, z znanstvenimi besedami, bi lahko rekli, da UV žarki krepijo socialno empatijo. Zaradi vsega naštetega, predvsem pa, ker mi je zjutraj najlepše, ko me skozi okno že navsezgodaj pozdravijo sončni žarki, ne maram tega pretiranega natolcevanja o smrtno nevarnem sončenju. Pa veliko laži sem našla v izjavah priznanih dermatologov. To, da je sončenje v solarijih boljše kot sončenje na prostem (solarije bi morali po mojem prepovedati, a kaj, ko solarij plačam in je torej donosen, sonce pa je na srečo še vedno zastoj), da kozmetika ni kancerogena (pomislimo samo na ftalate, ki so v zaščitnih kremah), pa tudi to, da mi morali že majhne otroke opozarjati (beri strašiti)

pred soncem in jih z igro, majčkami in raznimi pobudami navaditi, da se ga izogibajo (beri bojijo). Ljudje, dajmo no, malo zdrave pameti! Res je veliko rakavih obolenj tudi na koži, ampak predvsem pri ljudeh, ki skozi vse leto čepijo v zaprtih, umetno zračenih prostorih, jedo tako slabo, da bi se človek zjokal, po enajstih mesecih stresnega in nezdravega življenja pa gredo nekam na jug, na morje. Kdo pa je že slišal, da bi kožni rak prizadel človeka, ki je od zgodnje mladosti vaju življenja na odprtem, ima morda celo svojo kmetijo in se zdravo prehranjuje.

Pa še nekaj. Zakaj zdravniki ljudi ne opozarjajo, kako močno neopozarjajo, kako močno nezdravo je to, da vsako jutro pod svojim ali sosedovim oknom grejejo avto, seveda s prižganim motorjem. Ja, seveda, prodaja avtomobilov je življenjskega pomena za obstoj naše potrošniške družbe, to da ljudje odhajajo na plažo ali v naravo, pa zdravi proizvodnji bolj škodi kot koristi. No, ko si že želijo tega, naj vsaj nakupijo nekaj ton zaščitnih krem, pa klobuke in očala. Da bo družba imela nekaj koristi od tele zdrave, nagnonske želje po soncu.

Prvi dnevi pomladi so, končno sem zdrava, zemlja na naši njivi je voljna in nežna. Ko sem utrujena, se naslonim na motiko, zaprem oči in se nastavim sončnim žarkom. Pri tem uživam kot martinček in sanjam o poletju, ki mu ni konca. Ne boj se, prijatelj, ki prinaša življenje, zvesta ti bom ostala do konca dni in tvoji žarki bodo risali nasmehe na moja usta. Smejem se, ko se spomnim na prijatelja, ki mi je lani dejal, da ne pozna osebe, ki bi tako ljubila sonce, kot ga ljubim jaz. No, in kaj je v tem slabega???

Suzy Pertot

Pala Trieste: Pokal Millenium Cup Silovit vzpon društva Cheerdance Millenium

Športno društvo Cheerdance Millenium je v soboto, 20. marca, priredilo v dvorani PalaTrieste prvo izvedbo pobjude Millenium Cup, mednarodnega pokala v plesnih in navijaških veščinah. Pokroviteljstvo nad odmevno prireditvijo, ki je privabila na ugledno prizorišče skoraj petsto tekmovalcev in tekmovalk ter približno ravno toliko gledalcev, so zagotovili Združenje slovenskih športnih društev v Italiji, Občina Trst in Dežela Furlanija

plesne Sole (pobudnica in duša prof. Petra Križmančič jo je ustanovila leta 1998) v gropskem društvu Skala, je že organiziralo več nastopov z mednarodno udeležbo. Tokrat pa so klubski športni delavci s pomočjo samih članic in članov, njihovih staršev in skupine kakih petdesetih požrtvovalnih prostovoljcev doživeli svoj ognjeni krst pri prireditvi tako mogočne manifestacije, ki sta jo briljantno povezovali Mairim Cheber in Jennifer Coppola. S

Julijska krajina. Udeležilo se je kar 24 društev iz petih evropskih držav, in sicer iz Italije (poleg predstavnikov domačega kluba še društva iz Turina, Modene in Palmanove), Slovenije (Piran, Nova Gorica, Ljubljana, Hrastovlje, Domžale, Brezovica, Grosuplje), Avstrije, Hrvaške in celo Finske. Približno polovica skupin je tekmovala v raznih kategorijah plesnih točk, polovica pa v navijaških koreografijah. Navdušeno občinstvo si je v sedemurnem programu lahko ogledalo kakih osemdeset nastopov, od najmlajših do odraslih kategorij. Društvo Cheerdance Millenium, ki deluje že skoraj celo desetletje po začetkih v obliki Motorične

svoyo prisotnostjo so prizadevne organizatorje počastile številne športne in politične oblasti, tržaški podžupan in odbornik za šport Paris Lippi je tudi napovedal, da bo Občina še naprej podpirala tovrstne pobjude, potem ko je naši ustanovi brezplačno odstopila novo športno palačo za celoten sobotni popoldan. Cheerdance (ples) in cheerleading (navijaštvo) sta v naši športni srenji po zaslugi društva Millenium postali že pravi pojav med mladino, saj se v energične klubske sestave, ki veliko trenirajo in nudijo hkrati zelo dobro gibalno podlago (kar pri več športnih panogah danes objektivno primanjkuje), vpisuje čedalje več

deklet (pa tudi fantov). Kot znano, dosegajo postave gropskega kluba zelo dobre rezultate tudi v mednarodnem merilu in so nazadnje kajpak opozorile nase tudi na nedavni tržaški tekmi. Glede samega športa obstajajo v resnici še vedno določeni pomisleki o kakovosti tekmovanj, saj temeljijo evropska in svetovna prvenstva še vedno na prosti prijavi ekip in reprezentanc, ne pa na kvalifikacijah, ki bi odločale o zaslužnih potnikih na sama tekmovanja. V nekaterih državah, vključno s Slovenijo, so te športne zvrsti (da so res športne, ni več dvomov, saj gre za izrazito razvijanje motoričnih spretnosti, pa tudi za tekmovalne vsebine in nabo) ameriškega izvora zelo razvite, manj pa v Italiji, kjer je bil Cheerdance Millenium celo prvi uradni klub in je sama zveza športnih plesov (katere predsednik je bil prisoten na Millenium Cupu) dejansko še v povojih.

Mednarodni pokal s prestižnimi nastopajočimi je torej še dodatno utrdil ugled in samozavest društva predsednice Ivce Štok, ki je z Millenium Cupom obenem pridobil nove vezi s klubi iz vse Evrope, z mednarodnimi sodniki, tujimi strokovnjaki, vedno potrebni pokrovitelji, pa tudi izkušnje z organizacijsko in logistično platjo prirejanja tako velikih športnih pobjud. Pohvale od vsepovsod kažejo, da je klub izdelal zrelostni izpit in da lahko – tudi po zaslugi močne baze številčnega podmladka – ambiciozno kuje nove podvige.

HC

HOKEJ IN LINE	
A1 liga: Play-out: Empoli - Polet Kwins 3:2	
KOŠARKA	
C1 liga: Jadran - Venezia 58:65	
C2 liga: Breg - Roraigrande 77:62, Latisana - Bor 65:58	
D liga: Kontovel - Sbrindella 82:77	
ODBOJKA	
Ženska C liga: Bor/Breg - Sloga 0:3	
Moška C liga: Sloga - Olympia 3:2, Soča - Natisona 3:1, Porcia - Val 1:3	
Ženska D liga: Rizza - Kontovel 3:2, Govolley - Cordenons 0:3	
Moška D liga: Naš Prapor - Altura 3:2	
TENIS	
Moška C liga: Goja - Aurisina 3:3	

JURIJ PALJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ?

30

Pred prazniki se vedno počutim tako kot se najbrž večina ljudi, včasih se mi zares zdi, da je lepše pričakovanje praznikov, kot pa so prazniki sami. In tudi Velika noč ni nobena izjema, pa čeprav bi moral, kot človek, ki skuša biti kristjan, seveda razlagati vsem naokrog, kako vesel in srečen sem. Če pa je ena stvar, ki je ne prenašam, so pobeljeni grobovi, kot jih lepo imenuje evanglij, vse tiste ljudi namreč, ki govorijo eno, delajo drugo, in dodajam sam, mislijo tretje. To nepotrebno sprenevanje, laži, "farbanje" drugih in "govorjenje za hrbtom", kot preprosto, a povedno, rečem opraviljanju, vse te nečedne zadeve me zelo motijo, še posebej seveda med kristjani. Saj ni, da tega drugod ni, a med kristjani pa te grdih stvari ne bi smelo biti. Ker vas nočem utrujati z že stokrat slišano pridigo, moraliziranjem pa tudi ne maram, bi vas danes rad nagovoril, da sežete po knjigi, ki je žal ne boste zlahka dobili v knjigarnah, morda pa jo boste le našli v kaki knjižnici, žal je v slovenskem jeziku ni, pa čeprav bodo avtorja poznali vsaj filmski ljubitelji, saj je bil učenec slovitega režiserja Tvardovskija, vse življenje pa je ostal zvest tako filmu kot knjigi, pisanju knjig. Umril je mlad, kot se za resnično velike pesnike in pisatelje spodobi, bi posmehljivo dejal moj prijatelj, ki iz starorimskih klasičnih del potegne samo tisto, kar mu je pogodu, da lahko smeši današnji čas in vse nas, ki pišemo. Vasilij Šukšin je temu pisatelju ime, rodil se je 25. julija leta 1929, umrl pa je 2. oktobra leta 1974, ko mu je bilo le 45 let, če dodam še, da je umrl zaradi rane na želodcu, ki bi jo danes hitro ozdravili, sem o tragiki njegove smrti povedal dovolj. Za Šukšina seveda ne bi vedel, če ne bi v Trstu pred tridesetimi leti prijatelj Davorin Devetak tako vneto hodil v Capello Underground gledat tiste filme, ki jih navadni smrtniki lahko vidimo samo včasih, ponoči, ob nemogočih urah, po navadi na tretjih, četrtyh, petih in desetih kanalih in še to samo takrat, ko nas boljjo zobje ali pa ne moremo spati, slučajno, kot se slučajno najdejo biseri, lepe, redke stvari. Za tiste, ki ne veste, Capello Underground je bila mit, za filmske ljubitelje namreč in... za prijatelje le-teh. Sam imam navado reči, da je lepe stvari treba deliti, in tako je tudi med nami študenti bilo na univerzi, kar nekaj nas je bilo knjižnih moljev in iskalcev lepega, življenje nas je sicer razpršilo, razgnalo po svetu, še vedno pa nas družijo tisto prijateljstvo, ki nikdar ne mine in ti omogoča, da se po dolgih letih s prijateljem enako lepo lahko pogovarjaš, kot si se v časih, ko si živel skupaj, z ramo ob rami, tovariško in prijateljsko, ko si marsikdaj preskočil kako večerjo, da si lahko zavi v knjigarno in pod pazduho zvečer prinesel v študentstvo sobo knjigo, ki si jo odkril, pisatelja, ki ga nisi še poznal, in si potem to lepoto delil s prijatelji. Po spominu vam

Vasilij Šukšin

lahko povem, da je leta 1981 pri Mondadoriju izšla knjiga Vasilija Šukšina z naslovom Viburno rosso, da, zagotovo vem, da jih imam doma vsaj dve, ker je eno s seboj v zakon prinesla žena Adriana, moja pa mora tudi nekje biti, morda v tretji, četrty vrsti na knjižnem regalu, vem, da mora biti, kot tudi to, da je obrabljena, ker smo jo brali in brali. V slovarju boste za Viburno rosso izvedeli, da se temu gmu po slovensko reče dobrovita, kalin, meduljevka, hudolesovina, po latinsko pa se rastlini reče "viburnum latnana", sam bi torej v slovensko naslov te čudovite Šukšinove knjige prevedel Rdeči kalin. V knjigi Viburno rosso pa ni samo kratek istoimenski roman, ampak so zraven dodane še imenitne Šukšinove zgodbe, kot sam raje imenujem črtice in novele, knjigo pa je za italijanski trg pripravila Serena Vitale. Dovolj podatkov, da jo boste našli, če vas slučajno zamika, da si boste privoščili nekaj izjemno lepih ur branja in uživanja ob mojstrskem pisanju

Vasilija Šukšina, predvsem pa boste trpeli, živeli in se veselili s Šukšinovimi preprostimi, malimi ljudmi, katere je ta izjemni ruski umetnik imel najraje. Na misel mi prihaja naš pesnik Srečko Kosovel, ki je imel rad preproste besede preprostih ljudi, kot še danes stoji zapisano v Tomaju, in prav tak je moral biti Vasilij Šukšin, sicer ne bi s tako ljubeznijo opisoval malih ljudi in njihovih navidez nepomembnih življenj, ki pa se nam kažejo z neznansko lepoto in tudi bolečino, ki

je lastna vsakemu polnemu življenju vsakogar izmed nas. V spomin mi prihaja samo drobna zgodba o človeku, ki poleti tam daleč v vroči Sibiriji ne more spati ob speči ženi in poslušajo radoživu petje in igranje na harmoniko vaških fantov in še posebej enega med njimi. Ta mladenič se nekega dne oženi in na vasi je kar naenkrat mir, v dolgih in vročih nočeh pa naš možak srednjih let še vedno ne more spati... in mu je žal, da mladenič ne prepeva in ne igra več na harmoniko, pa čeprav ga je prej vedno kregal zaradi tega. Življenje pač, boste rekli. Ja, življenje, a lepo, lirčno opisano tudi v primerih, ko gre za hude zadeve, mojstrsko pisanje. Ko človek odloži knjigo Rdeči kalin, ve, da se bo k njej vrnil. In kaj ima to opraviti z Veliko nočjo in pričakanjem praznikov?

Veliko, saj Šukšinu uspe potegniti na dan tisto melanholično otožnost, ki je lastna vsakomur izmed nas, plemeniti pa le tankočutne in zlahtne duše, ki ji znajo prislunhati, če pa jo le-ti znajo tudi lepo ubesediti ali kako drugače izraziti, govorimo o umetnikih. O tistem neizrekljivem in lepem, zaradi česar se bodo vedno znova rojevali ljudje, ki bodo vedno znova pisali, slikali, skladali, snemali filme, prepevali, razmišljali. A vedno znova se bodo tudi spraševali: "Kaj sploh počnem tukaj?"

Veselo Veliko noč
vam želita banki, ki se razlikujeta
in sta vedno na vaši strani.

